

HAJDÚ-BIHARI

XL. ÉVFOLYAM
12. SZÁM
ÁRA: 1,80 FORINT

1983. I. 15.
SZOMBAT

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

MAI SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

AZ ÜTLETMECCS UTÁN

(3. oldal)

MEZŐSASI VÁZLATOK

(5. oldal)

BIOGAL 1983

(6. oldal)

TÓTH-MÁTÉ MIKLÓS: HAMU A SÜRREN

(8-9. oldal)

A párthatározatok szellemében

A megyei munkásör-parancsnokság egységgyűlése

A megyei munkásörparancsnok értékelte az elmúlt esztendő eredményeit, vázolta az idei feladatokat (Fotó: Kalmár István)

Január 14-én, pénteken délután az MGM nagy előadótermében került sor a megyei munkásör-parancsnokság évről-évről egy-egy ülése.

Az egybegyűlt munkásörök először Garai Sándor megyei munkásörparancsnokot fogadták, a jelentéstételt követően pedig Végh Lajos, az MGM szociális igazgatója köszöntötte az egységgyűlés résztvevőit, külön üdvözlöve az elnökségben helyet foglaló Magyar Józsefet, a megyei pártbizottság titkárát, Piliányi Sándort, a Munkásörök Országos Parancsnokságának osztályvezetőjét, a fegyveres erők és testületek képviselőit.

Az üdvözlő, köszöntő szavak után Garai Sándor értékelte az 1982-ben végzett munkát, ugyanakkor szól az idei feladatokról. Hangsúlyozta, hogy az elmúlt esztendőben is első számú feladatai közé tartozott a munkásöröknek a párthatározatokban és parancsokban meghatározott tennivalók teljesítése. A munkásörök politikai megbízatásukat maradéktalanul teljesítették, önként vállalt kötelezettségeiknek eleget tettek, a rájuk bízott harci és kiképzési feladatokat magas színvonalon hajtották végre.

A megyei munkásörparancsnok beszéde után került sor a szocialista versenymozgalom eredményeinek ismertetésére, valamint a díjak átadására. Ezt követően Piliányi Sándor a Szolgálati Érdeméremet nyújtotta át 25 éves szolgálatáért Herczku József megyei munkásörparancsnok-helyettesnek. Ugyancsak ezen érdeméremet vehették át számosan 25, 20, 15 és 10 éves szolgálatukért. Fél évtizedes szolgálatjelviselésükért jó néhány munkásör-émlékjelvényben részesültek.

A szocialista versenymozgalom értékelése és az elismerések, kitüntetések átadása után Magyar József a leszerelő munkásöröknek Munkásör Emlékéremet és emléklapot adott át. Ugyancsak Munkásör Emlékérem elismerésben részesültek az úgynevezett készenléti tartalékba kerülő munkásörök. A kitüntetések átadása után Magyar József rövid beszédben köszöntötte az egységgyűlés résztvevőit, majd a kitüntettek nevében Búzás Ferenc munkásör köszöntötte meg a különböző elismeréseket.

Az évről-évről egységgyűlés az Internacionálé hangjaival ért véget.

Továbbra is kemény áru az ipari zsír és a húsliszt

Meglátszik az igénybevétel az ÁTEV üzemén

Huszonnégy százalékkal több ipari zsírt adott tavaly a kőolajipari exportra az Államipariparancsnokság. A vállalat debreceni üzemében, mint 1981-ben, még mindig javuló áron: ezt bizonyítja, hogy a bevétel 47 százalékkal nőtt, meghaladta az 1,6 millió dollárt. 4900 tonna ipari zsírt gyártottak, értékesíteni azonban közel 5200 tonnát értékesítettek, azaz a korábbi készleteket is mind eladták. — Míg 1981-ben 244, az elmúlt év végén mindössze 25 tonna záporokészletünk volt ipari zsírból, húslisztból pedig ennél is kevesebb, összesen 9 tonna — mutatott rá a piaci helyzetre lapunknak adott tájékoztatójában Major Ottó, az ÁTEV debreceni gyárának vezetője.

Ritka és különleges a profil, ennek ellenére is érdemes azonban megjegyezni, hogy ebben az állattenyésztési sejtet, elhullott állatokat, vágóhídi hulladékokat feldolgozó üzemben körülbelül 7500 dollárt „termelt” egy-egy dolgozó 1982-ben, s akkor még nem is szoltunk a többi termékről, így például a húslisztból, erről a rendkívül értékes importmegtakarító „takarmány-adalékról”.

A számokkal jelzett eredmények megérdemlik a ragyogó jelzőt, másrészt

alátámasztják a vállalat újabb beruházásait: Hódmezővásárhelyen is felépült ugyanis egy, a debrecenihez hasonló, bár ennél valamivel kisebb kapacitású üzem. Újabb lépést tehet a vállalat a teljesebb körű nyersanyagbegyűjtés irányába. Sajnos még mindig vannak (és maradnak) fehér foltok, nehéz előteremteni az eszközöket az egyébként rég meglévő, begyűjtő-hálózatot korszerűsítő elképzelések megvalósításához. Major Ottó szerint csupán a Tiszántúlról 20-30 ezer tonnával több állattenyelmet lehetne begyűjteni a szobán forgó hálózat ki-alkításával, s a célnak megfelelő járműpark létrehozásával. Efelől a gépkocsik csak félig vannak kihasználva. Hattonás gépkocsival kész ráfizetés elmenni minden egyes állattenyemre, mondja az üzem vezetője, ahhoz, hogy ezt gazdaságosan meg lehessen oldani, apróbb kocsikból álló szállítóparkra lenne szükség. Emellett az üzem gépsorainak felújítása, a főbb berendezések cseréje is esedékessé (elődázhatatlanná) vált, sőt fontosságukat tekintve ez utóbbi feladatok meg is előzik a hálózatfejlesztést.

Meg is született a döntés, hogy az idén öt főberendezést kicserélnek, s a peren-

dezeket a Láng Gépgyárban készítik el. Ha minden a tervezett menetrend szerint halad, az április-májusi karbantartási időszakban sor kerülhet a cserékre. S e részleges megújulást sokat várnak az üzemben, hiszen például az elmúlt évben több mint kilencszáz óra volt az üzemzavarok miatti állásidő.

Visszatérve a termékekre és azok értékesítésére: meg a húsliszt és az ipari zsír felvevő piaca szinte korlátlan, a húspépet nem nagyon veszik. Mi sem jellemzőbb erre annál, hogy a debreceni üzem ötezer tonnát tervezett, de csak 528 tonnát tudott belőle eladni. Nem kérték meg fel az üzemek a húspép fogadására, etetésére, nem készülték el a tervezett bővítések sem. Amellett sokallják is a termelők az 1650 forintot a húspép tonnájáért. A kedvezmény, amit az üzem ad (500 tonna fellett ötszázalékos engedmény) aligha változtat véleményükön. Tulajdonképpen a nádudvari Vörös Csillag Termelőszövetkezet az egyetlen vevő, s 1981-ben is csupán azért kelt el több mint 2600 tonna húspép, mert megyén kívüli (török-szentszék és szolnoki) megrendelői voltak az üzemnek.

Mi újság Sárádon és Hajdúbagoson?

Tornaterem a moziban

Sárádon ezekben a napokban befejezéshez közeledik a művelődési otthon felújítása, pontosabban átalakítása. Arról van ugyanis szó — világozik fel Pallás Imre tanácselnök —, hogy a község kapott 600 ezer forintot a rendkívül rossz adottságú, voltakképpen egy nagytanulmányú álló művelődési otthon átalakítására. A régi nagytanulmányú több kisebb foglalkoztatóterem alakították ki a megyei, járási és helyi elképzelések nyomán. Ezek szerint külön helye lesz az öregek klubjának, a kézimunka-díszítő szakkörnek, a táncszakkörnek, megfelelő helyiséget kap a fotóklub, a legnagyobbat helyiség az ifjúsági klub rendelkezésére áll. Ez még arra is alkalmas lesz, hogy a fiatalok benne rendezhessék a diszkó táncmulatságaikat.

A munka még folyik, de már a belső falak állnak, a nyílászáró szerkezetei elkészültek, az elektromos munkálatok befejeződtek. A tervezet szerint legközelebb márciusban a lakosság rendelkezésére bocsátják az átalakított művelődési otthont. Pallás Imre elmondta, hogy az átalakítás tervezését nem mindenki fogadta egyetértéssel, mert azt a szempontot tartották szem előtt, hogy a ház régi formájában kitűnően alkalmas volt lakóházak megrendezésére. A kérdést majd nem társadalmi vitára bocsátották, de

amikor a nagy többség igenlő véleménye érkezőtől, megkezdtek az átalakítást. Nemsokára kezdetét veszi egy másik, bár az előbbinél kisebb méretű belső épület-átalakítás is. Sárádnak nincs tornaterme. A szükség adta azt az ötletet, hogy a mozi a jövőben kettős hasznosítást lát, amelyhez a Hajdú-Bihar megyei Moziüzemi Vállalat hozzájárulását adta. Részben a helyi kispárosok társadalmi segítségével, a szülői munkaközösség kezdeményezésére a moziban elvégzik azokat a szükséges átalakításokat, amelyek lehetővé teszik, hogy a sárádi kiskispolgárok ezután télen is tornázhassanak. Ez a munka 1983 feladata lesz.

A társaközösségben. Hajdúbagoson a községi tanács egy központi napközikonyhát szándékozik építeni saját erőből és társadalmi összefogással, a központi iskola udvarán. A jelenlegi napközikonyha ugyanis elavult, egyre kevésbé felel meg a követelményeknek. A tervet 130 ezer forintért (és 100 ezer forint értékű társadalmi munkában) az AGROBER már elkészítette. A tervet szerint a 350 adagos napközikonyha ezután ellátja nemcsak az iskolát és az óvodát, de a megnyitandó öregek napközi otthonát is, és lehetőséget nyújtana arra, hogy egy-egy idősebb ember ki-

hordásra rendeljenek ebédet. Nyári időszakban pedig a konyha a Szabadság Termelőszövetkezet dolgozóinak üzemi étkeztetését is megoldaná. Ennek fejében a termelőszövetkezet vállalta az építőanyag odaszállítását, a tanács pedig téglajegyeket fog kibocsátani 200, 500 és 1000 forintos címletekben. A községben élő kispárosok itt is felajánlották számottevő értékben társadalmi munkát. A most kezdődő tanácsügyi beszámoló gyűléseken már minden tanács tagjának a céljainak a jegyében igyekeznek tájékoztatni és agítani a lakosságot.

Sárádnak jelenleg 2298, Hajdúbagoson 2096 lakója van, Sárádnak lakossága 1977-ben még kevesebb volt, mint Bagosé. Hajdúbagoson 1977 óta 68, Sárádon 76 új családládi házat építettek. Jelenleg több mint 60 bagosi ház-hely van átadva értékesítésre a derecskei OTP-nek, Sárádon viszont nincs ilyesmi! Hajdúbagoson 1982-ben 18 olyan lakást értékesített a tanács, amely hat hónappal tovább állt üresen, Sárádon viszont erre — a község eltérő státusa miatt — nincs mód, pedig lenne néhány ilyen lakás. A községi külterületen mintegy 13 hektárnyi területet lehetne parcellázni, de erre csak a VII. ötéves tervben kerülhet sor, mert a tanácsnak pillanatnyilag a parcellázásra és a közművesítésre nincs pénze.

Előterben a gazdasági egységek vizsgálata

A NÉPI ELLENŐRZÉS IDEI TERVEIBŐL

Mint ahogyan a közvélemény homlokterében is a gazdasági élet áll, úgy került és kerül egyre inkább a népi ellenőrzési bizottságok vizsgálatainak centrumába is a különböző gazdasági egységek munkájának áttekintése. A Hajdú-Bihar megyei Népi Ellenőrzési Bizottság nemrégiben elfogadta az erre az esztendőre szóló ellenőrzési tervet.

Az országos témavizsgálatok közül említésre méltó a külfordi licencvásárlások hasznosításának ellenőrzése. Arra kíváncsiak a NEB tagjai, hogy a licencvásárlások és a hasznosítás miként segítette a gazdaságpolitikai célok megvalósítását? Milyen jelentősebb akadályozó tényezői voltak a licencvásárlások hasznosulásának? Milyen további intézkedések szükségesek a licencvásárlások és hasznosítás fejlesztéséhez?

Az aprófalvas településekre, illetve az agglomerációs vonzáskörzetekben gazdálkodó mezőgazdasági nagyüzemekre, nagyközségi,

községi és közös igazgatású tanácsokra, a megyei szövetkezeti érdekképviseleti és tanácsai szakigazgatási szervezetekre terjed ki az a vizsgálat, amely a mezőgazdasági nagyüzemek szerepét elemzi a népesség élet- és munkakörülményeinek alakulásában. Az ellenőrzés során annak feltárására törekednek a népi ellenőrök, hogy a mezőgazdasági nagyüzemek milyen szerepet játszanak a lakosság életkörülményeinek alakulásában. Hogyan segítik a termelőszövetkezetek és állami gazdaságok a falvak fejlesztését, a népesség foglalkoztatását?

Az energiagazdálkodási program végrehajtása érdekében tett intézkedéseket évek óta áttekinti a Hajdú-Bihar megyei Népi Ellenőrzési Bizottság. A mostani utóellenőrzés célja is az, hogy megállapítsák: az időarányos feladatok a tervezett hatékonysággal megvalósultak-e? A vizsgálat során a vállalatok és a minisztériumok, országos hatáskörű szervek együttmű-

ködését is elemzik a munkabizottságok tagjai.

Gazdasági helyzetünkkel összefügg az általános iskolai tanteremépítés is. Ugyanakkor a demográfiai hullám miatt fokozott szükség van tanterem építésére. Ezt, valamint a gyermekérettetés helyzetét már vizsgálták a népi ellenőrök, a mostani utóellenőrzés célja a korábbi NEB-vizsgálatok határozatainak áttekintése, az azóta felmerült problémák elemzése.

Az esztendő második felében kerül sor a cementkarakosságra vonatkozó program ellenőrzésére. E vizsgálat során a cementfelhasználással kapcsolatban elért eredményeket tekintik át a munkabizottságok tagjai különböző gyártó, forgalmazó és felhasználó vállalatoknál.

A központi témavizsgálatok közül említésre méltó még a tömegtestnevelés és tömegsport helyzete, valamint tájékozódás a lakosság áruellátásának minőségéről.

FON: 12-144

R 14.

JA

rakor

ok:

APTÁR

ezelőtt, 1903. tetti, és 39 éves halt meg Sándor-díjas író,

lett a Gallilei- enül a Ma- rásaság vérbé 21-ban Bécsbe marosan ház- reskedésről le- könyvelő elalista diákok ri munkájá- zsbán az Ecole Sociales hall- tán hazatért, zozott. Szép- át 1929-ben t, a Népszava közölték elbe- Az 1930-as yei a mun- gárság nyo- gáról festenek 1944-ben a rciós táborba stlyosan meg- porú után egy gyógykezelék, ri haza.

játzott fel- irodalmi ele- szete is ekkor érteljesebben neandervölgyi laskötet); A szeszendeje, zgyenfa ci- arag napja ci- ből 1953-ban

RÖL. A szám alatti klubban dél- abatonon dél- nnországról, s élővilágról, népszoká- dások és fil- deklódó fia-

YLISZTÁN. A ztáji mező- zésben alkál- s kisgépek meg a Szol- zdaság. Az n szereplő zaszívatták, berendezés) n gyártják.

KEDVE- es külfordi eredm- etítéssel il- dr. Stroki dárkedvelők január 15- lútán fél 6- Művelődési ermében.

NYEK

chnikai Egy- portja „Eri- se” tárgyú 3 tanfolyamot 15-én 8 órai egy alkalom- 6-8 órai technika Há- yamon való erősáramú k 2 éves gyá- és épület- technikus 3 villanyrezelő Részvételi lentkezési lapédányzám- sushu u. 8. sz., ehetők. (X)

könyvtár 4 t indít a tő- angol ma- echnikájának Foglalkozá- hétfői napo- 18-20 órai- pt. Jelenke- rban, napo- fi tér 6.). (X)

sságot, hogy sban, a Há- yes után a itési munká- kben befeje- detti forgal- területen, to- esülődő utca- ár 14-én de- helyreáll- járata, vala- at—Derecske yi járatok a MÁV-állo- rákóci u.- us utállomás- s—Hősök te- ronalon köz- ER. (X)

ervagyár át- ró bélyegző ember 22-161

Debrecen. 4 — Feladás 400 forint —

Gromiko látogatása előtt

Moszkva, 1983. január 14. (MTI) — A Német Szövetségi Köztársaság külpolitikai kabinójának ellentmondásosságára, de ugyanakkor a szovjet-nyugatnémet gazdasági kapcsolatok eredményei- re és bővítésének további lehetőségeire mutatnak rá Moszkvában Andrej Gromiko külügyminiszter vasárnap kezdődő bonni látogatása előtt.

Az októberben hatalomra került nyugatnémet kormány a Szovjetunióval — és a többi szocialista országgal — kialakított „keleti politika” folytatását és a szerződéseket maradéktalan végrehajtását — sőt új tartalommal történő megújítását — ígérte. Szovjet megfigyelők figyelmét ugyanakkor nem kerültk el a hangsúly-eltolódások: az Egyesült Államokhoz és az Atlanti Szövetséghez való szorosabb kötődés hangsúlyozása. Az NSZK mindig is támogatta a fegyverzetkorlátozási és leszerelési tárgyalásokat, az utóbbi juttató amerikai „nullaváltozatot”, amely ra-

kétainak egyoldalú leszerelését követeli a Szovjetuniótól. Moszkvában már többször felhívták a figyelmet arra, hogy az új nukleáris fegyverek telepítése egyáltalán nem növeli az NSZK biztonságát, sőt az országot egy egyetemes válaszcsoport első számú célpontjává teszi, ahogy erre Jurij Andropov, az SZKP KB főtitkára is utalt, Hans-Jochen Vogellal folytatott megbeszélésén.

Ezért is tulajdonítanak igen nagy jelentőséget a szovjet fővárosban Gromiko látogatásának a rakétatelepítés lehetséges évében, s utasítanak vissza minden olyan kísérletet az NSZK részéről, amely a szovjet álláspont félremagyarázására irányul.

Moszkvában igen nagyra értékelik a két ország gazdasági kapcsolatait, amelyek a politikai nézetkülönbségek és az Egyesült Államoknak az NSZK-ra gyakorolt hatása ellenére eredményesen fejlődnek. Mint Otto

Wolff von Amerongen, az NSZK kereskedelmi és iparkamarájára szövetségének elnöke a Pravda tudósítójának nemrégiben elmondta, a szovjet-nyugatnémet árucseréforralom az elmúlt évben 25 százalékkal növekedett. A gazdasági kapcsolatok fontos részét képezik a hosszú távú megállapodásokon alapuló kooperációs együttműködések is. A két ország gazdasági szakembereinek legutóbbi találkozásán megállapították, hogy van lehetőség a kölcsönösen előnyös gazdasági együttműködés további bővítésére, többek között az energetika és a gépipar területén.

Gromiko mostani látogatása a két ország között több mint tíz éve folyó rendszeres találkozó, konzultációk sorába illeszkedik. A hét elején járt Moszkvában Hans-Jochen Vogel, a Német Szociáldemokrata Párt kancellárjelöltje, s folytatott megbeszéléseket a legmagasabb rangú szovjet vezetőikkel.

Méhes Lajos hazaérkezett Finnországból

Méhes Lajos ipari miniszter pénteken hazaérkezett Finnországból. Tárgyalásokat folytatott vendéglátóival, Esko Ollila ipari és kereskedelmi miniszterrel, valamint Arne Berner külkereskedelmi miniszterrel. Pozitívan értékelték az országaink között 1975 óta érvényben levő szabadkereskedelmi megállapodást, amely a különböző társadalmi berendezkedésű országok között kölcsönösen előnyös kereskedelem jó példája. Megállapították, hogy a gazdasági kapcsolatok fejlesztése terén elsősorban a kooperációs kapcsolatok bővítésében és a harmadik piaci együttes fellépésben rendelkezünk még tartalékokkal. A kapcsolatfejlesztés lehetséges területei: az energetika, az erőtűvi berendezések gyártása, a vegyi és a gyógyszeripar.

Méhes Lajosot fogadta Kalevi Sorsa miniszterelnök. (MTI)

Arafat Irakba érkezett

Kairó, 1983. január 14. (MENA) — Jasszer Arafat, a Palesztinai Felszabadítási Szervezet vb-elnöke pénteken Bagdadba érkezett. Az INA iraki hírgyűjtőinek szerint Arafat a palesztin kérések fejleményeiről, valamint a PFSZ és Irak kapcsolatairól tárgyal az iraki vezetőkkel.

Arafat előzőleg Moszkvában tett látogatást, ahol Jurij Andropovval, az SZKP KB főtitkárával és más szovjet vezetőkkel tárgyalt a közel-keleti helyzetről.

Kohl elutazott Bécsből

Bécs, 1983. január 14. (MTI) — Rövid, egynapos magánjellegű látogatást befejezve pénteken elutazott Bécsből Helmut Kohl nyugatnémet kancellár. A bonni kormányfő az ellenzéki

osztrák Néppárt vendégeként csütörtökön délután érkezett az osztrák fővárosba, ahol a Hofburg kongresszusi termében előadást tartott a nyugatnémet kormány politikai célkitűzéseiről.

Nagyszabású tüntetésre került sor Ajaccio-ban, a CGT és a FEN francia szakszervezetek szervezésében. Képünkön: a felvonulók a korzikai erőszakhullám felerősödése és a sziget gazdasági helyzete miatt tiltakoztak. (Telefoto — AP — MTI — KS)

Benke Valéria látogatása a XVI. kerületben

Benke Valéria, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának elnöke pénteken a főváros XVI. kerületébe látogatott. Délelőtt a kerületi pártbizottság székében Somogyi József, a kerületi pártbizottság első titkára és Todika László tanácselnök fogadta a vendéget, akit tájékoztattak a mintegy 80 ezer lakosú vá-

rosrész társadalmi, gazdasági helyzetéről, a pártmunkában soron következő feladatokról. A délutáni órákban Benke Valéria részt vett és felszólalt az Ikarus budapesti gyárában kibővített pártbizottsági ülésén. A tanácskozáson megvitatták az Ikarus ideai vállalati tervét és pártbizottságának gazdaságpolitikai feladatait. (MTI)

Várkonyi Péter a XXII. kerületbe látogatott

Várkonyi Péter, az MSZMP Központi Bizottságának titkára pénteken egész napos látogatást tett a főváros XXII. kerületében. Programja a kerületi pártbizottság székében kezdődött, a látogatás a Hungarovin Borgazdaságok Export Vállalatánál

folytatódott, majd a program a Gyümölcs- és Dísznövénytermesztési Fejlesztő Vállalatnál megrendezett kerületi pártaktivitással fejeződött be. Várkonyi Péter tájékoztatót tartott a nemzetközi politikai élet kérdéseiről. (MTI)

Fogadás Moszkvában

Moszkva, 1983. január 14. (MTI) — Rajnai Sándor, a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövete pénteken Moszkvában fogadást adott Köpeczi Béla művelődésügyi miniszter tiszteletére, aki küldöttség élén tartózkodik a Szovjetunióban. A fogadásra szovjet részről megjelent Pjotr Gyemicev, az SZKP KB PB pót-

tagja, kulturális miniszter, Vjacseszlav Jeljutyin, felsőoktatási és középfokú szakoktatási miniszter, Borisz Pasztuhov, a kiadói, nyomdászati és könyvkereskedelmi állami bizottság elnöke, Filipp Jermas, a filmművészeti állami bizottság elnöke. Jelen voltak az SZKP KB és a külügyminisztérium felelős beosztású munkatársai.

Elhamarkodott jóslat

Elhamarkodott hírmagyarázatában a Newsweek nemrég úgy fogalmazott: Salvadorban végre a kibontakozás jelei mutatkoznak, Mintha végéhez közeledne a polgárháború, a kormány és a gerillák között talán megindulhat a tárgyalás — vélte az amerikai kommentátor. Nos, az elmúlt napok alaposan rációfoltak a jóslatra. Hiszen a hazafias erők változatlanul a kezükben tartják a kezdeményezést, hol itt, hol ott lendülnek támadásba, jelentős városokat is átmenetileg ellenőrzésük alá vonnak. A háttérben pedig érződik, hogy a juntán belül komoly erjedés kezdődött, s ez már a távolabbi jövőre utal...

A hatalmi harc kibontakozásának jele volt Ochoa Perez ezredes, katonai közvetparancsnok e heti lázadása. Igaz, a befolyásos katonatiszt végül is megadta magát, zendülése azonban híven tükrözi a hadseregben uralkodó állapotokat, s azt, hogy a tisztikar korántsem egységes az ország állapotának megítélésében. Salvador ellenőrzésére a junta már régóta képtelen. Katonai megoldást — vagyis a gerillák tevékenységének megfékezését, a hazafias erők fölmorzsolását — még az egyre jelentősebb amerikai támogatással sem tudták elérni. Politikai megoldásra pedig egyelőre nem mernek gondolni: jól tudják, hogy a baloldali gerillamozgalom nemcsak az ország határain belül rendelkezik befolyással, hanem külföldön is rokonszenveznek vele, például a szocialista internacionálé berkeiben.

A kérdések kérdése persze az: miként vélekedik Washington a salvadori helyzet alakulásáról? Haig, a korábbi külügyminiszter rendkívül határozott magatartást tanúsított, mondván: „Az USA Salvadorban meghúzza a vonalat” a kommunizmussal szemben. Utódja, Shultz már óvatosabb, s inkább a megbékélés hívének tűnik. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a közép-amerikai ország gazdasági helyzete is ezt sürgeti. A nagyvárosokban 40, egyes vidéki körzetekben 70 százalékos a munkanélküliség, s a múlt évi áradások tönkretették az exportkilitásokat. Ebben a válsághangulatban netán könnyebben érnek a politikai megoldás feltételei...

Gyapay Dénes

A legfrissebb jelentések szerint valamelyest csökkent a feszültség az észak-libanoni térségben. Képünkön: bulldozer távolítja el a homokszákból épített torlaszt Tripoli utcáin. (Telefoto — AP — MTI — KS)

Reagan-Cuellar találkozó

Washington, 1983. január 14. (MTI) — Reagan amerikai elnök pénteken a Fehér Házban tárgyalt Javier Pérez de Cuellaral, az ENSZ főtitkárával, aki ebben a tisztében először érkezett az amerikai fővárosba.

A kétórás fehér házi tárgyalásokon részt vett Bush alelnök, Shultz külügyminiszter és a Reagan-kormányzat több más tagja. Jelen volt Jeane Kirkpatrick amerikai ENSZ-képviselő is. Kormányforrások szerint a megbeszélések fő témája az Egyesült Államok és az Egyesült Nemzetek „hullámzó viszonyának áttekintése” volt.

Magyar-szovjet írószövetségi együttműködés

Írók, költők, műfordítók cseréjét, alkotói találkozókat, közös elméleti tanácskozások megrendezését irányozza elő, egyebek között az ez évre szóló magyar-szovjet írószövetségi együttműködési munkaterv, amelyet pénteken Budapestben, az írószövetség székházában írtak alá. A két írószövetség együttműködésében változatlanul cél a magyar és szovjet nép irodalmának és kultúrájának további és mélyebb kölcsönös megismerése, megismeretése, az alkotói kapcsolatok sokoldalú továbbfejlesztése.

A gazdag programban egyebek között közös titkársági ülés is szerepel, amelyet Budapesten rendeznek meg az év tavaszán. Az ünnepeknél is szovjet íródelegáció érkezik hazánkba, s találkozik a magyar olvasókkal. Úgy tervezzük, hogy a szovjet köztársasági területi és városi írószervezetek vezetőinek egy csoportja tapasztalatszerelő látogatást tesz a Magyar Írók Szövetsége vidéki csoportjainál. Az elképzelések között szerepel a két ország mai életét bemutató közös kötet összeállítása, s

így szovjet írók anyaggyűjtésre is érkeznek hazánkba. A magyar alkotói is részt vesznek a szovjetunióbeli Tyumenyben megrendezendő alkotói találkozókon, amelynek központi témája az irodalom szerepe a munkások nevelésében. Ugyancsak írókúldöttség utazik majd a Szovjetunióba sorra kerülő „Az író és a természet” című alkotói eszmecsere.

Megállapodás született arról is, hogy a két írószövetség ösztönzi, elősegíti a szovjet és magyar írók műveinek kölcsönös publikálását, recenzionok közzését, a két ország irodalmának időszerű kérdéseiről tájékoztató ismertető közreadását. Ugyancsak szorgalmazzák író-olvasó találkozók létrehozását, s minden olyan irodalmi rendezvényhez támogatást adnak, amely egymás literatúrájának népszerűsítését, szélesebb körű megismertetését szolgálja. A megállapodást Csák Gyula a Magyar Írók Szövetségének titkára és Jurij Voronov, a Szovjetunió Írók közötti szerepel a két ország mai életét bemutató közös kötet összeállítása, s

(MTI)

Minden talpalatnyi föld

Romániában az elmúlt időben fokozott figyelmet fordítottak a mezőgazdaság fejlesztésére. Az RKP decemberi országos konferenciáján hangsúlyozták, hogy a lakosság jobb ellátása és az export növelése érdekében megfelelő intézkedéseket kell hozni. Az 1983-as terv a mezőgazdasági össztermelés 5,1–5,6 százalékos növelését irányozza elő. Ennek érdekében újabb traktorokkal, kombajnokkal és más mezőgazdasági gépekkel látják el a gazdaságokat. A népgazdasági beruházások több mint 20 százalékát fordítják a mezőgazdaság fejlesztésére.

lyik most a kampány, hogy az elvett szántóterületekből a lehető legtöbbet visszadják a mezőgazdaságnak. Ennek egyik módja, hogy a „gyárkapukon belül” zöldseget is termesztenek, vagy gyümölcsfákat telepítsenek. Most programot fogadtak el, hogy legalább a Duna deltájában 80 ezer hektár új szántóterülethez jussanak — ám ehhez igen nehéz talajjavítást kell elvégezni.

Arra számítanak, hogy az évtized közepe táján mintegy tízmillió hektár lesz a mezőgazdasági földterület. Ez azt jelenti, hogy a valamivel több mint 22 millió lakosra fejenként 0,45 hektár jut. Szakértők szerint azonban ennek kevesebb mint a fele is elegendő lenne egy lakos évi táplálásához, ha a földet megfelelő módszerekkel művelnék meg. Mindez arra ösztönöz, hogy széles körben megmagyarazzák, mit jelent minden talpalatnyi föld ésszerű kihasználása, illetve a legyengült termőerejű területek javítása. A Romania Libera lap megállapítja, hogy „a föld túlságosan drága ahhoz, hogy

hagyjuk tönkremenni”. A szántóterületek felesleges rongálásáért jelentős pénzbüntetéseket szabnak ki. A Fiacara című hetilap megállapítása szerint egy hektár tönkrement, leromlott terület rendbehozásának költsége mintegy 7500 lej. Ezért megittották, hogy a jobb földeken beruházási és egyéb létesítményeket

épsítsenek: csak az alacsonyabb kategóriájúak használhatók fel ilyen célra. A mezőgazdasági akadémikusok az Era Socialista című elméleti folyóiratban arra figyelmeztettek, hogy a szántóterületek több mint felét megtámadta az erózió. Az 1983-as terv újabb nagyarányú lecsapolási és egyéb talajjavítási munkákat ír elő, s külön kiemeli a rétek és legelők feljavításának szükségességét.

Gáti István

A Duna árterületén újabb földdarabot tesznek alkalmassá a mezőgazdasági termelés számára (Fotó: MTI Külföldi Képszerkezet — KS)

Az Ötletmeccs után

(BESZÉLGETÉS A FELTALÁLÓVAL)

Szabó István feltaláló huszonöt év óta vívja küzdelmét elismerten hogy találmánya — a görgőseke — hasznosításáért. Mind ez ideig váltakozó sikerrel. A „görgőseke-háború” nem kedveltenette el, nem apasztotta el alkotó energiáját, ma is tele van tetterővel.

— Engem most elsősorban új találmányaim sorsa érdekli — mondja, és utal a televízió 1982. december 10-i Ötletmeccs című adására, amikor Vitrai Tamás filmfelvételtől és élőben is bemutatva új találmányait, két kis kerti gépet, amelyek iránt egyre növekszik az érdeklődés. Időközben három menedzser már meg is kapta a felhatalmazást a kisgéptalálmányok hasznosításával kapcsolatos teendők ellátására.

— Illő, hogy lapunk hasábjain is bemutassuk a debreceni feltaláló gépeit.

a kerti traktorok nagy zajártalma, levegőszennyezése tönkretesz azokat pihenését, akik éppen az ilyen ártalmak elől menekülnek a szabadba, kiskertjeikbe.

Nyulason először a kis „tárcsás kapa és eke” mutatkozott be.

— Mit tud ez a gép? — Kapál, sarabol és — ha kell — szánt is. A gép súlya mindössze 7,5 kilogramm, sorozatgyártásnál ezt még csökkenteni lehet, és kereskedelmi ára ezer forint alatt kell hogy legyen. A gép helyben is meg tud fordulni, lehet vele dolgozni alacsony gyümölcsfák alatt vagy növényesorok között, sőt üvegházak és fólia sátrak alatt is.

Számomra az igazi szenzációt a kerti görgőseke jelentette! Tökéletesen hasonlít a találmány eredetiéhez.

— Pedig ez nem egyszerűen kicsinyített mása a nagy görgősekeknek — világo-

vele. Alkalmos továbbá szőlőfedésre, krumplítottógatásra, illetve kifogatásra. (Itt jegyzem meg közbevetőleg: magam is kipróbáltam mindkét kisgépet, és tanúsíthatom, hogy megerősítés nélkül lehet velük dolgozni.)

— A január hetedik Ötletmeccs adása során — folytatja a feltaláló — az egyik menedzser okosan jegyezte meg, hogy a hazai széles körű felhasználásán túl igen jelentős exportlehetőséget is lát a kisgépekben, főként az úgynevezett „harmadik — faekés, fakapás — világban”, például Afrikában, Indiában, Ázsiában, ahol az emberek műszaki kultúrája még oly alacsony, hogy elemi fokon sem tudnak motoros gépeket kezelni. Az én kisgépeimmel ugrásszerűen megnövelhetnék termelésük mennyiségét, ami számukra létkérdés, hiszen éheznek és éhen halnak. Másfelől: ha a minieke és a másik gépem be tud valamit hozni majd a nagy görgőseke mellözése miatt kiesett igen jelentős forint- és valutabevételből, erre most igazán szüksége lenne az országnak. Engem mindig — mint említettem — közösségi, társadalmi, termelési, emberközpontú problémák foglalkoztattak eddig is. Újításaim és találmányaim száma egy híján 130. Azt hiszem, ez a szemlélet és törekvés adott erőt hetvenkét éves koromig a szüntelen alkotói töprengéshez, újításaim megvalósításához és az értük való küzdelemhez. Talán öt-éves lehettem, amikor uradalmi gépész apám körül lábatlankodva először vettem kézbe szerszámot, természetesen játékból. Am az az igazság, hogy a gyerekkori benyomások, a légkör, a végtelen termőföldek látványa, az akkori nagyüzemi termelés szervezete, apám műhelye, a gépek közelsége döntő hatással voltak reám, és arra indítottak, hogy a műszaki tudományok terén képezem magamat. Most, sok mindenre visszanezve azt is látom, hogy egy feltalálónak nem elegendő csak a saját szakmáját ismernie. Társadalmi és még azon is túlmutató távlatokat kell látnia, ismerve a fejlődés, a változás törvényszerűségeit, mert csak így képes megfelelően elhelyezni a saját maga által létrehozott alkotások értékét az emberiség közös kincsestárában.

Taar Ferenc

(Fényképek: Vencsellei István)

Nyulason, egy középkeresetű talajú kertben láttam először a gépeket munka közben. Ezt megelőzően azonban már volt alkalmam bepillantani a feltaláló parányi pinceszobájába is, ahol saját kezűleg készítette el gépeinek első példányait. Hónapokig tartó utánajárással — ócskavatelepi hulladékokból — szedgette össze a gépeikhez szükséges anyagokat. Nemcsak hallatlan szívósságot bizonyította ezzel, hanem azt is, hogy új gépeiben nincsen sem drága, sem külföldi alkatrész, találmányainak anyagköltsége egyenként nem érte el a kétszáz forintot!

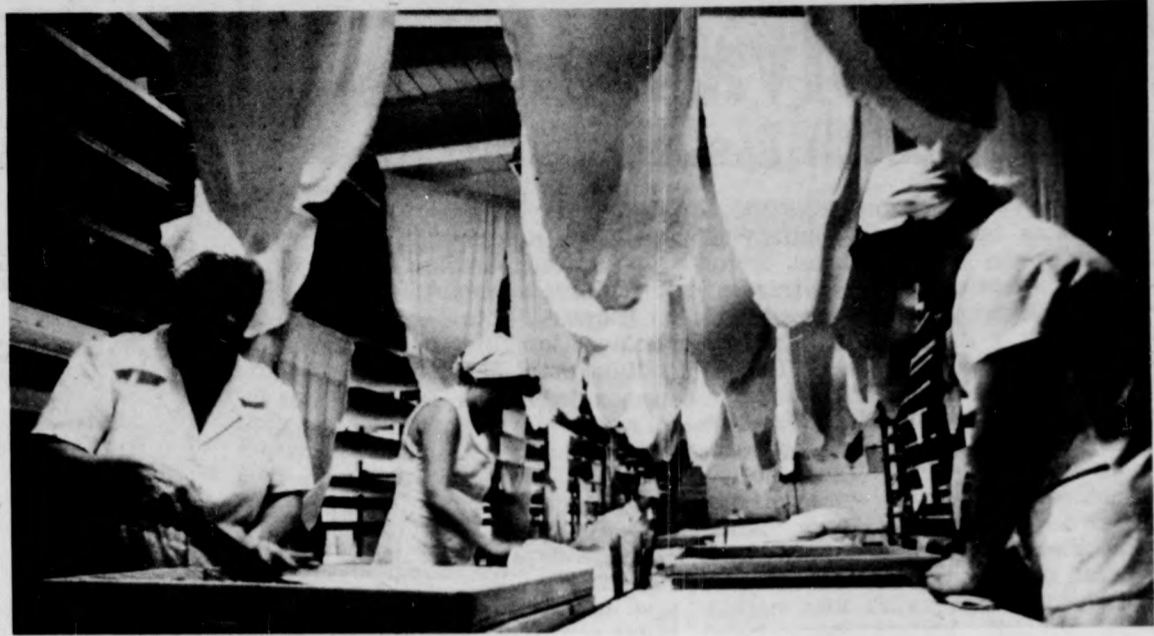
— Mi indította a találmányok megalkotására?

— Közismert, milyen nagy jelentőségű hazánkban a kiskerti termelés — hangzik a válasz. — Jelenleg közel egymillió a zártkertek száma, s ehhez jönnek még a háztáji és a konyhakertek. A nagy népgazdasági, termelési érdekek mellett a kiskertmozgalom az emberek tömegének egészségvédelmét is szolgálja a jó levegőt vevéssel, rendszeres fizikai munka által. Népgazdasági és egyéni érdekek tehát találkoznak a természet és más vonatkozásokban is. Hogyan lehetne ezt a kialakult helyzetet minden tekintetben még eredményesebbé tenni emberi erővel működő, olcsó kerti kisgépekkel? Ez a probléma foglalkoztatott, s ez vezetett el a megoldáshoz. A manapság elérhető kerti traktorok 20—60 000 forintos árat kevesen tudják megfizetni. Ráadásul,

sít fel Szabó István. — Lényeges új megoldás található rajta, amivel továbbfejlesztettem magam a görgőseke-találmányt is. Az ekenél a földet függőlegesen elvágó csoroszlya az ekekeretről nyúlik le a földre, emiatt összeszedi a növényi maradványokat, gyakran eltömődik, kitisztogatása nehéz munkával, veszélyességgel, időkieséssel jár, ezért a traktorok gyakran le is szerelik a csoroszlyát. Ennek viszont az a következménye, hogy a kormányozásra hárul a kismaradt csoroszlya művelete, de mivel azt pótolni nem tudja, tépi, szaggatja, zúzza a földet. Nem beszélve a megnövekedett közegellenállás nyomán előálló nagyobb energiaszükségletéről. A minigörgőseken olyan új megoldást alakítottam ki, amellyel az említett problémát teljesen kiküszöböltem. Ez a találmány önmagában is új! A világ jelenleg használt valamennyi ekéjére alkalmazni lehet!

— Mit tud a minieke?

— Először is bizonyítja azt, hogy a görgőseke korszakalkotó találmány, változatlanul jó és használható, a miniváltozata is, az eredeti nagy is. A minieke súlya sorozatgyártásnál nem haladhatja meg a tíz kilogrammot, tehát ennek a kezelése is könnyű, gépkocsin, villamoson, buszon, vasúton egyaránt szállítható mindkettő. A minieke elsősorban szánt — emberi erővel! Egynapi ásást kívánó munkát például 2-3 óra alatt megerősítés nélkül el lehet végezni

Száraz zöldséganyagok csúngnak a kötélén

Házitészta Báránról

145-en dolgoznak az üzemben

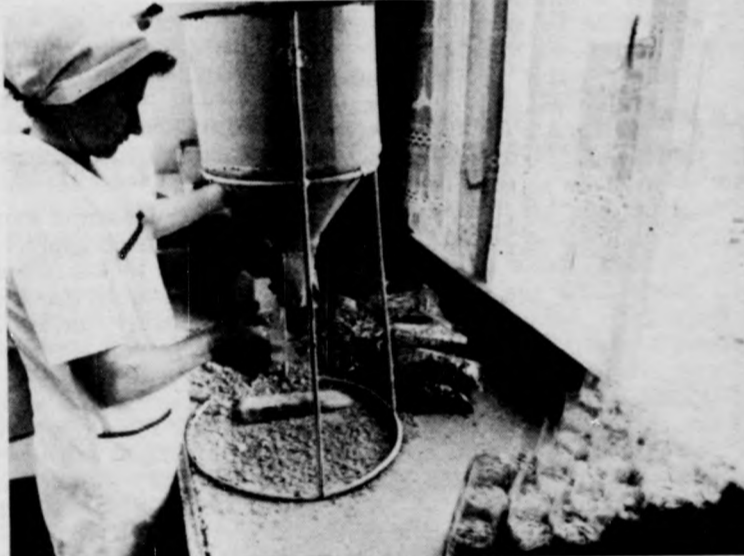
Egy adag tészta meggyúrásához két és fél kiló nyers tojást használnak fel

A „piros kakas” már jelképpé vált a háziasszonyok szemében, amikor házitészta keresnek az üzletekben. A Berettyóújfalui ÁFESZ báránitésztaüzemében gyártják s e védjeggyel bocsátanak ki többféle száraztészta-t. A levesbe való, és csuszatészta-tan kívül készítenek itt még tarhonyát, lebbencset. 15 éve indult a termelés 31 fővel, elsősorban azzal a céllal, hogy a báránitészta asszonyok foglalkoztatását helyben megoldják. Mostanra már 145 fő dolgozik az üzemben, ebből mindössze 6 férfi — tájékoztat Patai Balázs üzemigazgató. Évente 430 tonna, 12-féle tészta gyártanak, összesen 17 millió forint értékben. Értékesítési gondjaik nincsenek, hiszen mindenki szívesen vásárolja a szép sárga tészta-akat. Legfontosabb partnerei a Skála-Coop és a megyei nagykereskedelmi vállalat. Egyes tésztafajták előállítására még hagyományos kézi módon történik, csak néhány gép segíti az asszonyokat a tészta gyúrásában, elnyújtásában.

(Nagy Gábor képriortja)

Csigakészítés

8-10 mázsa száraztészta csomagolnak be az asszonyok

Iparunk számvetése

Az idén immár harmadik esztendeje, január első napjaiban készült el az ipari szárazmérés. Érthető a sietés: minél gyorsabban összegezzék az előző év tapasztalatait, hiszen nehéz év vár ránk 1983-ban. Az iparunk az idén az 1977. évinél kisebb beruházással, a gyártmányok importtartalmanak csökkentésével kell a termelését növelnie, s a konvertibilis elszámolású exportját mintegy öt százalékkal bővítenie.

Az említett számok nyilvánvalóan csak átlagokat jelölnek. Lesz, ahol túlszárnyalják az ipar elé tűzött célokat, s akad majd olyan vállalat is, ahol elmaradnak majd azoktól. Ahogy tavaly is történt. Az ipari vezetők legutóbbi országos tanácskozásán Méhes Lajos ipari miniszter elismerő hangon szólt például a széniparvezetőknek, hiszen 1982-ben 26 millió tonna „fekete gyémántot” küldtek a felszínre — annyit, amennyit a terv csak 1985-re tűzött ki célul. Az 1,2 milliónyi tonnával több szénnek azonban nagy ára volt, hiszen a föld alatt dolgozók átlagosan tízenyolc szabadnapjukat áldozták fel energiagondjaik enyhítéséért.

Számokkal az előzőnél kevésbé látványosan megjelölhető, ám ugyancsak nagy súllyal esik a latba a mérlegkészítésnél az energiat-

karékos termékek bővülő sora. Ide kívánkozik jó néhány vidéki vállalat gyártmánya, köztük a pápai Elekthermax hőtárolós kályhája, a Hajdúsági Iparművek vízmelegítője és Energomat mosógépe, a salgótarjániak széntüzelésű kályhája és gáztűzhelye. Annak pedig igazán csak az állami gazdaságokban, szövetkezetekben dolgozók a megmondhatói, hogy a mezőgazdasági gépjármű- és gépjárműipar 1982-es kiemelkedő teljesítménye mennyivel mérsékelte a hazai alkatrész-ellátás nehézségeit.

Lám, nem nehéz az iparban is kiugró eredményekre találni! S még az előbbieknél is többet mond két szám: tavalay az állami költségvetés vállalatoktól és szövetkezetektől származó 206 milliárdnyi tiszta bevételéből 106 milliárd forint az iparból származott.

Hosszasan szegezhetnénk meg egymással szembe a jó és a rossz példákat, ám a leegyszerűsített „leltárral” manapság nem sokra megy az ember. A mennyiségi számvetésnél jóval izgalmasabb, s előremutatóbb a gazdálkodás minőségi vonulatainak vizsgálata. Ide tartozik egyebek között az iparban meglevő szellemi energiák hasznosítása, a külföldi eredmények honosítása. Az például, hogy a Kecskeméti Mezőgazdasági Gépgyártó és Szolgáltató Vállalat eredményes licencátvétellel 200 millió forintot meghaladó árbevételt, a Nitrokémiai Iparlepek pedig több millió dolláros devizamegtakarítást ért el.

A számvetéshez tartozik: alig akadt az utóbbi másfél évtizedben olyan esztendő, amelyben ne esett volna szó a munkaerő-gazdálkodás el-
lentmondásairól. Az iparban foglalkoztatottak száma állandóan csökken, s a vállalatok vezetői szünet nélkül a munkaerőhiányra panaszkodnak. Csak hogy — állapított meg Méhes Lajos is — számítások és nemzetközi összehasonlítások igazolják: a legtöbb gyárban a főtévekenység 20-30 százalékkal kevesebb emberrel elvégezhető lenne. Mi másról lenne hát szó, ha nem belső, kihasználatlan és gyakran megmozdíthatatlan tartalékról!

Mélykúti Attila

slat
Newsweek
regre a ki-
géhez köze-
llak között
an rációfol-
ozatlanul a
hol öt len-
átmenetileg
ig érződik,
dött, s ez
volt Ochoa
e heti láza-
is megadta
a hadsereg-
sztkar ko-
gitélésében
a képtelen-
rekenység-
rszolasát —
atással sem
ig egyelőre
a baloldali
rain belül
is rokon-
ernacionálé
kedik Wa-
Haig, a ko-
ott maga-
alvadorban
szemben
megbéké-
tívvül hagy-
gazdasági
40, egyes
nélküliség,
sportkilitá-
önyneben
y Dénes
kkent a fe-
n: bulldozer
Tripoli ut-
zó
külügymi-
Reagan-kor-
más tagja.
Kirkpatrick
SZ-képviselő
ások szerint
fő témája
amok és az
ek „hullám-
áttekintése”
dés
anyaggyű-
hazánkba.
tók is részt
vjetunióbeli
egrendezen-
találkozó-
onti témája
epe a mun-
en. Ugyan-
ég utazik
nióban sor-
és a ter-
alkotói esz-
zületett ar-
t írószövet-
egíti a szov-
k műveinek
álását, re-
a két or-
k időszérű
ékozható is-
közreadását.
orgalmazták
zók létre-
den olyan
nyhez tá-
amely egy-
ak népsze-
bb körű
szolgálja.
st Csák
rók Szövet-
Jurij Vo-
etunió író-
kára látta
(MTI)

Pénz olvasva...

HÁROM CSALÁDI KASSZA

Pénz olvasva, asszony verve jó — tartja az ismert szólas, amelynek első részével egyet is lehet érteni. Magam is szeretem (szeretném!) olvasgatni a pénzem, de erre jobbra csak a hónapnak egy napján — nevezetesen 2-án, azaz fizetésnapon — van alkalmam.

A családi kassza kezelése, az ésszerű beosztás, a takarékoskodás nem könnyű feladat. Van, ahol a család fő vállalkozó magára, máshol — ez az általánosabb — női hatás alatt. Fiatal házaspár megpróbálják együtt beosztani a pénzt, ami nem minden esetben zajlik vita nélkül.

A családi költségvetés „belső ügy”. Három család mégis szívesen vállalkozott arra, hogy elmondja, mire költ általában egy hónapban, s egyáltalán: mire futja a családi kasszából.

SEGÍTET A SZERENCSE IS

A G. család arra kért, ne írjam meg a nevüket. 16 éve házaspár, négyszobás lakótelepi, szövetkezeti lakásban élnek. A férj Erdőméri, főosztályvezető, az asszony pedig adminisztrátor, három gyermekük van.

A kezdet éveit a férj elevenített fel: „Könnyműve a helyettesítőket, hogy nem albertben, hanem a nagymamánál laktunk, egy alkalmas szobában. Neheztelt, hogy kezdő fizetésem jó része pórköszöndőre ment el. A nagymamának ugyanis volt egy szívós, »örökös« albérletje, amit — ahogy mondani szokás — nem lehetett kitenni. Kezdi fizetésem 1300 Ft volt. A gyakorlati idő letöltése után 2100 Ft-ot kerestem, s arra is jól emlékszem, hogy 2400 Ft volt a borkétszékben, amikor az első gyermekünk megszületett.”

Nagy öröm volt a családnak, amikor a cég, ahol mindketten dolgoztak, első bérlőjogi jogaikat vásárolt, így kétszobás tanácsi lakáshoz jutottak. A második gyermek már ide született. Persze, takarékoskodni kellett. Két gyerekek, közepes fizetésből apránként, sok-sok OTP-részlet törlesztése után tudtak berendezkedni. És olyan áron, hogy a feleség egyik gyerekkel sem vette igénybe a gyes-t, tíz évig nyaralni sem mentek.

1973-ban autót vettek, amire évekig gyűjtöttek, s közben lassan épült — épült ma is — Tiszalókon a kis ház, amelynek tervezője, kivitelezője maga a férj. Ahhoz, hogy megéljenek kívül felre is tudjanak menni, nagyon kellett spórolni.

— Minden fillér kiadást meg kell gondolni, ma is — folytatja a feleség —, habár jóval többet keresünk. Amit lehet, magunk csinálunk meg: én kötök, varrok, s igyekszem olcsón jól főzni, míg a férjem a műszaki szakember a családban. Bármilyen elromlik, nem szabadulni a szerelőtől, s így nem is kerül pénzbe a javítás.

Kezdetben a feleség volt a pénzügyi parancsnok, most egy ideje a családfő lett a „bevásárlós”. A gyerekek szerint nagyon jól csinálja, bár az is igaz, hogy azóta jobban megy a pénz.

Négy évvel ezelőtt minőségi cserével költöztek jelenlegi lakásukba. Hihetetlen szerencse, de a befizetendő különbözet árát a lottó nyerték. Maguk sem akarták elhinni, hogy négyes találatuk lett, és a szerencse a legjobbak kedvezett. Ugyanis nem volt együtt a pénzük, rokonoktól, ismerősöktől akarták kölcsönkérni.

A bevétel-kiadás ebben a családban a következőképpen alakul: összes jövedelmük 12 ezer forint (ebben a három gyerek után járó családi pótlék is benne van). Átutalási betétszámlára 4-4500 forintot fizetnek be havonta, ez körülbelül fedezi a rezsidíjokat. A gyerekeknek fejenként 400 forint a napközi. Hét végén szeret együtt lenni a család, ha teheti, a tiszalóki vikendházba mennek le, ami kellemes, de nem olcsó mulatság. A benzinköltség oda-vissza 300 Ft. Így a négy hétvége összesen 1200 Ft-ba kerül. Átlagosan ötezer forint marad az öttagú család megélhetésére, kosztjára. Nem tudják pontosan megmondani, hogy a három iskolás gyerek mennyi kiadást jelent. Bár nincs náluk gyerekkultusz, s a cseméték sem követelődnek, ami szükséges, megkapják. Nem áll több cipő a szekrényükben, ruhájuk sincs sok. A nagylány szívesen viseli a mama átalakított, „kinőtt” ruháit, de ezeket annak idején szintén a mama varrta olcsó, maradék anyagokból. S varr a fiúknak ingeket, a férjének zakót.

AKIK ÍRJÁK A KIADÁSOKAT

Alig egy hónapja költözött a tócsokerti lakótelep háromszobás, étkezős, OTP-s lakásába Nagy Sándor feleségével és három apróságával. A legidősebb hároméves, a leg-

kisebb négy hónapos. Eddig három gyerekkel a szülőknél laktak.

— „Edesanyámnak nem járultunk hozzá a háztartáshoz — mondja Nagy Sándor —, így a fizetésünknek körülbelül a felét félre tudtuk tenni. Férjem az erdőgazdálkodásnál dolgozik, lovakat tanít be, és maga is versenyez. A családi pótlékkal együtt hateraz forintot hoz haza. En gy-en vagyok, 2900 forintot kapok havonta.

3200 forintot fizetünk lakás-, OTP- és egyéb törlesztésre. A fűtés 866 forint, villanyzárlat csak a jövő hónapban kapunk. Még újságra sem fizettünk elő, ez is úgy 150 forint lesz havonta. A gyerekeknek minden hónapban 100-100 forintot teszünk be a takarékbába. Márciusban telik le az ifjúsági takarékbetétekük, ez 400 forint. Igaz, ezt előre beszámították a lakásba, így ha letelik, elkezdjük törleszteni az utána járó kamatmentes kölcsönt. Vállalati kölcsönt is törlesztünk, ez 340 forintot jelent havonta. 432 forintot fizetünk úgynevezett közös költség címén. A lakástörlesztés öt évig 750, ezután 1080 forint lesz. A lakást apránként rendezzük be, egyelőre elég egy szekrény 960 forintos OTP-részlete.

Egyszerre szoktam — tér rá a következő tételre — bevasárolni, legalábbis lisztet, cukrot, fűszereket. Havonta nyolc-tíz kiló cukor és általában három kilogramm liszt fog. Naponta úgy igyekszem vásárolni, hogy tej, kenyér, friss hentesáru legyen a gyerekeknek, de feleslegesen ne adjak ki pénzt. Nagy szerencse, hogy a szülők sokat segítenek — vidékiek, így zöldségről, almáról, sőt húsról sem kell gondoskodnom.

Mi, felnőttek egyáltalán nem költünk magunkra, szórakozás szóba sem jöhet. Se pénzünk, se időnk nincs rá. Egyelőre tévének sincs, így az esték olvasással telnek, ha vége a házi munkának. A gyerekek ruházása már zsebbe maroklóbb kérdés. Minden hónapban szükségünk van egy-egy új darabra, hiszen kinövök a régit.

Otthon én azt látom, hogy nem lehet nagy lábom élni, de a legszükségesebbre jutni kell. Annál is inkább, mert a gyerekek nem szenvedhetnek hiányt. Azt hiszem, szigorúan írni fogom a kiadásokat, úgy nagyobb lesz a rend.”

...ÉS AKI NEM

Daróczi Istvánné expedíciós rakétás az Irodagépteknika Vállalatnál. Így többet keres, mint korábban adminisztrátorként. A pénz számára azért fontos kérdés, mert 1977-ben elvált, egyedül neveli két középkorú fiát.

A családi kasszába befut a fizetése (3970 forint), a családi pótlék (1320 forint) és a gyerektartás (1800 forint). Ez utóbbi egyhármadát visszafizeti a volt férjének a lakástörlesztésbe. Kiadások: a szövetkezeti lakás rezsije, tv, telefon, bérletek, a fiúk menzadíja. Ezek után körülbelül háromezer forint marad a kosztra. Ebben nagyon igényes, és kiváló háziasszony.

— „Általában egy-egy hétre előre osztom be a pénzt — mondja —. Mivel az ebéd megvan — igaz, én nem fizetek be üzemi kosztra, magamon merek legjobban spórolni —, vacsorára — és reggelire —, kell vásárolnom. Úgy gazdálkodom, hogy ne csak a hét elejére jusson. Ahogy mondani szokás: több nap, mint kolbász. Ezért nem restellem kiszámítani a boltban, hogy 15 vagy 20 dekgammam parizert vegyek. Igyekszem minden este valamilyen olcsó, meleg vacsorát adni. Inkább nem is hordok magamnál több pénzt, nehogy egy könnyelmű pillanatban engedjem a kísértésnek, és kiadjam olyasmire, ami nem feltétlenül fontos. Magamnak varrok, nemcsak ruhát, még ágyneműt is, így olcsóbban kihozom. Kozmetikumokhoz nem járok, fodrászhoz is csak háromhavonta, ha vágatni kell. Egyébként magam csavarom, dauerolom, sőt színezem a hajamat. A gyerekeim ruházása nem olyan nagy gond, mivel fiúk, és öreklök is egymás holmijait.

Az átutalási betétszámlára mindig azonos összeget fizetek be, hogy a téli hónapokban se legyen olyan sok a kiadás, ugyanis a lakásunk táfűtéses. A kiadásokat egyébként nem írom, abba csak belegabalyodik az ember.”

***

A családi költségvetéseket megvizsgálva nem találtunk olyan családokat, ahol könnyelműen szórják a pénzt, kölcsönt kölcsönre halmozva. Hiába, a szükség és a tapasztalat az emberek többségét a megkeresett famíliákhoz hasonlóan megtanítja arra, hogy mire futja, s mire nem a családi kasszából. S ezt a tény manapság igazán figyelembe kell venni legtöbbünknek.

D. Karádi Katalin

A tuskó már az erdő tetejére mászik

„ÖSSZECSIBÉZŐK”

Akárcsak ha drótkéfével súrolgatnák, zireg-zörög a lábtörő a halápi erdészet irodájátja előtt, jól kivehetően hallik be. Rovátkált, magyarul: terepjáró gumicsizmák, tiszteletti rajta a talpát. Félek, hogy alázatos belépés lesz a vége. Mányi Imre azonban méltó nyugodtsággal parolázik: Tömpe végü ujjai vassá kérésedve, elég ha csak adja a tenyerét. Baljában a kucsma. Fuváros nagykatját (vagy félbunda az?) nem veti le, a bizalmatlanságát se. Az erdészet főnöke családias jószággal hunyorog rá, a szemüvege karika lágyan, puhán fénylik. Laczkó Bálint atyai modorú ember, de nem vajúszói. Nicsak, a cserépkályhánál meg az Új Élet elnöke, Lódkodi László. Sápadt. Beteg léte re ki sérges kalauzként itt az erdőben. S miért veszi elő a tollát az az ügyvédaskák? (Én.)

— Nem jegyzőkönyv készülő — mondanám, de megsem szeretném félrebbenteni, eljlesztteni Mányi Imrét, aki „erdei ember”, de a remeteségtől olyan távol áll, mint Makó Jeruzsálem-től. Tíz holdat vesz ő meg a kapa alá, jobban mondva, fog fel. Az Új Élet becses nyugdíjasa. Melékállást a halápi erdészet-től kapott, sikerített: lóapó. Felesége az otthoni gulyás. Gémeskútjuk nem a múlt emlékoszlopa.

Sudár ék szekértengelyből

Ki lehet a leghitelesebb kútfő, a hitel érdemlő. Még. Egy kovácsmester fia, Németi Ferenc Balmazújvárosról. S miben? Az ékek tárgyában. Talán leckeit is vehetünk tőle olajdrága, szénhiányos napjainkban.

— Háromféle volt ismeretes. Egy mindig vasból készült, a hosszú, sudár. Bükkhöz, nyárhoz, szilhez, mint elék. Mellé a faék, a farkú néven is emlegett csüszött. Mikor ez megfulladt (főként a nyárfában), vissza az előéke! Hadd menjen! Azt mondanom sem kell, hogy a zömökebb volt a harmadik. A többi már a faismereten múlt. Az őregek mint a kőfaragók a követ, úgy forgatták szálára a tuskót.

— A hozzá nem értés — gondolom — kibújt, mint szög a zsákból.

— Aki először próbálta vagy mástól nem tanulhatta el, még a fát is kőbeásta.

Ezen fölnekedek: — Hát nem úgy kell? — De nem ám! Aki értette, alábújt a csákkákkal vagy az éles ásóval a főgyökérnek, feloldaláson, onnan a földet kidobta, így a másik oldal felől már az előző helyre omlaszthatott, nem izdatt feleslegesen. Nem árkolt körbe, nem hányt ki annyi földet, mert az folyt magától lefele, még lapáttal arrébb taszítani sem kellett.

— S honnan sejtették, hol a főgyökér? — Észak-déli irányú. Hogy miért, arra csak a természetudósok válaszolhatnak. A hozzáértő déli oldalra kezdte az aláást, mert általában északi szél fúj, s még az is segített neki, dűteni. Az így aláást fa pedig — elképzelhető — kiemelte a tőkét a földből.

Ennél csak a piramiséptés lehetett egyszerűbb. Németi Ferenc azért arra kér, ellenőrizzem, már mint a döntést. Azt még agyamba vésem, hogy a jól hasító éket a parasztszekerek eldobott tengelyéből kovácsolták, zömítették.

Haláp és Gút környékén „kopácsolták”. Mindinkább piszkálják a tuskógyekek. A csárdában Halápon a sámsoniakat hallják. Az Új Élet főkönyvelője (mindenre tekintő ember) mint-ha címül adná e riportnak megjegyzi: „Már szeme van a tuskónak”. Mások abban erősítgetnek, hogy lassan-lassan az erdő tetejére mászik. Laczkó Bálinttal érdekes ismét szót váltani:

— Hosszúpályi határban mint, ha fölseperték volna a területet a gallyaftól! Fáültetésekor áldás a sima terület, mert a gallyak nem dobálják a gépet. Ritkaság az ilyen lakossági szorgalom, tehát csak megemlítem. Az ötcentiméter alatti gallyaft bárki összeszedgetheti, s bár nem isten nevében, de veheti. 60 forintot fizet köbméteréért az erdészet, ha ott hagyja, 120 forintot a szedgető, ha kell neki.

— A tuskóért...? — Nálunk száz forint köbölje. (E potomszót megvilágítva írom le, hogy a TÚZEP-es akáchasab mázsája 70-80 forint. Egy köből akácgally súlya körülbelül 10 mázsá.)

— Mi az, hogy nálunk? — Egyik erdészetben befizetik, a másikban nem.

„Kapnak-e rajta?”

Hogy milyen értéket képviselt a kemény tüzelő, azt már csak a fuvarrészt fejezheti ki. A fuvar szintén a feléért vállalták, a fele szállítványért. 1944-re Mányi Imre mint nagy tuskó, évre emlékezik.

— Most miért nem kapnak rajta? — Hümm. Tegyük fel, csak Halápon ki brigáderozna össze negyven embert? Huszonegy-huszonegy forint órábert könnyebb helyeken is megtalálni már, akárhol.

Laczkó Bálint — neki még lesz szava — a tuskódöntéses „módszer” eleveníti.

— Hosszúpályiban száználvez ember állt rá egy erdőre. Micsoda recsegés-roppogással járt,

(S azért ki fizet, hogy a tuskó tízezer köbméterével rothad Hajdú-Biharban?)

A kérdést ne Laczkó Bálintnak, de a nyilvánosságának ajándékozzuk, ingyen. A befizetést ugyanis rendellet írja elő.)

— Egy kiirtott erdőnek hány százalékát foglalja el jelenleg a tuskó?

— Egytizedét, de még többet is talán.

— Hány év múltán korhad el az akác?

— Azt ki tudja?

Ismét zárójel következnek. (A Dunántúlon — hozták hírről az újságok, gombatenyészettel etetik föl a tuskót, több mint valószínű, hogy nem az akácét, amely a gyengébb barna szekkel veteledő kalóriájú fűtőanyag.)

— Évről évre hány hektáron termelődik tuskó a toliálapok után?

— Halápon 170, Gúton 140, a parkerdészet területén 250 hektáron.

— Van-e gép, ami hasznosan emelné ki?

— Az „elettári”. Olasz mechanika. Dugóhúzószzerűen rántja ki a tuskót. Simán. Akár a dugó, valóban olyan, mert csak esztergálja. A tuskót a gép végül egy csőből tolja ki. Ha az „elettári” első-, másodosztályú talajon dolgozott, érdemes utána a gyökeret fáva sarjasztani. De csak akácosban! Egyenes csikokban, mélyen megszagattuk a gyökérzetet, s ahol megszegettük, ahol megszegettük, jön fölfelé az akáchaftás. Később úgy tűnik, mintha telepítették volna.

— Akkor miért nem az „elettári”-é a jövő?

— Csupán kis átmérőjű tuskóval tud bánni, s az is sajnos, hogy nyugati gép. A finneknek is van egy mostrum aprítóolója. Tőri is rajta a fejét a termelési osztály (a FFFAG-é), hogy mi-tűkög legyen? Nekünk már nem újdonság az olasz „dugóhúzó-gép”, Gúton már bemutatkozott. Az Új Élet Termelőszerkezetet is bírbe vette, Ohaton a csatornartortok nyárfáit tisztogatják vele.

Lódkodi László (az Új Élet elnöke) nem akar delibátot kergetni (azt az erdőn amúgy sem lehet), de addig nem nyugszik, míg egy hasítógépet valakivel meg nem szerkesztet. Arra gondol, hogy a nagy erejű ütésekkal meg is tisztulhatna a rátápadt, a korváányos homoktölg a tuskó. Kalóriái felszabadulnának. Mindenevő kazánokat fűthetnének vagy fölhasogatva eladhatnák. Ennek a termelőszerkezetnek a birtoka cikcokban élkeződik be a kiterjedt erdősek akácosai, fenyvesei, tölgyesei közé. Ott vannak tehát, a helyszínen. Nekt-rugaszakodhatnak a külszíni bánya-áknak. Lódkodi László kalkulál. A napi olajárral számol, s nem téved, amikor azt állítja, hogy 100-120 ezer forint temetődik el a szemünk láttára. Összetolva egy hektáryi tuskó ennyit ér. Ha a föld alól érdemes a szentet földhozni, akkor érdemes a földből, a föld felől is a tuskót kibányászni.

A központban miután nem sikerült a lakás, a nagyokozási központ kirendelt (mert éppen t „rezidenciáját”, hétfőtől péntekig iskolába kopogó Tarr Sándorné igazgatótól tál szememben egy nyabb lesz a nak átlagéletkor

— Tudja meg az első újságíró, az iskolát — mo bemutatkozom, teszi: — Legalább én vagyok itt 1977 óta. Nemré sok is voltak itt zsi stúdióból.

— Mi érdekel? — Leginkább helyzettről kérdo van-e hátránya másnak? Merth január elsején itteni tanács, s szegapátióli igazunket.

— Tényleg: s ből valami hák engem is érdek

— Mondják: tudják elképzelből az átszerve származhat? F mondom, hogy s belőle, az una Pedig ez az i élünk, mint aze ről van szó, hog lón lelkendezt

— Leginkább helyzettről kérdo van-e hátránya másnak? Merth január elsején itteni tanács, s szegapátióli igazunket.

— Tényleg: s ből valami hák engem is érdek

— Mondják: tudják elképzelből az átszerve származhat? F mondom, hogy s belőle, az una Pedig ez az i élünk, mint aze ről van szó, hog lón lelkendezt

— Leginkább helyzettről kérdo van-e hátránya másnak? Merth január elsején itteni tanács, s szegapátióli igazunket.

— Tényleg: s ből valami hák engem is érdek

— Mondják: tudják elképzelből az átszerve származhat? F mondom, hogy s belőle, az una Pedig ez az i élünk, mint aze ről van szó, hog lón lelkendezt

— Leginkább helyzettről kérdo van-e hátránya másnak? Merth január elsején itteni tanács, s szegapátióli igazunket.

— Tényleg: s ből valami hák engem is érdek

EGY D

Régóta nem hi ha a térképet né rócska települése hogy azokban a tókat megörve chaikus — s egy másfajta — kú lunk.

Utócaánk, M tartunk. Ha vala alagút visszavinn a 200 év előtti kó kal menten meg Sárret „kotuját nehé nem a tör csőjével nézni e embert elandalít tika, ha visszago kori idők vizes csánok rétészé szónokra, a fa nádasokra, amely nál biztosabban t a népet a török tól. Ma a táj fal rapodását, felzár különbségek k sét lehet itt látni.

Ezornól kevesebb

Beérünk a köz kus kislalusi képi tés ruhás (mert i berek bandukol cán, ráérős s szonyok komázn pukiban, egy fél biciklijén. Ponto hangulat, mint a nel kevesebbet ségekkben. (Mező 883 ember lakja san lépdelnek. Fiatalabbak ma körülbesznek lát cán, amikor az bulók rajcsürozv hazafelé. Minth szélső nemzedé élének a faluba dolja — az első szerző idegen. ron élenkebb l élet, csak hát álmat alussza a

A központban miután nem sikerült a lakás, a nagyokozási központ kirendelt (mert éppen t „rezidenciáját”, hétfőtől péntekig iskolába kopogó Tarr Sándorné igazgatótól tál szememben egy nyabb lesz a nak átlagéletkor

— Tudja meg az első újságíró, az iskolát — mo bemutatkozom, teszi: — Legalább én vagyok itt 1977 óta. Nemré sok is voltak itt zsi stúdióból.

— Mi érdekel? — Leginkább helyzettről kérdo van-e hátránya másnak? Merth január elsején itteni tanács, s szegapátióli igazunket.

— Tényleg: s ből valami hák engem is érdek

— Mondják: tudják elképzelből az átszerve származhat? F mondom, hogy s belőle, az una Pedig ez az i élünk, mint aze ről van szó, hog lón lelkendezt

— Leginkább helyzettről kérdo van-e hátránya másnak? Merth január elsején itteni tanács, s szegapátióli igazunket.

— Tényleg: s ből valami hák engem is érdek

— Mondják: tudják elképzelből az átszerve származhat? F mondom, hogy s belőle, az una Pedig ez az i élünk, mint aze ről van szó, hog lón lelkendezt

— Leginkább helyzettről kérdo van-e hátránya másnak? Merth január elsején itteni tanács, s szegapátióli igazunket.

— Tényleg: s ből valami hák engem is érdek

— Mondják: tudják elképzelből az átszerve származhat? F mondom, hogy s belőle, az una Pedig ez az i élünk, mint aze ről van szó, hog lón lelkendezt

— Leginkább helyzettről kérdo van-e hátránya másnak? Merth január elsején itteni tanács, s szegapátióli igazunket.

— Tényleg: s ből valami hák engem is érdek

Beszélgetés dr. Szirmai Jenővel, az OTP vezérigazgatójával

Dr. Szirmai Jenő, az Országos Takarékpénztár vezérigazgatója decemberben és januárban az ország megyeszékhelyein, úgynevezett terveysbeszélgetéseken vesz részt. Ezek az összejöveteleken — a megyei párt-és tanácsi vezetők társaságában — az adott OTP-igazgatóság elkövetkezendő évi feladatairól és az elmúlt évi terv teljesítéséről ejtenek szót.

Az OTP vezérigazgatóját a nemrégiben Debrecenben tett látogatása során kértük fel egy rövid beszélgetésre. Mindenekelőtt arra voltunk kíváncsiak, milyen érzéseket, gondolatokat érzett Hajdú-Bihar megyébe?

— Nem az udvariasság mondatja velem, a tények bizonyítják: Hajdú-Bihar megyében — és ez már több éves tapasztalatom — összességében jól előkészített tárgyalásokon vehetek részt. Ilyen volt ez a legutóbbi is. A hangulatra, atmoszférára az egyetértés a jellemző, bár emlékszem néhány viharos egyeztetésre is. Például a VI. ötéves terv előkészítése során nem mindenben egyezett az OTP és a jelenlevő megyei párt-és tanácsi vezetők véleménye. Kellő korrigálás és javítás után — természetesen indulatoktól mentesen — kialakult a nézetazonosság. Ez utóbbi megbeszélésünkre szintén ez volt a jellemző. Nagy figyelmet fordítottunk a lakás- és tanácsi gazdálkodásra, valamint a telkek értékesítésére. Rendkívül súlypontosítottam az érintettek a debreceni célcsoportos lakásépítkezéseket.

— Tizenkilenc megyei igazgatóság — tizenkilencféle, az adott területre vonatkoztatott terv, elképzelés. Milyen ismeretekkel érkezik ezekre a megbeszélésekre az OTP vezérigazgatója?

— Általános ismereteim vannak a különböző igazgatóságok tevékenységéről. Közvetlenül év vége előtt írásos jelentést kapok a megyéktől. Mindehhez párosulnak még a budapesti központunk munkatársaitól származó belső információk. A magam részéről rendkívül fontosnak tartom ezeket a megbeszéléseket. Az OTP centrális és területi bank. Elkerülhetetlen, hogy ne vegyünk figyelembe a helyi párt- és tanácsi szervek kérését, igényeit. Több mint egy évtizede kialakított gyakorlat ez. Mindaddig pozitív eredményekkel járt.

— Rátérve szűkebb pártjának takarékpénztári tevékenységére, az 1982-es esztendő tervteljesítési adataiból kitűnik, hogy a célként meghatározott 510 millió forintos betétállomány-emelkedést sikerült túlteljesíteni 640 millió forintra. Az év végén az összbetétállomány megközelítette a 7 milliárd 650 millió forintot. A lakossági betétek kedvező alakulását milyen módon tudta befolyásolni az OTP?

— A betétállomány nagyságát — legyen az egy megyére vagy az egész országra vonatkoztatott — az adott politikai és gazdasági helyzet határozza meg. Erőteljes befolyásolási tényező a lakosság jövedelmi helyzete. Tudunk-e meghatározni — a párt és kormány irányelveihez igazodva — az állampolgárok számára olyan célokat, melyeket a takarékoság révén elérhetnek? Tudjuk-e megfelelő módon arra készíteni a lakosságot, hogy tartósan helyezzen el takarékbetétet az OTP-nél? A beosztó, takarékos életmód egyre szélesebb körű térhódítását igazolja, hogy például Hajdú-Bihar megye lakossága a rendelkezésre álló pénzbevétel jelentős hányadát fordította megtakarításra. Dinamikusan emelkedett a takaréklevel, átutalási betétek, valamint az ifjúsági betétek állománya.

— Az OTP különféle módon tudja segíteni a lakosságot. A különböző hitelformák, takarékosági akciók megfelelő propagandát kapnak-e? Még pontosabban fogalmazva: az átlag magyar

állampolgár minden OTP nyújtotta lehetőségről tudomást szerezhet?

— Valóban nagy figyelmet kell fordítanunk szolgáltatásaink propagandájára. Úgy gondoljuk, hogy az állampolgárok jelentős többsége tisztában van azzal, mit kaphat, igényelhet az OTP-től. Ezzel természetesen nem azt akarom mondani, hogy a mi tevékenységünket részletesen ismerők körét nem kell bővíteni. Hogy csak egy friss példát említsék: ezekben a napokban lát napvilágot — a nyomdai, úgynevezett kefelnyomatot nemrégiben néztem át — a lakásépítéssel kapcsolatos tudnivalókat tartalmazó tájékoztató broszúra. Reméljük, hasznos olvasmány lesz. A különböző megyei igazgatóságokat arra inspiráljuk, hogy a helyi gazdasági és politikai vezetőkkel mindennapos legyen a kapcsolatuk. Csakis így szerezhetnek tudomást arról, hol vannak még tennivalók. Meggyőződésem, hogy az apparátus tagjai — országosan mintegy tízezeren vagyunk — személy szerint is hathatnak környezetükre. Munkájukkal, a hívós korrekett szolgáltatásokkal befolyásolhatják a lakosság OTP iránti bizalmát. Közösen kell tudatosítanunk széles körben, hogy a takarékpénztárakban nem hazárdírozás, hanem megfontolt, tervező, az adott gazdasági és politikai helyzethez igazodó munka folyik.

— Essék szó ismételtén Hajdú-Bihar megyéről. Arról például, hogy a megyei igazgatóság dolgozóit — a megyeszékhelyen és vidéken — immár jó munkakörülmények között dolgoznak. Eggyel kivétel Komádi, ahol rövidesen új fiókot adnak át, ugyanis a jelenlegi alig-alig alkalmas az ügyfelek fogadására.

— A Hajdú-Bihar megyei fiókhálózat teljes felújítása a komádi új fiók átadásával befejeződik. Ettől függetlenül számunkra — és ez országosan értendő — elsősorban a széles körű építési és fejlődési irány. Anyagi erőinket ennek teljesítésére fordítjuk, más egyéb jellegű fejlesztések mellett.

— Összességében milyennek ítéli meg az OTP Hajdú-Bihar megyei igazgatóságának elmúlt évi tervteljesítését? Az 1983-ra vonatkozó célkitűzések realitások?

— A tervteljesítést figyelembe véve megállapítható, hogy a kitűzött célok teljesültek, az 1983-ra vonatkozó elképzelések helytállóak, realitások. Az előbb már említettem, mely területekre kell nagyobb figyelmet fordítani Hajdú-Bihar megyében, mindezen kívül megnyugtató, hogy a megyei összesített tervben 1982-re előirányzott 1139 célcsoportos lakásból azéért nem épült meg 174, mert elsősorban kivitelezési gondok voltak. Ugyanakkor a folyó évre előirányzott célcsoportos lakásszám felépítését segítette, hogy 258 lakást az OTP valósított meg, aminek eredményeképpen saját beruházásban végső soron 1094 lakás készült el. Tapasztalható itt is, hogy az új építkezések mellett megnőtt az érdeklődés a tatarozások és a megrongálódott épületek helyreállítása iránt. A pénzügyi szolgáltatások kulturáltságáért tett intézkedések is eredményeseknek bizonyultak, a többi üzletág-ra is a fokozatos fejlődés a jellemző.

— Végezetül egy személyes kérdés. A tervteljesítésről szóló beszámolóban olvasható, hogy totó-lottó értékesítés révén a megyei igazgatóság 146 millió forint bevételt könyvelhet el 1982-ben. Az OTP vezérigazgatója jó példával elől járva, részt vesz-e valamelyik szerencsejátékban?

— Évtizedek óta rendszeresen lottózom, s nem is olyan régen nagy sikerélményben volt részem: egy tárgynyereményhúzáson kilencezer forint értékű eszköz bologd tulajdonosa lettem.

— Köszönöm a beszélgetést.

Kiss Dezső Péter

EGY DÉL-BIHARI KÖZSÉG JELENE

Régóta nem hihetjük már, ha a térképet nézegetve aprócska településeket látunk, hogy azokban a néprajzkutatókat megörvendeztető archaikus — s egyúttal persze másfajta — kultúrát találunk.

Úticélunk, Mezősas felé tartunk. Ha valamiféle időalagút visszavinné bennünket a 200 év előtti korbba, autónkkal menten megragadnánk a Sárret „kotujában”. (Mert nehézzé nem a történelem látcsőjével nézni e tájra.) Az embert elandalítja a romantika, ha visszagondol az egykori idők vizes világára, a csónakos rétesekre, a darvaszokra, a farkasordítású nádasokra, amelyek a váraknál biztosabban tartották meg a népet a török pusztításoktól. Ma a táj falvainak gyarapodását, felzárkózását, a különbségek kiegyenlítését lehet itt látni.

Ezernél kevesebben

Beérünk a községbe, s tipikus kistalusi kép fogad. Sötét ruhás (mert idősebb) emberek bandukolnak az utcán, ráérős szomszédaszonyok komáznak a kiskapukban, egy férfi zsákot tol biciklijén. Pontosán olyan a hangulat, mint az ezer léleknel kevesebbet számláló helységekben. (Mezősast jelenleg 883 ember lakja.) Komótosan lépdelnék a járókelők. Fiatalabbak majd csak dél körül lesznek láthatók az utcán, amikor az elemis nebulók rajjeszurova mennek hazafelé. Mintha csak a két szélső nemzedék képviselői élnének a faluban — gondolja az első benyomásait szerző idegen. Talán nyáron élénkebb lehet itt az élet, csak hát ilyenkor téli álmat alussza a falu.

A központban vagyunk, s miután nem sikerült megtalálnom a körösszegapáti nagyközségi közös tanács itteni kirendeltség vezetőjét (mert éppen tatarozták a „rezidenciáját”, egyébként hétfőtől péntekig itt van), az iskolába kopogok be.

Tarr Sándornéval, a fiatal igazgatónővel találkozom, s szememben egyszerre alacsonyabb lesz a falu lakosainak átlagéletkora.

— Tudja meg, hogy maga az első újságíró, aki felkeresi az iskolát — mondja, miután bemutatkozom, majd hozzáteszi: — Legalábbis amióta én vagyok itt az igazgató, 1977 óta. Nemrégiben rádiósok is voltak itt a nyíregyházi stúdióból.

— Mi érdekelte őket? — Leginkább a társközségi helyzetről kérdeztek. Hogy van-e hátránya az összevonásnak? Merthogy 1982. január elsején megszűnt az itteni tanács, s azóta Körösszegapátiból igazgatnak bennünket.

— Tényleg: származik ebből valami hátrányuk? Ez engem is érdekelne.

— Mondják: maguk nem tudják elképzelni, hogy ebből az átszervezésből jó is származhat? Persze ha azt mondom, hogy semmi bajunk belőle, az unalmas, ugye? Pedig ez az igazság. Úgy élünk, mint azelőtt. Nem arról van szó, hogy annak idején lelkendeztek volna az

emberek, de — eddig legalábbis — nem látjuk ennek semmi kárát.

Aztán természetesen az iskolára terelődik a szó. Tarr Sándorné mezősasi születésű, ezek között a falak között tanulta a betűvetést, s már tíz éve tágitja ugyanitt a legfiatalabb földijeit fejte. Hét tanulócsoportha van az iskolának, 92 gyerek siet minden reggel az első csengezésre. Tíz évvel ezelőtt — amikor Tarr Sándorné visszakértült — még 250 gyerek zsvajától volt hangos az udvar a szünetekben, ez a szám azóta, mint a község lakossága is, alaposan megcsappant. — De ez már meg is maradt, hisz évek óta ugyanennyi. Úgy gondolom, a falu lélekszáma sem lesz kevesebb a közeljövőben. Ezt láthatja a sok építkezésből is. Sőt lehet, hogy emelkedni fog valamiképp.

Megtudom, hogy a tantestület túlnyomó része fiatal, s

szeretnek itt élni, dolgozni. Közülük csak egy a képesítés nélküli, s ezen a vidéken ez az arány igen jónak számít. Az iskolaeépületek már régóta felújításra szorulnának, ezek között a falak között tanulta a betűvetést, s már tíz éve tágitja ugyanitt a legfiatalabb földijeit fejte. Hét tanulócsoportha van az iskolának, 92 gyerek siet minden reggel az első csengezésre. Tíz évvel ezelőtt — amikor Tarr Sándorné visszakértült — még 250 gyerek zsvajától volt hangos az udvar a szünetekben, ez a szám azóta, mint a község lakossága is, alaposan megcsappant.

Növelni a falu életerejét

Miközben Körösszegapáti felé haladunk, jobbról meglátom a Körösszpuszta nevű parányi helységet. Százevenyven laknak itt mindössze. Falubb a falunál — gondolom róla, de mint halomra, az itteniek szeretik településüket. Szeretnek itt lakni, s csak így igaz: lakni, hisz sokan lényegében má-

sutt élnek, gondolunk az iskolákra, munkahelyekre.

Székhelyközség, társközség, város környéki község — morzsolgatom a közigazgatási kategóriákat. Körösszegapáti székhelyközség, Mezősas pedig társközség — rendezem az egyenletet. Nem lehetett város környéki község, hisz ahhoz túl messze van Berettyóújfalutól. Körösszegapáti meg csak kilenc kilométer ide.

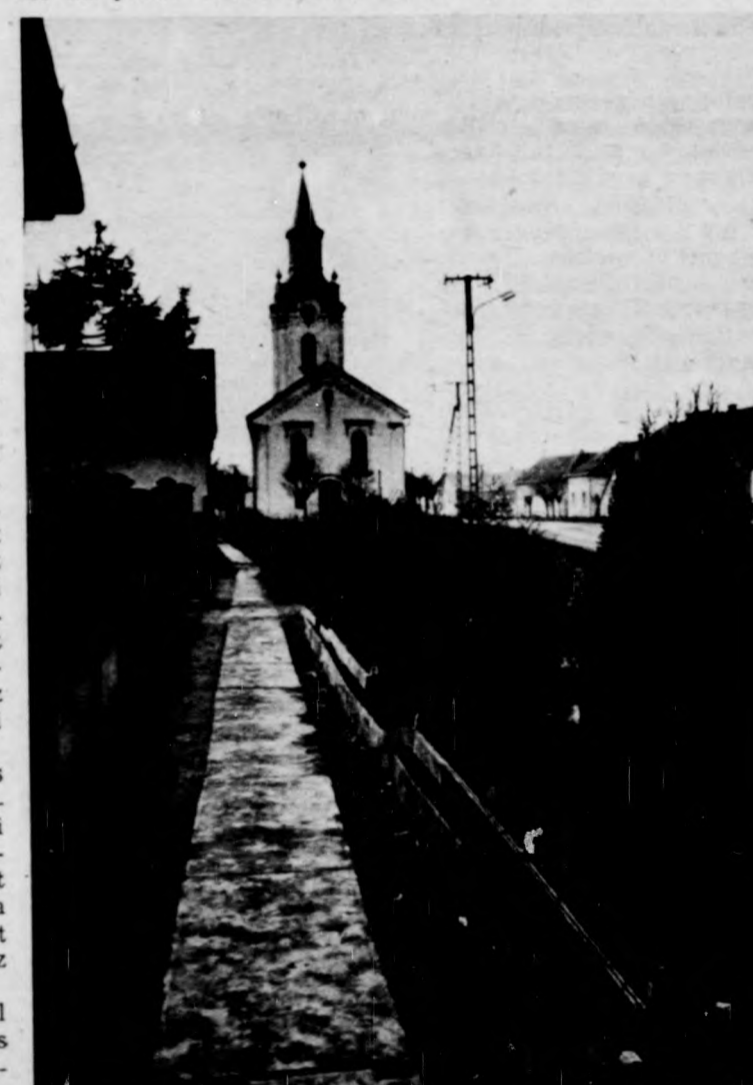
Varga Gézanétól, a nagyközségi közös tanács végrehajtó bizottságának titkáráról hallgatom a Mezősásra vonatkozó terveket.

— 1983-ban fodrászüzletet kap a falu. Építeni kell egy mázsházát — társadalmi összefogással —, az is meglesz ebben az évben. A buszforduló megépítését szintén az idei évre terveztük. Az áruellátás jobb Sason, mint Apátiban. A Berettyóújfalui ÁFÉSZ jobban ellátja őket, mint minket a komádi. Persze nem kell itt nagy külsőre gondolni. Korántsem lehet azt mondani, hogy egy elmaradt községet örököltünk Mezősasban. Problémáink elsősorban a női munkaerő nem kielégítő foglalkoztatását említhetem. Ez mintegy harminc asszonyt érint, akiknek a termelőszövetkezet csak alkalmi munkát tud biztosítani. A jövőben ajánlatos lesz megtalálni a szabad munkaerő leköltésének módját, hisz csak úgy növelhető a település lakosságmegtartó képessége.

...

Varga Gézáné e szavakkal már azokat a gondolatokat fogalmazza meg, amiket én szándékoztam levonni tanulsággal. Távozotomban úgy vélem: az átszervezés folytán nagyobb figyelmet szenteljenek Mezősas sorsára, a környező világ többet tud a létezéséről. A sasiakat több szál fűzi a falujukon kívüli világhoz, egyszóval a falu kikerült korábbi nagyobb elszigeteltségéből. A tények azt látszanak bizonyítani: nincsenek hátrihatalan, boldogtalanító gondok a „dél-bihari végeken”, ahol a falvak sorsának figyelemmel kísérése különösen sok tanulsággal szolgálhat.

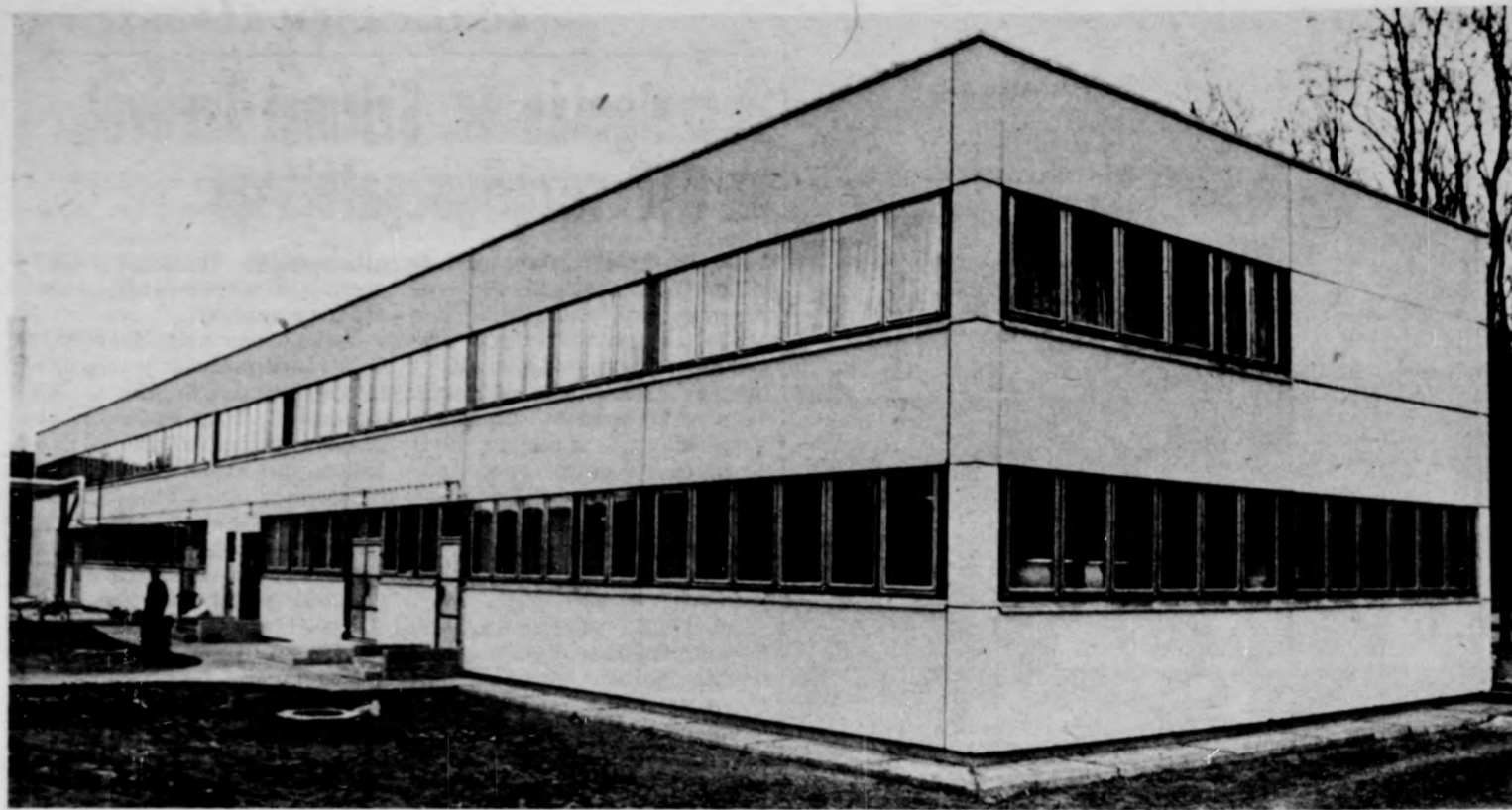
Erdel Sándor

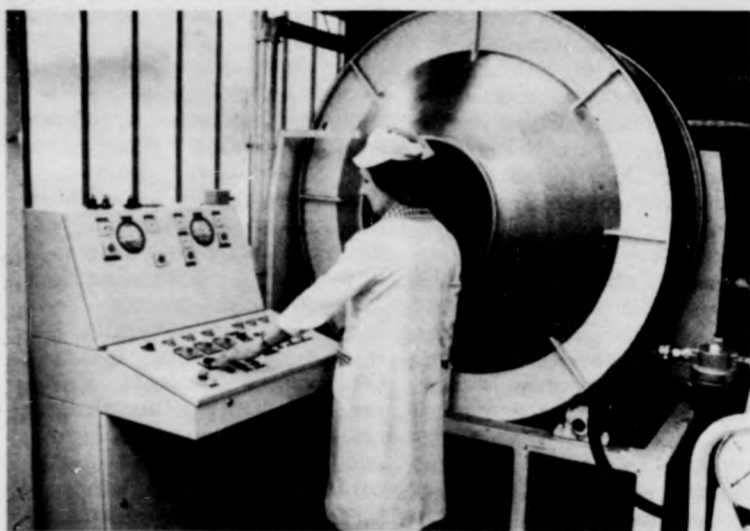
A falu magja

A kis létszámú tanulócsoport munkába mélyülten (Nagy Gábor felvétele)

December közepén adták át a tmk új épületét

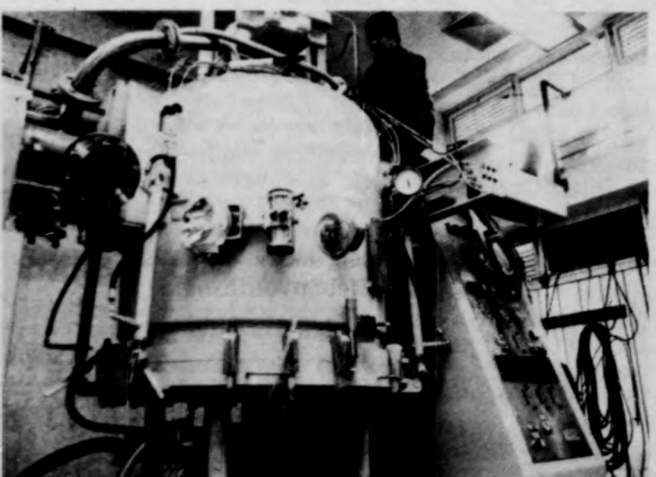
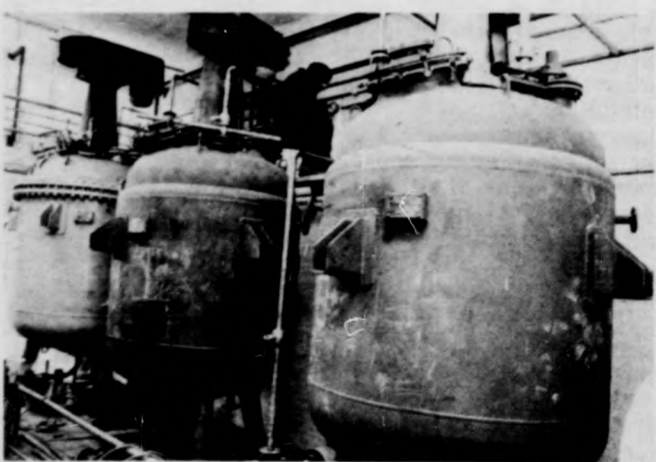
Az új májvédő draszté, a Catergen gyártása

Vérnyomáscsökkentő gyógyszer gyártására szolgáló berendezést szerelnek

Ellenőrzik az új termék, a Helia-D rántalanító krém alapanyagát

Szerelik az új, antibiotikumot gyártó üzem berendezéseit a Csérszerelőipari Vállalat dolgozói

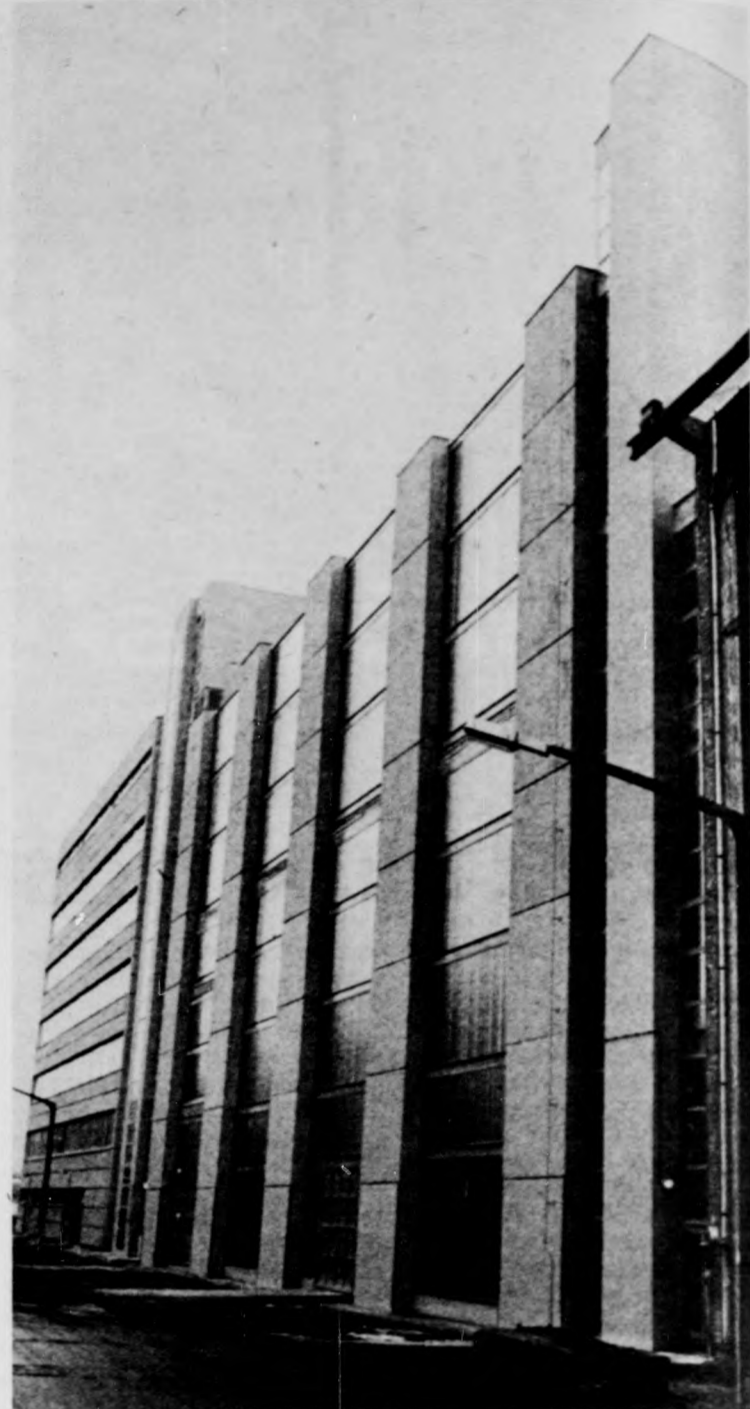
BIOGAL — 1983

A mögöttünk levő, rendkívül nehéz gazdasági évben sem tört meg a BIOGAL Gyógyszergyár lendületes fejlődése, növekedése. 1980-ban, majd 1981-ben is úgy látszott, hogy a vállalat csúcson van, olyan eredményeket — például tőkés exportot — produkált, amelyeket szinte lehetetlen tovább növelni. Azok azonban, akiknek közelebbi képük volt a BIOGAL licenccsökkentéséről, s a részben ezzel összefüggő beruházási tevékenységről, tudták, hogy az említett évek egy hosszabb növekedési pálya állomásai. Környezetétől elütő sziget ma a BIOGAL a megye iparában, elsősorban építkezései, fejlesztései, megyehatáron túlnövő beruházásai révén. De sziget robusztus tervei, pályázatai tekintetében is. Természetes, a fotóriporter csak azt képes megörökíteni, ami már kész, ami már szolgálatára áll a gyógyszergyártónak, s lám, a témák így is vég nélkül kínálkoznak.

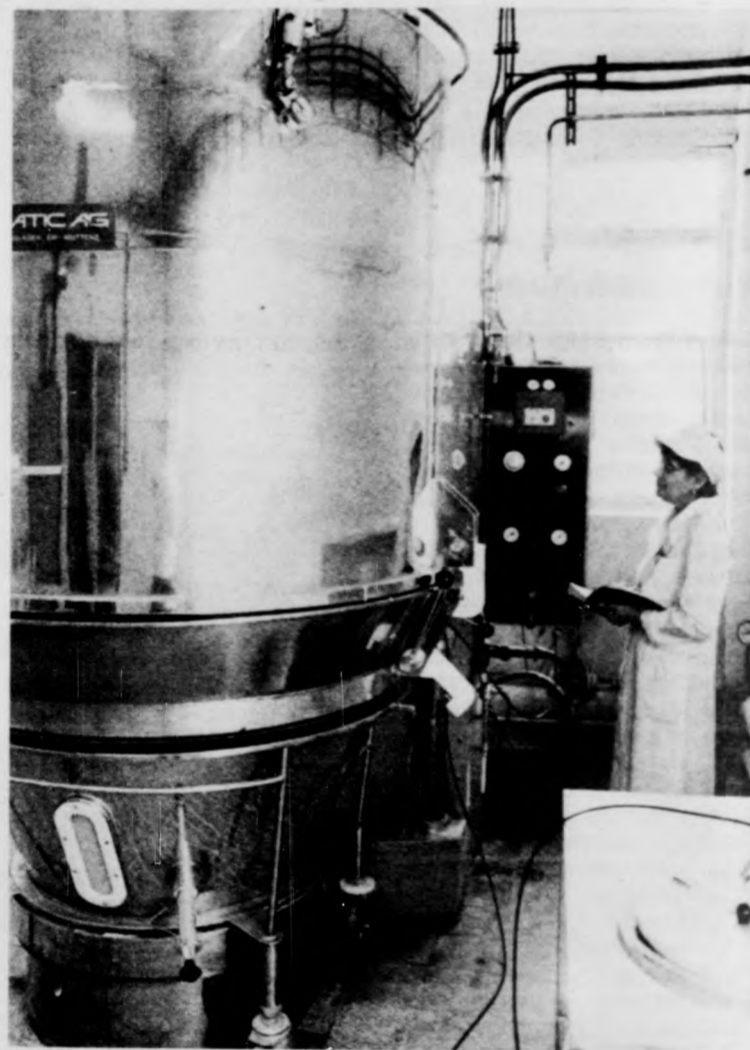
Többet mondanak a látványnál a múlt évi munka eredményességére vonatkozó adatok. Egy esztendő alatt 1,9 milliárd forintból 2,4 milliárd forintra nőtt a termelési érték. A 23 százalékos növekedés (hetet terveztek) messzemenően megfelel az iparággal szemben támasztott követelményeknek. S mivel a létszám csak 2,5 százalékkal nőtt, a termelési hatékonyság terén (amely körülbelül 20 százalékkal nőtt) a BIOGAL Gyógyszergyár utelérte, sőt megelőzte az iparági átlagot.

A kirívó termelési sikerek a munka minőségének további javulásával párosultak. A vállalat több mint 9 millió dollár, s csaknem 12 millió rubel értékben exportált termékeiből. Tudvalevő, hogy a szabályozók a vállalatokat a dollárbevitel növelésére ösztönzik. A BIOGAL most már évről évre olyan léptékben tud élni ezzel a lehetőséggel (hiszen hét év alatt nőtt 600 ezerről 9,1 millió dollárra a tőkés export), hogy az exportnövelés a bérfejlesztésben is megmutatkozik. Az elmúlt évi 7 százalékos bérfejlesztéshez is a nagyobb nyereség és a tervezettnél egymillió dollárral több tőkés export szolgáltatta az alapot.

Mogyan győzik ezt energiával, kérdeztük a hét folyamán a vállalati energiagazdálkodás felelősét, a mechanikai főosztály helyettes vezetőjét, dr. Laczi Istvánt. Nos, kiderült, hogy a jó eredmények hátterében — a többi közt — egy rendkívül keményen fogott, takarékos energiagazdálkodásra látunk. 1975 óta például (amióta tehát három és félszeresére nőtt a termelés, illetve tizenötöszeresére a tőkés export) a villamosenergia-fogyasztás 40 százalékkal, a földgáz- és pakurafelhasználás pedig (fűtőenergiában számolva) mindössze 27 százalékkal növekedett. 1982-ben, amikor is az áremelések miatt 12 százalékkal nőtt a vállalat villanyszámlája, a konkrét villamosenergia-fogyasztás 2 százalékkal kevesebb volt, mint 1981-ben. Az energiagazdálkodás irányítója mindezt szerényen említi, noha ott áll a főosztályvezetői szoba asztalán az a vándorserleg, ami 1981-ben került a BIOGAL-ba, a tisztántúli energiagazdálkodási munkaversenyben elért első helyezéssel.

Új üzemcsarnok és laboratórium

G. I. Alapanyagok előkészítése tablettázáshoz

Tavaly adták át a számítógéppontot is

(Kalmár István felvétele)

Debr

Tulajdonképp kezdenem, ha Dehát az embé főköl merit, s diákokról szóló 1976., 15. l.) a sok alapján új városképet, mi bát! — Most v Mody György az eredeti céhl látható. A céhl Szűts Tzéhnek re i állították dogasszony hav Farkas István ténhat a tények A nyilván n a debreceni n pet, mely a ny az említett sz tött szöveg di foglalt helyet. városképet a terségre is u ornamensek ki dig a hasonló kívül állatfig róká) láthatók merállat formá lán fogja köz mára megrajzo helyet.

A számunkra oldali oroszlan monogram: JE ván a metszeté jából, a formá hogy ugyanaz nogrammal, ill teljes kiírásáa jelölte magát megjelent. Báb vesekjében, szemléltető áb témájú európa venter holland szorok művei) években Debre di József nevű ami elfogadha hogy a céhle 1783-nál koráb

NÉP

A kicsinyk égő gyertyák dalán négyze tábla, rajta tizenegy, m ró gyertya. ban, bő ujjú telenül meg néznek, s az fényénél játs A debreceni nei együttes koncertjét t teremben.

Két ének muzsikuss fiú gény. Komm igazítást a n együttes csí sorára invita „különféle gyarországi giesen vagy mazásban, sítve mutatn ves szöveg é gulat, ami n sor elején mást követil matikailag természetes nak megfe mar kiderül lók a tá gyertyák: ca málódnak lá Gábor m kutatásainak mán. Időnké a táncosok, mata ilyenk pészváriációk egészül ki. szeállítás

Debrecen első képi ábrázolása

Tulajdonképpen „mea culpa”-val kellene kezdenem, ha csak az én „bűnöm” volna. Dehát az ember a régmúltat illetőleg kútfőből merít, s én a debreceni rézmetsző diákokról szóló könyvemben (M. Helikon, 1976. 15. l.) a rendelkezésemre álló források alapján úgy közöltem a szóban forgó városképet, mint... De ne ismétljük a hibát! — Most végre a Déri Múzeumban dr. Módy György jóvoltából a kezembe került az eredeti céhlével, amelyen az ábrázolás látható. A céhlévelet pedig „a Debretzeni Szűts Tzshnek” hites mesterei és atyamesterei állították ki Debrecenben 1783. Boldogasszony havának (olvashatatlan) napján Farkas István szűcslegény számára. Ezek tehát a tények a többit fedje „néma csend”.

A nyilván nyomdai úton, valószínűleg a debreceni nyomdában sokszorosított képet, mely a nyomtatott, illetve hiátusaiban az említett személyek neveivel stb. kitöltött szöveg díszes keretében felső részén foglal helyet, fametszéssel állították elő. A városképet a saját vonalában a szűcsmesterségre is utaló barokk-stílusú növényi ornamentek kísérik, két oldalt és lent pedig a hasonló stílusú növényi ornamentikán kívül állatfigurák (nyúl, bárány, szarvas, róka) láthatók, alul, közepén pedig két címerállat formájában megfogalmazott oroszlán fogja közre a nyilván viaszpecsét számára megrajzolt, fent koronával ékesített helyet.

A számunkra azonban legfontosabb a bal oldali oroszlán hátsó lábánál helyet foglaló monogram: JE. Ki volt ez a JE, aki nyilván a metszetet készítette? A betűk formájából, a formák azonosságából nyilvánvaló, hogy ugyanaz a valaki, aki hasonló monogrammal, illetve néhány lapon nevének teljes kiírásával, „Josephus Endrédi fecit”, jelölte magát Westprémi István 1766-ban megjelent, Bába mesterségre oktató könyvecskéjében, melyhez az egész oldalas szemléltető ábrákat metszette fába hasonló témájú európai kiadványok (H. von Deventer holland és L. Heister német professzorok művei) nyomán. Vagyis az 1760-as években Debrecenben működött egy Endrédi József nevű, fametszéshez értő mester, ami elfogadhatóvá teszi azt a feltevést is, hogy a céhlével-úrlap s a rajta levő kép 1783-nál korábbi is lehet, hiszen a nyom-

tatvány, ha ez ideig nem is került elő több belőle, készülhetett a keltezés événél előbb is.

A név kiderítésével azonban a feladatnak csak az egyik fele oldódott meg. Ki lehetett ez az Endrédi József? Harkó Viola és Vida Tivadar Westprémi angliai kapcsolatairól írott tanulmányukban (British Contacts of the Hungarian István Westprémi M. D., Comm. De Hist. Artis Med., 1972., 136—137. l.) egynek veszik egy hasonló nevű debreceni diákkal, később pedig (1781) az iskola széniora, majd kömlödi s császári lelkész lett. S itt a bökkenő! Ha Endrédi József 1770-ben iratkozott be a Kollégium diákjái sorába, mint a mezőtúri iskola volt tanulója, ami korban is 16—17 évesnek mutatja, hogyan készíthetett Westprémi könyvéhez négy évvel korábban ábrákat?

Természetesen feltehető az is, hogy a beiratkozó ifjú előbb nyomdászokodott vagy más pályán tevékenykedett, hiszen a kollégiumi beiratkozás nem volt korhatárhoz kötve. Eddig azonban Endrédivel kapcsolatban korábbi nyomok nem merültek fel (talán Mezőtúr tudna segíteni). A legvalószínűbb, hogy két Endrédi Józsefről van szó, a feltevésem szerint a fametszőt a nyomda környékén kell keresni. Annál is inkább, mert a nyomdászat kezdeti fogva szoros kapcsolatban állott a fametszéssel, hiszen köztudomású, a könyvnyomtatás maga is a fametszésből, a fából metszett betűk felhasználásából alakult ki, s a korai nyomtatványok szívesen alkalmazták fametszetti díszeket, iniciálékat, illusztrációkat is.

Az 1561-ben alapított debreceni nyomda is kezdetől fogva alkalmazta ezt az eljárást. Az első kiadványok köz. szereplő Meilius-művek legutóbbiának a címlapját is fametszetti képsékek, emblémák díszítik.

Ez eljárás egyik folytatása lehetett az első Endrédi, a második pedig, a lelkész, az ő fia. Ez azonban egyelőre csak feltevés.

Tóth Béla

NÉPZENE GYERTYAFÉNYÉN

A kicsinyke színpad előtt égő gyertyák, a színpad oldalán négyzet alakú fekete tábla, rajta tizenegyszer tizenegy, meggyújtásra váró gyertya. Fekete nadrágban, bő ujjú ingben nesztelenül megjelennek a zeneszerek, s az apró lángok fényénél játszani kezdenek. A debreceni Karikás népzenei együttes bemutatkozó koncertjét tartja a Kodály teremben.

Két énekes lány, négy muzsikás fiú, két táncos legény. Kommentár nincs, eligazítást a meghívó ad az együttes csillagfényes műsorára invitálva, melyben „különféle erdélyi és magyarországi dallamokat, régieket vagy saját átfogalmazásban, táncokkal frissítve mutatnak be”. Kedves szöveg és kedves a hangulat, ami mindjárt a műsor elején létrejön. Egy mást követik a számok, tematikailag az évszakok természetes váltakozásának megfelelően, s mihamar kiderül, hogy mire való a táblára erősített gyertyák: csillagképek formájúak lángjukból, Papp Gábor művészettörténész kutatásainak példái nyomán. Időnként megjelennek a táncosok, s a zene folyamata ilyenkor bravúros lépésvariációk látványával egészül ki. Az egyórás összeállítás végén hosszú

taps és két ráadás, a legjobb számokból.

Négy évvel ezelőtt fiatal értelmiségiek alakították meg az együttest, de jelenlegi felállásukban csak egy éve muzsikálnak együtt. Hivatásos zenész csak egy akad köztük ma is: Römer Ottó, aki a Délibáb együttesből kilépve csatlakozott a Karikáshoz. A többiek orvosok, mérnökök, technikusok, főiskolások: Hegedűs Csaba (brácsa, koboz), Juhász Erika (ének), Tóthné Dénes Anikó (ének, gordon), Eszményi István (klarinét, furulya, brácsa), Tóth Gábor (bőgő). Táncosok, kisebb műsorokkal már régóta szerepelnek a megye különböző településeiben, de összefüggő, koncepciózus programmal először mutatkoznak be a debreceni közönségnek. (A táncosok — Tóth Ottó és Kozma László — ebből az alkalomból csatlakoztak hozzájuk.)

Eredeti, autentikus zeneszámok és feldolgozások váltják egymást az összeállításban. Több tájegység zenéjét véljük felismerni közöttük a Dunántúli Székig, s a törekvés a sokféle ségre mind nyilvánvalóbb. Az eredeti zenével a táncokat kísérik; az önálló énekes és hangszeres részek saját „átfogalmazásra” vallanak. A népzenei moz-

galomból és a Délibáb egykori műsorából ismert és ritkábban hallott dallamok egyaránt felhangzanak — néha az eredetivel eltérő szöveggel. A hangszerelelt alighanem a tagok egyéni képességeihez igazították, s nem véletlen, hogy lendületes játékaival, virtuóz díszítéseivel a kitűnő stílusérzékű hegedűs, Römer Ottó viszi a primet: ő profi muzsikás a javából. Bécsülettel helytállnak a kísérő társai is, de önálló vagy ellenszólomokra rajta kívül csak a klarinétos vállalkozik. A két lány feltűnően jó stílusban, igazán népi hangvételben énekel, hajlításaik illúzióeltérők; kár, hogy a szöveget néha nem értjük. A táncosok előadása ruszti-kus hatást kelt.

Letűnt idők muzsikájából a mai hallgatók füléhez szólóvá akarják alakítani a népzenei Karikás együttes tagjai. Szükség van erre? Ők állítják: igen. Kompozíciókban, műsorok felépítésében a népi muzsika ősi, puritán univerzálisát saját érzéseiken, ízlésükön átszűrve mutatják fel közönségüknek. Egyszerűen, a természetesség igényével; és ugyanakkor szilárd tartással, vállalva a popularitás kihívásait is. Amatőrökként — profi színvonalra törekedve.

(turi)

Ásványokról mindenkinek

EGY KIÁLLÍTÁS ÜRÜGYÉN

A Déri Múzeum kupolacsarnokában megnyílt ásványkiállítás méltán arat már hosszú idő óta osztatlan sikert a látogatók körében.

A rendezvény házigazdája, a Déri Múzeum természetudományi gyűjteményének vezetője muzeológusa, dr. Lovas Márton — bár maga biológus — régóta szívügyének tekinti az ásványokat, mivel történelmi és technikai okok miatt a múzeum ásványgyűjteménye számára sajnos nincs megfelelő kiállítási és fejlesztési lehetőség. Úgy véli, a most kiállított gyűjtőkkel való kapcsolatfelvétel is segít majd egyes gondjainak megoldásában.

Az ásványok világa című kiállítás 1982. október 1-én fogadta első látogatóit Székelyné dr. Fux Vilma geológus, egyetemi tanár megnyitói szavait követően, és január 31-ig tekinthető meg.

Miért érdemel külön ismertetést sorokat ez a kiállítás és a hozzá kapcsolódó rendezvénysorozat? Mit nyújt ez a kezdeményezés a szakembernek, az amatőr ásványgyűjtőnek, a természetrajongóknak és a csupán véletlenszerűen betévedő látogatóknak? Úgy vélem, egyiknek is, másiknak is igen sokat; esztétikai élményt, új ismereteket, de egy emlékeztető, hasznos időtöltés érzését mindenféleképpen.

Napjainkban, a szemünk láttára zajlik egy kettős folyamat; az embernek a technika, az urbanizáció hatására erősödik a természetlétlő való formális elszakadása, míg másfelől növekszik a belső igénye arra, hogy ez a kapcsolat mégse szakadhaszon meg, sőt újabb és újabb ösvényeken keresztül mind szorosabbá válhasson. Ez testesül meg a kertbarátok mozgalmában éppúgy, mint a természetjárók, az amatőr csillagászok igyekezetében, és hasonló megnyilvánulásait láthatjuk az ásványgyűjtőkben is. A szó nemesebbik értelmében birtokolják, birtokolni akarják a természet egy darabját.

Az ásványgyűjtés napjainkban mind szélesebb körben hódító divat, igazi reneszánszát éli. Okai és hatásai sokfélék. Van, akiben a gyűjtés szenvedélye az erősebb, másoknál az esztétikai élmény áll első helyen, akad, akit a gyűjtőutak vagy a csereberek lehetőségei vonzanak inkább. Egy-egy repre-

zentatív példány a lakáskultúra részévé is válik, de mindegyikünkben ott lappang valahol az az atavisztikus vágy is, hogy megismerjük, legalább részletein keresztül magunknak érezhessük magát a természeti környezetet. Ennek kifejező szimbóluma az ásványok és kőzetek sokszínű világa is, amelyet már az ősember sem csupán az eszközkészítés tárgyának tekintett, hanem díszként, varázszerként, kultikus tárgyként, egyaránt használt.

Ez a természeti tárgyakhoz való kötődés végigkísérte az emberiség történelmének viharos és békés századait. Az érdekes alakú és színű ásványok mint ékszer, talizmánok, dísz tárgyak éppúgy ismertek a kőkorszak sírleteiből, mint a népvándorlás korából vagy a fejlett kultúrákból, tehát szinte a kezdetektől napjainkig. Kultúrtörténeti ismereteink sokkal szegényesebbek lennének, ha nem volna tudomásunk az ősi Kína farragott jadeszobrocskáiról, Indiában és Ceylon múltba vesző drágakőkultuszáról, az óegyiptomi, babilóniai, asszír, az ógörög, az óperzsa, az óindiai idők talizmánjairól vagy az inkák varázsköveiről. A görög-római kultúra során érte el az ásványgyűjtés és feldolgozás az első igazán nagyszabású fellendülést, a kovács, a csiszoló szinte máig utólrághetetlen fokát, művészeti értékévé vált a közkinccsé válását. Gemmái és kámeái igazi kis műremek, néhány értékes példányuk a Déri Múzeum őskortörténeti anyagában is megtalálható.

Az ásványok, kőzetek, nyers és csiszolt drágakövek, ékkövek mindig is felkeltették az ember érdeklődését, egyes fajtáikhoz gyógyító vagy rontó erőkről szóló mítikus legendák, hiedelmek tapadtak, lelőhelyeik, bányászataik, kereskedelmi utaik birtoklásáért nemegyszer véres háborúk folytak.

Kvarckristályok (Románia)

A mekkai Kába fekete meteoritja egy világvállás ereklyéje lett, vagy elég az ékkövekkel gazdagon díszített koronázási ékszereinkre gondolni, amelyek a közfelfogásban nemzeti létünk szimbólumává nőttek.

Egy ásványkiállításban rejtve benne van mindez a szépség, misztikum, emberi törekvés és egy kicsit — mint cseppben a tenger — maga a természet és a történelem is. A Déri Múzeum kiállítása is tükrözi ezt a sokarcúságot, hangulati töltet, dacára annak, hogy viszonylag szűrny, de annál látványosabb keresztmetszetét adja az ásványok hihetetlenül fajgazdag világának. Vitrinjeiben uralkodnak a kvarc és a kalcit változatai, néhány ércásvány, amely jobbára a fiatal, alig 8—15 millió éves belső-kárpáti magmatizmus hidrotermális ércesedésehez kötődik. A hazai gyűjtőhelyek közül kiemelkedő jelentőségű a Tokaji-hegység és a Mátra, összességében a Rudabányai-hegység anyaga, vázlatos a Dunántúl. A kiállítás másik fő része erdélyi és szlovákiai lelőhelyek ásványaitól mutat be tetszetős kollekciót. A harmadik rész az előzőeknél szűkebb, vegyesebb, de szemre nem kevésbé mutató. Itt kaptak ugyanis helyet az egyéb európai országokból, a többi kontinensről származó ásványok, illetve a különféle képpen ipariilag és főleg házilag megmunkált ékkövek, féldrágakövek is.

A gyűjtemény birtokosai, összeállítói lelkes, áldozatkész amatőr gyűjtők, a Kölcsey Ferenc Múvelődési Központ pár éve alakult s a Kossuth Egyetem ásvány- és földtani tanszéke által támogatott ásványgyűjtő körének tagjai, akik hasonló kiállítással nem először hívják fel magukra a figyelmet. Annál is örvendetesebb ez, mivel Debrecen ilyen irányú adottságai mostohák, a legközelebbi gyűjtési terület a Tokaji-hegység, közel 80 km-re fekszik, ezért érthető, hogy korábban inkább csak egy-egy magányos gyűjtő munkája jelentett követendő, de mégis elszigetelt példát.

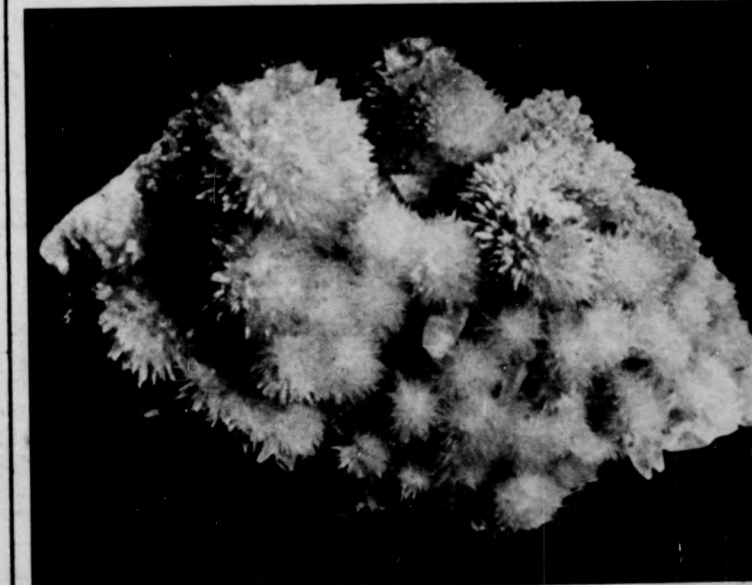
A gyűjtőkör tagjai közül kiemelkedik a körvezető, Böttkös Sándor tanár farradságot nem kímélő szervező munkája, Tóth Gábor, dr. Török István, Varga Károly, Uj István, Bana Gyuláné, Maklári Tibor, Szűk Tibor, Szentéi Gábor és még több más személy áldozatkészége, akik a technikai előkészítéstől a tárlatvezetésig aktív részesei a sikeres lebonyolításnak.

Igazi összefogással született hát ez a kiállítás, igazolva azt, hogy a különböző intézmények, szervezetek jó szándékú, alkotó összefogása a mostanihoz hasonló rendezvényeket hívhat életre.

Dr. Kosák Miklós

Pirit (Mexiko)

Kalcit (Magyarország)

A Magyar Fotóművészek Szövetségének Debrecenben öt tagja él, mégis, ha Vencsellei István nevét halljuk, a fotóművész fogalmát hozzá társítjuk. Ez persze nem véletlen: immár két évtizede, hogy képeivel helyi és országos kiállításokon jelentkezett. 1966 óta tagja a szövetségnek.

Hogyan lesz valaki fotóművész? Milyen képzettség szükséges ahhoz, hogy valaki fotóművész legyen?

Sajnos, a szakmunkásképzésen kívül semmilyen képzés nincs Magyarországon. Illetve a Népművelési Intézet szervez az amatőr fotósoknak továbbképzéseket, s próbálja összefogni, irányítani az amatőr mozgalmat. Budapesten van egy fotóművészeti gimnázium, főiskola azonban nincs, tehát csak autodidakta módon lehet valaki fotóművész. Ha szerencsésje van, akkor a területen él egy-két mester, fotóművész, s attól kaphat segítséget. Mindemellett van olyan fotóművész nálunk, aki főiskolát végzett — de külföldön. A környező államok közül az NDK-ban, Csehszlovákiában és a Szovjetunióban folyik fotóművészképzés, s majdnem minden nyugati országban. Sokszor volt róla szó, hogy nálunk is találnak valamilyen megoldást, hiszen a fotó információhordozó és művészeti szerepe növekvőben van.

Vencsellei István hogyan lett fotóművész?

Ez rendhagyó módon történt, és hosszú sora van. Fülöpi parasztyerekek vagyok, egy eldugott tanyáról jöttem, sok mindennel foglalkoztam. Betonkeverő segédmunkásként kezdtem Debrecenben és Almásfűzítőn, majd visszatérve ételkihordó lettem az üzemélmelési vállalatnál. Egy lovas kocsival hordtam a kosztot a különböző üzemekbe, munkahelyekre. Aztán a Szabadság Lapnyomdába kerültem, ahol megtanultam a cinkográfus szakmát, később több mint tíz évig a cinkográfiai üzemi vezetője voltam. Közben lettem a fényképezés mestervizsgát. Évekkel később az ATOMKI nyomdájának a fotolaboratóriumának voltam a vezetője. A nyomdaiparban töltöttem tehát közel húsz évet. 1950-ben kezdtem a nyomdászszakmát, attól kezdve fényképezek is. 1961-ben került országos kiállításra falra először fényképeim. Közben jártam a debreceni fotóklubba, de teljesen autodidakta módon képeztem magam, egyedül a Népművelési Intézet tanfolyamai, ott is Vévári Lajos professzor előadásai adtak számomra rendszeres ismereteket. A kudarok leküzdéséhez hallatlan nagy akaratereve volt szükség, hiszen a lehető legrosszabb időben indultam. Sokan, legyenek bármilyen tehetségesek, képtelenek arra, hogy az akadályokat leküzdjék.

Hogyan találta meg művészi mondandóját, kifejezőmódját?

Bennem a paraszti élmények nagyon erősek voltak. Először persze én is családi fényképeket készítettem, de aztán rájöttem, hogy a fényképezőgéppel sok mindent el lehet mondani. Egyre inkább erősödött bennem

egy belső parancs: ki kell magam fejezni. Eleinte nagyon nehéz volt a formákat, a sajátos kifejezéseket megtalálni. Mindenesetre az első sikerek után elhatároztam, hogy ha kell, az életemet is feláldozom a fotóért. Időközben elvégeztem a marxista esti egyetemen a filozófiai és az esztétikai szakosítást, ami nagyon sokat segített. Egyszer csak megérlelődött bennem, hogy meg kell örökítenem a régi, búcsúzó kisparaszti világot, annak alakjait, eszközeit.

Az az időszak a tévészervezés korszaka volt. Ez a téma nem okozott gondot?

De igen, ért olyan vád, hogy miért csak ezt látom. Engem minden érdekelt már akkor is, de úgy éreztem, hogy a letűnő paraszti világot akkor kell megörökíteni, mert később már nem lesz rá mód. Minden átalakulás fájdalommal jár, mint a szülem. A mezőgazdaság szocialista átszervezése sem ment végbe egyéni tragédiák nélkül. A parasztság ragaszkodott régi életmódjához, eszközeihez, s miközben az új feltartóztathatatlanul vágott utat magának, pusztulás is végbement. Ezt az összetett folyamatot szerettem volna valamiképpen feltárni.

Vegyük számba nagyobb témáit. Mi következett a paraszti élet megörökítése után?

Tíz éve tagja vagyok a Hajdúsági Művésztelepnek, amely számomra nagyon fontos műhely, sokat tanultam ott, s volt módom érezni, hogy az igazán tehetséges képzőművészek szeretik és megbecsülik a fotóművészetet is. Ott a telepen fordultam a háborúellenes gondolat témájához, amelyet voltaképpen szintén a gyerekkorból hoztam magammal. Sohasem felejttem el, hogy a háború idején egy alkalommal vizsgáznival jöttem Debrecenbe. Édesanyjammal bementünk az állomás restijé-

be, mert még volt egy óránk a vonat indulásáig. Am a hangosbemondó közölte, hogy bombatámadás fenyeget, a vonat azonnal indulnak. Mi is felültünk a vonatunkra. Amikor másnap ismét jöttem, láttam, hogy a vendéglőből már semmi sincs. Volt aztán a hetvenes évekbe egy döbbenetes, szinte szürrealista élményem. Jugoszláviában, egy Topolya környéki tanyán egy magyar paraszt bácsi a háborúban összeszedett egy csomó rohamsisakot, s azokat felaggatta egy nagy fára, és galambokat ültetett beléjük. Ez a látvány olyan sokkolóan hatott rám, hogy felszínre hozta a gyermekkori emlékeimet.

Ezután készítettem a művészpórtre-sorozatokat, amely belülről próbálja jellemezni az egyes alkotókat. Mindig is érdekelt a környezetvédelem, később a Hortobágy. Így adódott, hogy az évek során összegyűlt egy meglehetősen egységes anyag, amiből azután a Műcsarnok 1980-ban kiállítását rendezett.

Sokan visszaélnék a fotóművészet adta lehetőségekkel. Ha egy fotó túlép az anyag-szerűség határain, felfoghatatlan látványt mutat, arra azt mondják, hogy művészi fotó. Mi erről a véleménye?

Szerintem minden olyan kifejezőmódnak megvan a jogosultsága, amely megújítja a művészetet. De a formai kísérlet csak addig fogadható el, amíg a tartalom hordozója, vagyis a kor szintjén a leghatékonyabban tudja közvetíteni az illető alkotó gondolatait. Az én sajátos kifejezőmódom a montázs.

Ugy tudom, önnek áll egy szobra a Hortobágyon, Darasza pusztán, a tájház udvarán.

Pontosabban: Nagy János szlovákiai szobrászművésszel készítettünk egy szobrot, amelynek az a története, hogy 1975-ben az esztelen kemizálás következtében óriási vadlibahullás volt a Hortobágyon, Szálkahalmi nagy vadlibakon, lehetett járnai felhímetek látvány

volt, ahogy repültek és egyszer csak zuhanni kezdtek lefelé. E látvány hatására több vadlibatemből építettem egy „szobrot”, majd békaperspektívából megfotóztam. Nagy János meglátta és felajánlotta, hogy csináljunk belőle közösen szobrot. Elkészítettük a makettet, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Mivatal segítségével a balmazújvárosi képzőművészeti alkotóházban másfél év alatt a nyolc méter magas kompozíciót kikapaltuk és meghegesztettük. A szobrot 1981-ben lektorálták, az idén tavasszal állították fel a 33-as útnál, a szálkahalmi részen. Nehéz, de izgalmas munka volt számomra, úgy érzem, nem egyszerű kirándulás.

Engedjen meg egy általános kérdést: milyen a fotóművészek helyzete vidéken?

Ha a művészet helyzete Magyarországon centralizált, akkor a fotóművészeté különösen az. A képzőművészeknek van területi szervezetük, nekünk nincs. A megyében egyszerűen nincs fórumunk. Ráadásul éreznünk kell a képzőművészek egy részének számunkra hátrányos megítélését is, azt tudniillik, hogy a fotót nem tartják művészetnek. Sokan nem is tudják, hogy Debrecenben fotóművészek is élnek. Nekünk folyton bizonyítanunk a kapukat döngötnünk kell, miközben fotó nélkül ma már nem lehet élni. Olyan szükség van rá, mint a levegőre.

Befejezésül hárd kérdésem meg, min dolgozik jelenleg?

SZOT-ösztöndíjas vagyok, és egy könyv anyagát készítem, amelynek címe: *Az ázott kúttól a lézerszerszámokig*. A könyv a Népszava Kiadó gondozásában fog megjelenni. Azonkívül végzem korábban vállalt feladataimat, így például a balmazújvárosi fotóművész-alkotóház irányítását s mindazt, ami naponta rám hárul.

Köszönöm a beszélgetést. Bakó Endre

Vencsellei István és Nagy János
MEMENTÓ
című környezetvédelmi emlékműve

A nyolc méter magas emlékmű

Részlet a szoborból, a szárny hét négyzetméter

TÓTH-MÁTHÉ MIKLÓS:

HAMU A SÖRBE

A beosztott izzadtn, heves szivdobogással ébredt. Álmában szörnyű dolgot művelt. Belehamuzott a főnöke sörébe. Méghozzá nem is cigarettát, hanem szivar hamuját pöccintette bele, majd az elképzett igazgatóra nézett, és ezt kiáltotta:

— Azonnal igya meg!

Hogy azután mi történt, arra sajnos nem emlékezett, pedig igazán szeretne volna megállni, milyen pófát vágott az igazgató, amikor itta a sört. De vajon megitta-e? Az álmok rendszerint a legizgalmasabb részénél szakadnak meg, és most itt ül agyoniz-zadt pizsamában az ágyon, páni félelemmel gondolva arra, hogy mi lenne... Uristen, mi lenne, ha ez az eset megtörténne a valóságban is?

Az álom — gyötrődött gondterhelten — néha önmaga előtt is titkolt, rejtett szándékaira figyelmezteti az embert. Hiszen ki tudja, mióta érezek már tudat alatti vágyat, hogy egyszer belehamuzzak annak a nagyképu fráternek a sörébe? Törlesztve a sok nyeglén odavetett utasításért, a lekezelő „kedves barátomért”, a szóra-között dünnögéssel kísért biccentésekért, melyekkel a tisztán kimondott „alázatos tiszteletem, igazgató elvtársat” viszonzta... Megérdemelne ezt a leckét, nagyon megérdemelne! Diadalmasan figyeltem, ahogy a pohos cézár lelki szemétkupaccá válva bámúlja a szürkén terpeszkedő foltot a fehér hab tetején... Micsoda látvány lenne! De miért pont én tegyem meg? Már a múltkor sem kaptam fizetés-emelést, akkor is Borenyákot helyezte elem, ezek után meg mi várna rám? Botrány, semmi egyéb, és végül is csalados ember vagyok, három gyermekem van... Na jó, elmennék egy másik vállalatba, de akkor már mint egy rendszámotálba fityegem rajtam: Ez az a pasas, aki hamut szórt az igazgatója sörébe! Nem, ezt nem... De, ha mégis... csak úgy... egészen véletlenül...

A busz reggeli tumultusában sem hagyta nyugodni ez a gondolat. Mi

lesz, ha éppen ma kísérti meg a lehetőség? Ott állnak egymás mellett a büfében, a főnök sört rendel, tölt, csillog az aranyárga ital, tetején, akár a frissen esett hó a hab, és akkor ő...

Amikor a vállalat elé ért, óvatosan körülnézett, majd kikötölte zsebéből a cigarettáját, és bedobta egy szeméttartóba.

Biztos ami biztos — gondolta megkönnyebbülten —, igyekezni fogok leszokni a dohányzástól. Nehéz lesz, de muszáj vállalom, ha nem akarom, hogy valami örültséget csináljak.

Délig bírta cigarettát nélkül, aztán lement a büfébe, és vásárolt egy csomaggal. Kettőt gyorsan elszívott a véceben, a többit beleejtette a kagylóba.

Csak otthon fogok dohányozni — határozta el —, a vállalatnál kizárólag cukorkát szopogatok, vagy rágógumit rágom, mint a tizenévesek.

Már vége felé járt a munkaidő, amikor feltűnt neki, hogy aznap még nem látta az igazgatót. Még nem tette meg a szokásos „munkavizitet”, amikor úgy hordozza körül önmagát, akár egy nehéz díszgyertyát, amit csupán ideiglenes megőrzésre kapott a vállalat. És ha nem csodálják meg illendően, akkor büntetésből elviszik, hogy arra érdemesebb helyen „gyűjtsák meg”.

— Te — szölt oda Borenyáknak —, mi van a főnökkel? Ma még nem látam.

— Hiányzik? — Borenyák szeme gúnyosan villant a szemüvege mögül. — Akkor menj utána Belgiumba. Hajnalban ugyanis odarepült. Egy héti tárgyalott, de ne félj, Fülöp-napra már itthon lesz, hogy bezsebelje a gratulációkat.

A beosztott ettől a perctől kezdve két érzés között préselődött. Örült, hogy legalább egy héti nyugodtan dohányozhat, de szorongott a Fülöp-naptól, amiről egészen megfeledkezett. Talán álmában is egy ilyen Fülöp-napon történhetett az eset, amikor munkaidő után ott tanyáznak az igazgatói irodában, konyak, bor meg persze sör, hiszen köztudott, hogy a főnök azt

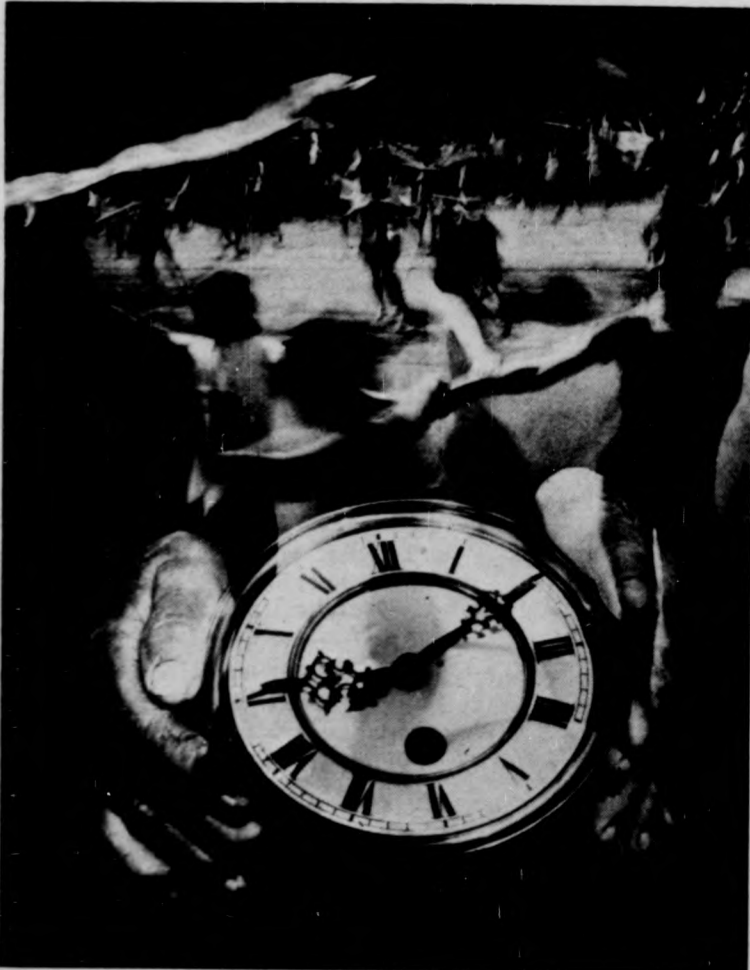
szereti, és akkor ugye beszélgetnek, dohányoznak... Hogy lehetne ezt az egészet megüzeni? Ilyenkor még a beteges sem elég jó kifogás, az is gyanús...! Nincs kegyelem, ott kell lenni, de dohányozni nem szabad! Sós mogyorót és „ropit” rágesálni, betegre tömni a gyomrát szendviccel, de rágyújtani az istenért sem...! Mert esetleg jöhet az a pillanat, legyűrve minden ellenkontrollt, és akkor már lehetetlen ellenállni... Akkor már csak hamuzni lehet! Borenyák és mindenki szeme láttára összehamuzni annak a pófategnek a tekintélyét.

Ahogy közeledett a Fülöp-nap, a beosztott egyre izgatottabb lett, de közben különös változást észlelt önmagán. Nem azért izgult, hogy ne tegye meg, hanem inkább azért, hogy megtegye. Szürke kis embernek számított mindíg, még sohase került az érdeklődés fényébe, és most egyszerre úgy érezte, itt az alkalom. Talán még az újságok is megírnák. Igaz, országos viszonylatban aprócska vállalat az övék, az igazgató is csak nekik monumentális, de maga a tett...! Az igen, arról beszélhének, megismernék a nevet, és talán egy másik vállalatnál éppen ezért jobban megbecsülnék. Ez az ember, mondanák, akinek volt bátorsága egy merész, egyéni ötlettel megleckéztenni felfuvalkodott felettest. Forradalmi újtás lenne, és lehetséges, hogy sok vállalatnál, intézménynél is követnék. Megindulna a „Biráljunk hamuval” mozgalom, és megbélyegzettek lennének azok a vezetők, akiknek hamut szórnak a sörükbe, mert eljártok az emberek bizalmát. És ezt a mozgalmat... egyedül ő indítaná el egyetlen, apró pöccintéssel.

Fülöp-nap reggelén úgy indult el otthonról, hogy megteszi, nem tördökik az eset következményeivel. És még hozzá hogy ezt álmában is tette — szivarhamut pöcköl a főnök sörébe. Ennek érdekében vásárolt egy doboz Csongort, és úgy dugta a zsebébe, akár a kézigránatot. Munkaidő alatt többször is megtapogatta, és kinézte magának a legvastagabbat, amire rá fog gyújtani. Előbb félig elszívja majd, nagyon vigyázva rá, hogy a hamu egészben maradjon, és aztán egy elegáns, könnyed mozdulattal... Amennyire izgult az utóbbi napokban, most annyira nem. Még fűtyörészett is időnként, és várta a nagy pillanatot, a tettet, amivel majd kivilágítja a szürkeségből.

— Akkor menj utána Belgiumba. Hajnalban ugyanis odarepült. Egy héti tárgyalott, de ne félj, Fülöp-napra már itthon lesz, hogy bezsebelje a gratulációkat.

A beosztott ettől a perctől kezdve két érzés között préselődött. Örült, hogy legalább egy héti nyugodtan dohányozhat, de szorongott a Fülöp-naptól, amiről egészen megfeledkezett. Talán álmában is egy ilyen Fülöp-napon történhetett az eset, amikor munkaidő után ott tanyáznak az igazgatói irodában, konyak, bor meg persze sör, hiszen köztudott, hogy a főnök azt

Anyám álmai

A 180-as csoport talab mai zenő előadói egy országban. 1979-re a Kassák-művésztársaság megszűnése után. részt fiatal kerültek ki, s mondhatjuk, Zenei Stúdióhoz egy félig-meddő ráció is képvis port kialakulás nyei közé tartó tesen az ÚZS e sága, az által ösvények "né már könnyede fia a fiatal m az értelenség már annyit ha 180-as csoport Kassák-műhely kált, ahol Sza zenei és szellel ból sok tapaszt hettek le, e improvizációva tosan. Ugyancs rögtönzés, a improvizáció v szer, mellyel a ző-kvartett s melynek tagj 180-as csoport kednek tovább kívül a közös nulumányokat v számba a csoport sának előzmény

Amikor ar tünk az együtt mi az, amit sz nak, a válasz hangzott: minc érdeklí őket, s he? tenni. Első keletű darabok műsoraikba, de hogy az improz az elevenség módszere vala rephez jussón a lyamatában. M ték már Ba "morzsáit", M nyos műveit s kok című zon is hangszerelt hány darabot latra. A legföb let vagy irány amit követnek, zett repetitív annyira, hogy portó; voltaképe

Az irodában pi hangulat fog igazgató a nagy tal előtt, és mo jókívánságokat kisebb asztalon mindenki töltö séhez párszólo i töltött, ugyand hárbá, amilyen

— Köszönöm poharát a főnö feledkeztek me merem reméln embernek szól. Nem szeretném ségbe a szocial izlés keveredne

Ezt minc ta a b gyelte igazga tyolt belőle. C a pohár továb zében marad, n

Igy nehezebb szelét —, de e majd elélepek, tartóba, odapöc csi leszek Bore strázsál a főnö alkalmi testőr. re az igazgató íróasztal sarkát lé, hogy indok szivarral feléje

Ivott a sörb tervezett helyr ital pontosan a lében, egy vona vel.

Eddig minde a beosztott, ah az akció után. gyújtani!

Az igazgató ltaiban lapo körbehordozta is, majd rámut asztalon.

— Aki rá sze ta kedélyesen szivart. Mert u ban jár az emb

Aztán, hogy egyben az ese ságot is felolo löle egyet, a s bólintással kö nak a tüzet. A markolta ki, j rongatta a poh

A 180-AS CSOPORTOT

A 180-as csoport a legfiatalabb mai zenével foglalkozó előadói együttes Magyarországon. 1979-ben jött létre a Kassák-műhely megszünése után. Tagjai nagyrészt fiatal főiskolásokból kerültek ki, s így azt is elmondhatjuk, hogy az Új Zenei Stúdióhoz képest már egy félig-meddig új generációt is képviselnek. A csoport kialakulásának előzményei közé tartozik természetesen az ÚZS egész munkássága, az általuk kitaposott ösvények némelyikén ma már könnyedebben járhatnak a fiatal muzsikusok, s az értetlenség ellen sem kell már annyit hadakozniuk. A 180-as csoport több tagja a Kassák-műhelyben is muzsikált, ahol Szabados György zenei és szellemi irányításából sok tapasztalatot szűrhettek le, elsősorban az improvizációval kapcsolatosan. Ugyancsak a zenei rögtönzés, a nem dzsessz improvizáció volt az a módszer, mellyel a néhai Szemző-kvartett próbálkozott, s melynek tagjai ma már a 180-as csoportban tevékenykednek tovább. A fentiek kivül a közös főiskolai tanulmányokat vehetjük még számba a csoport kialakulásának előzményeként.

Amikor arról beszélgetünk az együttes tagjaival, mi az amit szívesen játszanak, a válasz valahogy úgy hangzott: mindenféle zene érdekli őket, amit élővé lehet tenni. Elsősorban mai keletű darabokat vesznek fel műsoraikba, de fontos az is, hogy az improvizáció mint az elevenség feltétele és módszere valahogyan szerepeljen a csoport előadás folyamataiban. Műsorra tűzték már Bach különféle „morzsáit”, Mozart bizonyos műveit s Kurtág Játékok című zongoraciklusából is hangszerelték már néhány darabot saját használatra. A legfőbb zenei terület vagy irányzat azonban, amit követnek, az úgynevezett repetitív zené, ugyanannyira, hogy a 180-as csoportot voltaképpen minimál-

zenei vagy repetitív zenét játszó előadói együttesnek is tekinthetjük.

Mi is ez a repetitív zene tulajdonképpen? Mártha István, a csoport egyik tagja így fogalmaz: „Az utóbbi évek egyik irányzata, amely látszólag lefokozott kifejezési eszközökkel próbálja elmondani azt, amit az eddigi zenéknek nem sikerült. Egyik lehetséges változata: ismétlődő, visszatérő hangsorok hangzanak el, egymáshoz hasonló ritmikailag és dallammodellje, egymáshoz képest eltolva, megfordítva, késleltetve, variálva.

A repetitív zenének megvannak a társzenei analógiái. Úgy érzem, az irodalom területén a képvess áll hozzá módszerben a legközelebb. A szó ott nemcsak jelentéssel bír, „mondatrész”, hanem a „kép”, a struktúra egyik alkotórésze, csavarja, építőköve. Úgy, mint egy motívum a minimálzene szerkezetében. Vagy az op-art a képzőművészetben. Ennek is a képi elemek geometriája, szabályozottsága az egyik lényegi építőfeltevése. Vasarely például erre, az optikai elemek játékára, vizuális hatására építi fel szinte egész életművét. S bár a képzőművészetben éppen úgy, mint a zenében, minden „izmusnak”, stílusirányzatnak megszülettek és megszülettek a legjobb alkotásai, az iskolapéldái, az említett módszerekből kiinduló művészi alkotások legtöbbször mégis megreked a dekoráció szintjén. Afféle képi — s esetünkben — zenei iparművészet születik, mely éppen legyszerűsített volta miatt azután bizonyos értelemben népszerűvé válhat.

Egy nagy tehetségű fiatal zeneszerzőtől hallottam egyszer a következő gondolatot: lehetséges, hogy a jövő korok számára a Beatles együttes tevékenysége nagyobb jelentőségűnek bizonyul majd, mint a XX. századi műzene egésze. Ezt a gondolatot azóta sem tudtam megemészteni.

Váczai Tamás

ÉRTSÜNK SZÓT!

Esik eső, szép csendesen „szemereg”...

Az időjárás-jelentések állandóan visszatérő motívuma az eső. A meteorológia pontosságra törekvő, tudományos alapú prognózist kíván adni, így nem elégedhet meg ezzel az összefoglaló és mindenet egybeemlő nyelvi fordulattal: esik az eső, hanem a rokon értelmű szerkezetek egész tárházát mutatja be nap mint nap. Ilyeneket hallunk: csepereg, szitál, szemerkél, szemetel (az eső), szemel(ge) szintén az eső).

Egyik reggel azonban egy szokatlan alakra lettem figyelmes: az eső szemereg. Gondoltam, eltévesztette a bemozdít, minden bizonnyal a szemerkél vagy a csepereg alakot cserélte föl véletlenül a szemereg változattal. Esetleg a két szűrűn használt alak vegyítéséből állt elő ez az újszerű forma. Később azonban a bemozdított változatlan formában megismételte a szöveget. Kinéztem az ablakon, az eső félreértétként szemergett.

Szinnyei József Magyar tájszótára adta meg a magyarazatot a vitás kérdésre. A múlt század végén összeállított szótár szerepel a teljes rokon értelmű sorozatot. E szerint használatos volt a „ritka, apró cseppekben esik” jelentésű szemereg Vas, Tolna, Borsod-Abaúj megyében és más helyeken a Székelyföldön. A csepereg élt a Csallóközben, Debrecen és Győr vidékén, a Palócföldön és Csongrádban. Ezek mellett előfordult még a szemel(ge) a palócknál és Rimaszombat környékén, a szemerkél (szemerkél) a Csallóközben és a Nyitra vidékén; a szitál Tolna, Hajdú megyében (Debrecenben) és a Székelyföldön; a szemetel pedig csaknem az egész ország területén használatos kifejezés volt a múlt század végén.

Hogy a szemereg alak ma is élő, bár népiesnek minősített változat, azt az Értelmező kézikönyvtárban elfoglalt helye is bizonyítja, itt ugyanis címszóként szerepel. Szinonimái kíséretében címszóként mutatja be a „nagy” értelmező szótár is.

Vajon a sok változat közül melyiket emeli címszóvá az 1976-ban megjelent Szinonimaszótár? Melyeket ajánlja a nyelvvel hivatásszerű kapcsolatban álló irodalomiroknak, íróknak, költőknek, műfordítóknak, tanároknak, előadóknak stb. gondolataik pontos, árnyalt kifejezésére? „Címszóként általában a gazdagabb jelentéstartalmú, több szinonimával rendelkező vagy stílusi szempontból semleges, közismert, köznyelvi szavak szerepelnek a szótárban...” — írja a szótár használatához fűzött tájékoztató.

Igy került a csepereg címszó alá a szemereg változat, a „közkeletű szavaknál ritkábban használatos szó vagy kifejezés” jelöléssel. Tájszónak, vagyis csak egy-két nyelvterületen élő kifejezésnek minősül a szemel(ge) alak, és a közvetlenebb, familiáris, bizalmas stílusban használatos kifejezések közé sorolódik a szemetel szó. Köznyelvi változatnak tehát csak a csepereg és a szemerkél alakokat tartja a szótár. A sztereotip, szintelen nyelvi fordulatokat tartalmazó időjárás-jelentésekhez szokott fülemre nem véletlenül hatott jöleső az újszerű forma.

Semmiképpen sem lenne szerencsés és stílusos a címbe szereplő népdal szövegének fenti átalakítása. Nem véletlenül következik ott egymás után egy-egy alliteráló sorszaksz: esik eső... csendesen csepereg. A természeti képen alapuló nyelvi párhuzamok hűen tükrözik a népdalra jellemző érzelem-gondolat- és ritmusvilágot. Ebben a világban érdemes a hagyományokhoz ragaszkodni.

Kovács Éva

TÓTH ENDRE VERSEI:

Emlék a régi Halápról

Erdős-pusztá volt egykor Haláp, nevében is benne van A LÁP. Láp itt-ott van, pusztá is alig, tanyáim most szorgos nép lakik.

Erdők között megbúvó tanyák, Sok szegény húzta meg itt magát. Közel az erdő, akác s fenyő, kikerült az ingyen tüzelő.

Az erdőség tüzelőt adott, s eltartotta a pár állatot, bár tiltotta a rided törvény, át kellett hágni szükség örvén.

Nyáron jó volt élni Halápon, sültöt a nap a homokháton, erdő zöldült, legelt a jószág, meztől járt-kelt az apróság.

Nyáron szép volt s jó a szegénynek, mikor kivirult, a táj fénylett, sárgult a rozs, a napraforgó, zsongott az erdő, szállt a dongó.

De télen, a hóban, a fagyban, mikor út, ösvény járhatatlan, úgy éltek, összegémberevde a tanyán, mint barlangi medve.

Rokonaim éltek Halápon, meglátogattam őket nyáron, sőt télen is, a dísznőtorban szívesen látott vendég voltam.

Köztük lenni nagyon szerettem, asztalhoz ültünk — tizenketten, kilenc gyerek meg a húgómék, nagy kondérban készült az ebéd.

Kilenc gyerek mint éhes farkas, az ebédet — him-hám — befalta. Csodáltam az ifjú szülöket, hogyan tudták táplálni őket.

Kezdték a napot — hajnalonta, vas kezükben égett a munka a házban, az ólban, a mezőn, — nem is láttam őket éhezni.

S nem törte meg őket a család, áttáncolták a fél éjszakát, ha valahol névnap volt, lagzi, annyira szerettek mulatni...

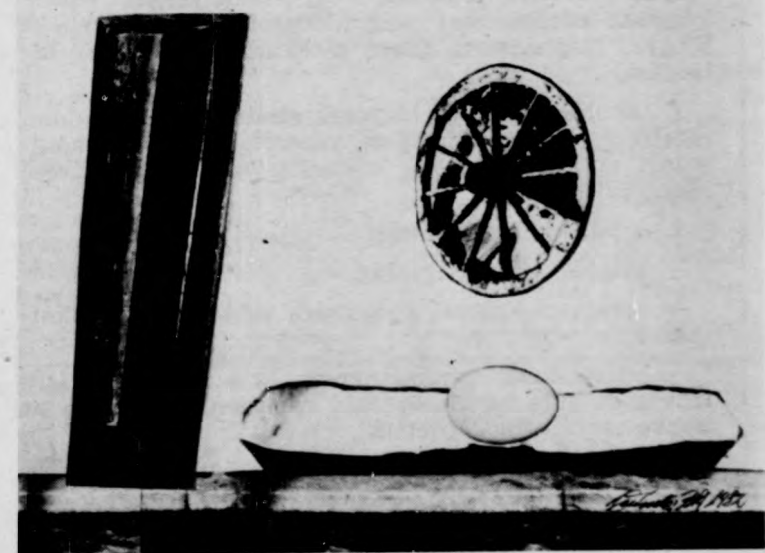
Elhalt régen húgom, Mariska, cimbalomszóra sem tér vissza, s férje, a fúrge, mokány Pista az áldomást más másra issza.

Szészéledtek a nagy családok, elhagyták a fészket, Halápot, új világban, más módon élnek, — csak bennem szólnak az emlékek.

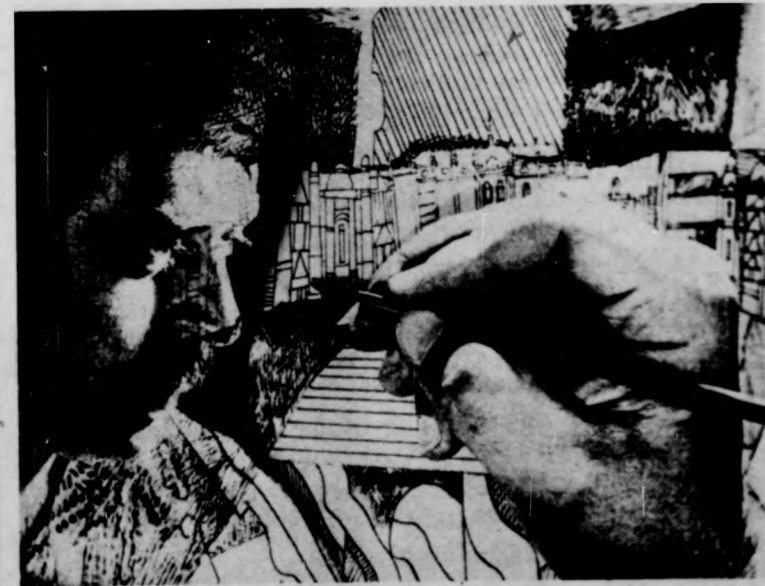
Vitéz Mihály sirjánál

Áll még az obeliszk meg a négy akácfa. Ószi levél hullong a Vitéz sirjára. Bozót van körötte, elhagyott temető, — nem ilyen századról jöveddől, nem bíz ő, s nem ily emlékhelyről, hol dudvák virulnak, s ahol nem becsülők követi a múltnak.

A nemes Civitász hol van? S az ifjúság? Most mutathatna meg valódi virtusát: ahol most bürokrát, vad cserje s laboda, pompás rózsakeret varázsolna oda... Ó nyugtot, amíg élt, honában nem talált — hamvai emlékét örizzük legalább.

Fotó a Soha többé sorozatból

Paulovits László grafikus portréja

Az irodában a megszokott Fülöp-napi hangulat fogadta. Ott tornyosult az igazgató a nagy, széles tölgyfa íróasztal előtt, és mosolyogva szorongatta a jókívánságokat mormoló kezét. Egy kisebb asztalon üvegek sorakoztak, és mindenki töltögette magának az izléséhez pászoló italból. A beosztott sört töltött, ugyanolyan talpas, öblös pohárba, amelybenbe az igazgató.

— Köszönöm, barátaim — emelte poharát a főnök —, jólesik, hogy nem feledkeztek meg a névnapomról, de merem remélni, ez csupán a magánembernek szól, és nem a vezetőnek. Nem szeretném, ha ebbe a kis ünnepségre a szocialista erkölcsöt idegen ízű keveredne.

Ezt mindig elmondja — gondolta a főnök —, beosztott, és feszülten figyelt, hová teszi le a sörét az igazgató, miután már kortyolt belőle. Csálódottan látta, hogy a pohár továbbra is a főnök kezében marad, mintha odaragadt volna. Így nehezebb lesz — rágta a szája szélét —, de egyben feltűnőbb is, ha majd elélepek, és mint egy álló hamutartóba, odapöckölöm a hamut. Kíváncsi leszek Borenyák pófájára, aki úgy strázsál a főnök mellett, mint valami alkalmi testőr. A sörömet mindenesetre az igazgató háta mögé teszem, az íróasztal sarkára, oda a hamutál mellé, hogy indokolt legyen, amikor a szivarral feléje közeledek.

Ivott a sörből, aztán a poharat a tervezett helyre tette. Ott aranylott az ital pontosan a zsolnai hamutál közelében, egy vonalban a főnök könyökével.

Eddig minden rendben — sóhajtott a beosztott, ahogy lassan visszahátrált az akció után. — Most pedig rá fogok gyújtani!

Az igazgató, mintha csak a gondolataiban lapozna, rápillantott, aztán körbehordozta tekintetét a többiekben is, majd rámutott egy dobozra az íróasztalon.

— Aki rá szeretne pipálni — mondta kedélyesen —, abban talál belga szivart. Mert ugye, ha már Belgiumban jár az ember...

Aztán, hogy jó példát mutasson, egyben az esetleg fellépő elfogódottságot is feloldja, rögtön kikortort belőle egyet, a szájába dugta, és kegyes bölmítással köszöntö meg Borenyáknak a tüzet. A szivart a bal kezével markolta ki, jobbáiban végig ott szorongatta a poharat.

Ha ez a talpnyaló nem ad olyan gyorsan tüzet — dühöngött a beosztott —, akkor egész biztosan leteszi, így marad minden a régiben. De nem baj, talán jobb is ez.

Többen a dobozhoz járultak (még Várkonyi is, aki pedig egyáltalán nem dohányzott), és olyan áhitattal nyúltak a szivarért, ahogy a kislányok az ostayért az első áldozáskor.

Maradok a Csongornál — döntött a beosztott —, az sokkal bűdösebb. Ez a lelki gnóm nem érdemli meg, hogy ilyetatos szivarhamut lökjek a sörébe. Importhamut? Nem, barátocskám, hazai!

Elszántan nyúlt a zsebébe, kikereste azt a vastag szivart, amit már jó előre kinézett, és meggyújtotta. Lassan, óvatosan szívta, hogy elgondolásához híven minél több hamut tároljon a merénylőlethez.

Az igazgató közben belgiumi élményeiről mesélt. Beszámolt röviden az ottani tárgyalásokról, amelyeket egy belga céggel folytatott, és amely optimista reményekkel kecsegtet a jövőre vonatkozólag. Amíg beszélt, a hamu rohamosan nőtt a szivarján, már-már úgy látszott, lepotyan a szőnyegre, amikor a főnök elegáns ívbent, mint egy balett-táncos, hátrakörözött a kezével, és belepöccintette a nagy adag hamut a beosztott sörébe. A mozdulatot többen is figyelték, nyilván ez okozhatta, hogy az igazgató hátrapillantott, és észrevette a tévedését.

— Bocsanat... — nézett körül —, ez itt kinek a söré?

Borenyák a beosztottra lesett, mások is odabámultak, így lehetetlen volt letagadni vagy elhallgatni a választ.

— Az enyém, igazgató kartárs... — nyögte.

— Elnézést, kedves barátom, de igazán egészen véletlenül... Ami azt illeti, talánhatott volna neki alkalmasabb helyet is, mint éppen a hamutál közelében. Na, de nem számít, mindjárt kicseréljük. Mancika — szólt titkárónak —, egy új poharat a kedves... kedves kartársunknak.

És ekkor a beosztott nagy lélegzettel vett, aztán mintha nem a saját hangján szólna, hanem egy kicsit magasabban, kappanszerűben, ezt mondta:

— Nem szükséges, igazgató kartárs... én így... így is szeretem...! — Hogyan? — lepődött meg a főnök. — Maga hamuval issza a sört? — Csak néha — magyarázta sietve a beosztott —, tetszik tudni, ez amo-

lyan családi szokás nálunk, még a nagyapámtól ered, aki matrózoként szolgált az első világháborúban... Ott szoktatták rá a többiek, mert állítólag fokozza az alkohol erejét, de jó a vesezsugor ellen is, bár ez nem egészen biztos... Apám, szegény, rá való emlékezéssel iszogatta így, én meg kifejezetten az ízért... Talán hihetetlenül hangzik, de fanyarul pikáns aromát kölcsönöz a sörnek, valósággal itatja magát...

— Érdekes — dűnyögte az igazgató —, ez fölöttébb nagyon érdekes...

A beosztott a többiekre nézett. Tekintete végigpásztázott a szivarfüstködön át kirajzolódó, megkövült arcon, aztán elindult a hamutól zaccos sör felé, és mielőtt bárki megakadályozhatta volna ebben, nagy kortyokban gyorsan felhajította.

Csak bámuljatok — gondolta közben egy mártír keserű diadalával —, és nevesetek magatokban, ha araktok... De belétek szárad a káröröm a következő fizetésemelésnél! Ott igenis én fogok először a főnök eszébe jutni, mert ha nem is akarattal, de belehamuzott a sörömbé... És ezért kárpótolni akar majd, de közben azt is fontolóra veszi, hogy az a beosztott, aki képes meginni a hamuval cifrázott sört, külön dolgokra is képes a vállalatért... Mert az ilyen ember nem ismer lehetlent, az ilyen ember nem maradhat csak egy szürke kis beosztott, az ilyen embert ki kell emelni! Kartársaim, ne higgyétek, hogy elment az eszem, ez a hamu egyedül nekem fog kamatozni! Nem nektek, akik tudom, hogy éppen úgy behörpölnétek, de szerencsére nem a ti sörötökbe hamuzott az igazgató! Nem a tiébe, Borenyák! Az enyémbe! És ezt egyedül csak nekem van jogom meginni!

Visszatette a poharat, aztán előkereste a zsebkendőjét, és megtörölte a száját. Valami különös megkönnyebbülést érzett, mint aki nagy bajból szabadult. Hiszen mi lett volna, ha ez az egész mégis fordítva történik?

Mindennek az az átkozott álom az oka — csóválta a fejét ingerülten —, többet nem szabad ilyesmiket álmodnom. Csak csupa szépet, virágos rétekről, erdőkről, pálmáigetekről, és pacsirtákról. A pacsirták nem szivaroznak, csak énekelnek. Nekik nincs gondjuk semmire, nem úgy, mint nekem, akiknek még tizennyolc évem van hátra a nyugdíjig. Teremtő, még tizennyolc Fülöp-nap!

A Coca-Cola regénye

Bő évtizede már nálunk is kapható a Coca-Cola, s formás üvegei ugyanúgy ott sorakoznak az élelmiszerboltok meg a presszók, vendéglők polcain, mint a leghogyan is nyilvánosan honi boraink, üdítő italaink flaskái.

Kedvünkre fogyaszthatjuk tehát mi is eme szépséges italt, és amíg testünk üdítésének okából kortyolgatjuk, dehogyan is gondolunk arra, hogy ki, mikor s hogyan ötlött ki e barnássötét színű levél, s hogy miért is lett belőle az egész földkerekségen jól ismert világmárka.

A Coca-Cola karrierje a múlt század végén, egészen pontosan 1886-ban indult. Egy jámbor atlantai (USA) patikus, Pemberton úr találta fel, de rossz üzletember lévén, nem tudott vele mit kezdeni. Helyette barátja, Frank Robinson vállalta magára a népszerűsítés minden gondját-baját. Ő ötlötte ki a jól hangzó márkanevet; s ugyanakkor rajzoltatta meg e név összetéveszhetetlenül jellegzetes, szecessziósan hullámzó betűsorát is.

S mert tényleg jól üdített, frissített ez az összetételű illően máig titokzatos ital (receptjét a Cola cég fémberre írtécsétes titokként őrizte), hamar kelendő árucikké vált, s egy bizonyos Asa Candler úr jóvoltából 1888-ban védjeggyé bejegyezték, és a korábbiól sokszorosán nagyobb reklámhádjárat indult érdekében, s hamarosan egész Amerika ezt a folyadékot szomjazta.

Mister Candler, mint új üzletárs, a palackozóüzemek egész hálózatát építette ki, s arra is volt gondja, hogy a

kis üvegek újratöltése, szállítása folyamatos legyen.

1899-ben már egy nagy cég, a Thomas and Whitehead Company vette pártfogásába — írjuk ezután így, magyarul — a kólát, s ennek a vezére adták ki a parancsot, hogy nemcsak a töltékek minőségét kell vasszigorúsággal

megőrizni, hanem olyan üveget is kell tervezettni, amely semmilyen más göngyölegre nem hasonlít.

1919-ben Ernest Woodroof lett a kólás birodalom koronázatlan fője, majd őt fia, Robert Winship Woodroof követte, aki 1923-tól egészen 1955-ig uralta a behatárolhatatlanul nagy Coca-Cola „országot”. Leányvállalatokat alapított mindenfelé; méginkább megszigorította a minőség-ellenőrzést.

Hogy a kóla kóla maradjon, ahhoz tényleg nagyon szigorú regulák kellene, s

ezeket keményen be is kell tartani. Csupán a Coca-Cola reklámhádjáratát háromkötetes kézikönyv szabályozza, amely kiadvány az üvegek felíratainak a méreteit éppen úgy megszabja, mint a hirdetések nagyságát, színését. Mindezek után azért kénytelen-kelletlen megkérdezi a

józan ész: tényleg olyan hasonlíthatatlanul jobb innivaló-e a Pemberton úr féle buborékos le, mint más, hasonló készítmény? Egy névtelenségbe burkolózó, ám annál szellemesebb brit szakember szavaival válaszolunk, aki a nevezetes árucikkről egyszer a következőket mondta: „Végül is ez az ital nem annyira jobb a többinél, mint amennyivel többen isszák, de ahogyan az egészét tállalják, és ahogyan a vállalatot működtetik, az lenyűgöző, az sok mindent megmagyaráz.”

A. L.

A Hortobágy és a pásztorélet változásai

Az előző cikkünkben négy fő pásztorcsoportról szoltunk. De vannak átmenetek, köztük nyugdíjas pásztorok is, akik mint alkalmi haszonlesők szívesen kínálják a nagyobbára maguk készített portékájukat a kis „himmi-hummi”-t, egy-egy karikát, sallangos kékstokot, ritkábban kivert botot, kis haszon reményében. Így változott meg mára a pásztor-ság tartalma, melyben úgy tűnik, hogy a jószágőrzés, mint kizárólagos megélhetési forma egyre ritkább, vagy ha még meg is van, ez az adott konjunktúra vagy dekonjunktúra hatása.

Vegyünk egy konkrét példát. Mit tapasztalhat az érdeklődő látogató ma például Pentezugban? A felsorolt négy mai pásztorcsoportból az első három itt fellelhető. A negyedik az A. G. kebelében Mátán, vagy a Kishortobágyi csárdá környékén, az erdőgazdasági legelőn, Vókonyán található. A különböző egyéb leelőreszekben még számos az átmeneti kategóriába sorolható pásztor lelhető fel. A jószágértartástól függően változik a számuk. Legkevesebb a csikós és a gulyás, igen kevés a kondás, de mivel a birkatartás került előtérbe, érthető módon legtöbb a juhász, akik közül egyre kevesebb az első kategóriába tartozó, a hagyományt élő és megtartó pásztor.

Közel teljes összkomfort

A pentezugi juhászok kezében kámpó, a réz kámpó horgára szíjon felakasztott Sokol táskarádió szinte egész nap szól. A mai juhász nincs híján a legfrissebb híreknek. Némely esetben városi háziúri elemekből készült emeleti lakószobával vette-dő egy- vagy kétszobás „kunyó”-jában telepes televízió, tűzhelye gázrezsó, palackos gázzal, élelmiszereit műanyag tartókban tárolja, felesége egész nyáron kint van a családdal. A közlekedésre lovat, szekeret tartó pásztor ritka, számár elvétve, ha előfordul. Alig használatos a biciklinek nevezett kerékpár, viszont gyakori a szőlő, néha oldalkoeris motorkerékpár, és nem ritka a kunyhó melletti fekete fóliával letakart ideiglenes „nyári garázs”-ban az autó sem, persze nem régi rendszám-mal. Ebből következik, hogy megszűnt a távolság, lerövidült az idő. A város, Debrecen, s az otthon, amelyet nem olyan régen egy lovas szekérral még 7-8 óra alatt értek el (kb. 60 kilométer), most maximum egy óra alatt megközelíthető motorral vagy autóval. Este a juhász bezárja az állatokat a még hagyományos vagy új formájú hódályba, szől a szomszédjának, hogy nézzen rájuk, majd reggelre megérkezik. S legkésőbb reggel 7 órakor kiereszti a juhokat a legelőre, felitat, s elvégzi a napi munkát. Fej, körmöl, gyógyít vagy olt. Igen, injekciós tűvel maga oltja be a juhokat penicillinzármazékokkal vagy egyébvel, mert az állatorvos nem lehet ott mindig. Teheti, mert tanulta ezt is. Az orvosság rendelkezésére áll, sterilizál és fertőtleníti, tisztában van a korszerű gyógymódokkal, de a hagyományost is alkalmazza, mert még nem felejtette el. Kunyhójában rekamié (dupla), rajta leterített felkötés juhászbunda, fölötté a falon válogatott éveszámú csengőgyűjtemény, 16-24 darab, ami ritkán kerül a juh nyakába, de érték és státuszszimbólum. A juhász bent alszik a rekamién vagy ágyon, bundával vagy paplannal, néha pléddelel takarózik. Közel teljes a komfort. Van olyan kunyhó is, ahol angol W. C. van beépítve. Öblítése lavóról történik, vagy vederből öntik bele a vizet. Ma már ritka juhász az, aki a kint hálást vállalja. Megjelent a puszta a fa kempingház, de nem szívesen használják, mert meleg. S itt nincs villany, meg fridsider.

Az ilyen művészkedő, kezeskedő szellemű pásztor (III. kat.) rendszeresen eladja a debreceni zsidó utcában, viszont megvesz minden csengőt, s azzal a pásztorok között tovább üzletel. Árulkodó szavak is elhangzanak, például a csengőgyűjteményről: „Ha megöregszem, elmegyek a lányomhoz Pestre, viszem a csengőket, velem lesz egy kis Hortobágy, meg jó lesz dísznek, vagy eladogatom, ha szükség lesz rá. Lesz mihez nyúlni.” Ennek a csengőgyűjteménynek egyetlen darabját nem teszi a jószág nyakába, jöllehet a díszes csengőszíjat elkészíti. „Nem látott az egy sem juhászt.” Most már értem, miért képes órák hosszú párolni a csengőket a mai juhász a mai hortobágyi hídi vásáron. Hát ezért, hogy legyen dísz a kunyhónak, amelynek már a funkciója is megváltozott. S ez rangot jelent.

A természet meghatározó

Gazdasági szakemberek, tsz-vezetők keresik, hogy mi az oka annak, hogy körülbelül 1970 óta megváltozott a pásztorerkölcs. Még az a kevesebb, hogy nem hiszik az istent. Ma nem olyan megbízható már a pásztor. Az anyagiasság itt is előtérbe került, mondhatni ma már a pénz az isten. Más értelmet nyert az is, hogy „ki mit őriz, abból él”. Az istenhit már a felszabadulás előtt is csak szokás dolga volt. Ahogyan hallani „apám is, én is akkor vótunk templomba, amikor az asszonnyal göröcsöt kötöttünk”, ami a házasságkötést jelentette, s a „pap is csak ember”. Ebben tulajdonképpen benne van egész vallásosságuk filozófiája még akkor is, ha megtevesztőleg biblia van a kunyhóbeli asztalon. A vallásos ember ha igaz, nem káromkodik, legalábbis annyira, bár ez is szokás dolga. Ha valaki nem tanulta, nem szokta meg, nem jön a szájára, s nem azt mondja, hogy az isten rohassza meg,

mint a kára, mert az utóbbi években elszaporodott a varjú, a szarka. S ennek szerves következménye, hogy csökkent, erőteljesen megcsappant a szikipacsirta, bic, a szárcsák és egyéb jellegzetes madarak száma, jóval kevesebb a dankasirály, ritka, sőt nagyon ritka a tüzök, s még sorolhatnánk, de csak a szomorúságot növelném. Ezek az új telepítési erőkben, erdőszéleken zavartalanul fészkelő, költő ragadozó madarak roppant szaporák. Földre szállva, mint fészkel, rablók összetörik, kiszívják az értékes madártojásokat. A sok elszáradt tojáshej mellett, hogy nagyon szomorú látvány, nagy kár, pótolhatatlan érték megy így veszendőbe. De fogyott a madárállomány, mert lecsapolták az ereteket is. Kiszárad a terület, kevesebb a kutakban a víz. Igaz, hogy van több artézi kút, de a pentezugi hosszú völgy az artézi kútnál csak egy oldalról használható. Mindenki csak itatni akar, de a vályút takarítani senki. Csak a régi pásztorokban van jó érzés. Előzőt jöttek a kukibikosok, s rendszeresen feltöltötték a kút körüli gödört, amit a jószág sáros időben kihordott.

Tény, hogy meggyorsult az érintkezés a város és a pusztai pásztor között. A gazdasági vagy tsz-ágrónomusokkal való kapcsolat a szakmíveltségben is járatosabbá teszi a pásztor. Négykerék meghajtású autóval a legrosszabb időben is elérhető a valamikor világlágtól elzárt pusztá, ahol a pásztor is legalább olyan ridegen él, mint az általa őrzött jószág. Ma rendszeresen takarmányt és abrakot visznek a kint levő jószág-nak, s az állomány a legaszályosabb nyáron sem romlik le úgy, mint ahogyan még húsz évvel ezelőtti példák is láthatunk. Akkor még a Hortobágyról hozták a kaszált takarmányt, hogy a hosszú télre is legyen igaz, akkor egyszerű ellették éventét a juhót, ma kétszer. Vajon megér-e annyit az állományzaporulat, mint amennyi az állatok

PÁLYÁZAT

zenész tiszthelyettesképző szakközépiskolai jelentkezésre

Jelentkezésre hívjuk fel az általános — de elsősorban a zenei — iskolák 8. osztályos fiútanulóit, akik:

- vendődnak a katonai életpályára és a zenész tiszthelyettesi hivatás iránt,
- szüleikkel (törvényes képviselőjükkel) egyetemben erkölcsi és anyagi kötelezettséget vállalnak arra, hogy tanulmányaik befejezése után a Magyar Néphadseregben, zenész tiszthelyettesként teljesítsenek szolgálatot.

Az iskola Budapestén, a Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola szervezetében, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola kihelyezett tagozataként működik.

A képzési idő öt év.

A felvételi követelményeknek megfelelő tanulók — szülői (gyámhatósági) egyetértés és a szerződés megkötése után — az iskola növendékeként, az 5. évben tiszthelyettes hallgatóként folytatják tanulmányaikat.

A növendékek végzésük után tiszthelyettesi rendfokozattal, középiskolai végzettséggel (érettségivel) a Magyar Néphadsereg fúvós zenekaraiban nyernek beosztást.

A tanulók teljes és ingyenes ellátásban (kollégiumi elhelyezés, étkezés, ruházat, tanszer, hangszer, tanulmányi pótlék, zsebpénz, kulturális és sporteszközök) részesülnek.

1. A jelentkezés feltételei:

- magyar állampolgárság,
- hivatásos katonai szolgálatra való egészségi alkalmasság,
- középiskolai tanulmányokra és a zenei oktatásra (fúvós és ütős hangszer) való rátermettség, illetve az abban szerzett előképzettség,
- szerződésben rögzített feltételek vállalása.

2. A feltételeknek megfelelő pályázók Jelentkezési lapot töltenek ki, melyet iskolájukban, illetve a megyei hadkiegészítési és területvédelmi parancsnokságtól szerezhetnek be.

A jelentkezés nem zárja ki más közép- vagy szakmunkásképző iskolába történő egyidejű jelentkezés lehetőségét. A zenész tiszthelyettesképző szakközépiskolai jelentkezést az általános iskolában rendszeresített továbbtanulási nyomtatványra nem kell rávezetni.

3. A jelentkező fiatalok március hónapban felvételi vizsgán vesznek részt, melynek elméleti és zenei anyaga megegyezik a polgári zeneművészeti szakközépiskolák követelményeivel.

A döntésről a pályázók írásos tájékoztatást kapnak.

A pontos okmánykezelés, valamint az utaztatások lebonyolítása érdekében a jelentkezési okmányokat csak a területileg illetékes megyei hadkiegészítési és területvédelmi parancsnoksághoz lehet benyújtani.

Személyes érdeklődés az iskola igazgatóságán a következő címen lehetséges:

Magyar Néphadsereg, Zenész Tiszthelyettesképző Szakközépiskola, Budapest, Pf. 12/Z, IX., Üllői út 133. Pályázati határidő: február 20.

Honvédelmi Minisztérium

A vásárra vitt bőr

K. Elemér a nyüzökést már merészen húzza meg a bőr fonákján. Tegnap este még ugyan az elvezetetéshez meghívta Kiss Jakabot, a pészsmást, akit bizony irigylivel, mert nagy szakértelemmel, négy-öt nyiszszantással és villámgyorsan fejtje le az írhat a nutriáról is.

A bőrök mogyorószínűek, jobbára azok, az értéket tehát a szín csak emelheti. A nagysággal sincs különösebb baj, méretesek, jól feszülnek a spannolofán, sérteletlenül. Hogy még szebbek legyenek, a nyüzökésre már csak a hűstorszák szededegetése van bízva. Apró munka, de annál igényesebb. Eszéik csak milliméternyi hasítás a hátyán, az átvevő szemé megbotránkozik és a II. osztályba sorolja át (jóakarattal) az árut.

K. Elemér le is teszi a kést. Nem, dehogyan is reszket a keze feje, más a gond, ami kőnozza, amitől ennyire magába roskad. Ezt a bőrt eladni kell, s nem elköttyavetyélni!

De hol veszik át?

A reménynek legkisebb szikrája sem villan. Egész Hajdú-Bihart tűvé tette már, az ÁFÉSZ-ekben volt a legtöbb bizodalma. Talán a derekszei.

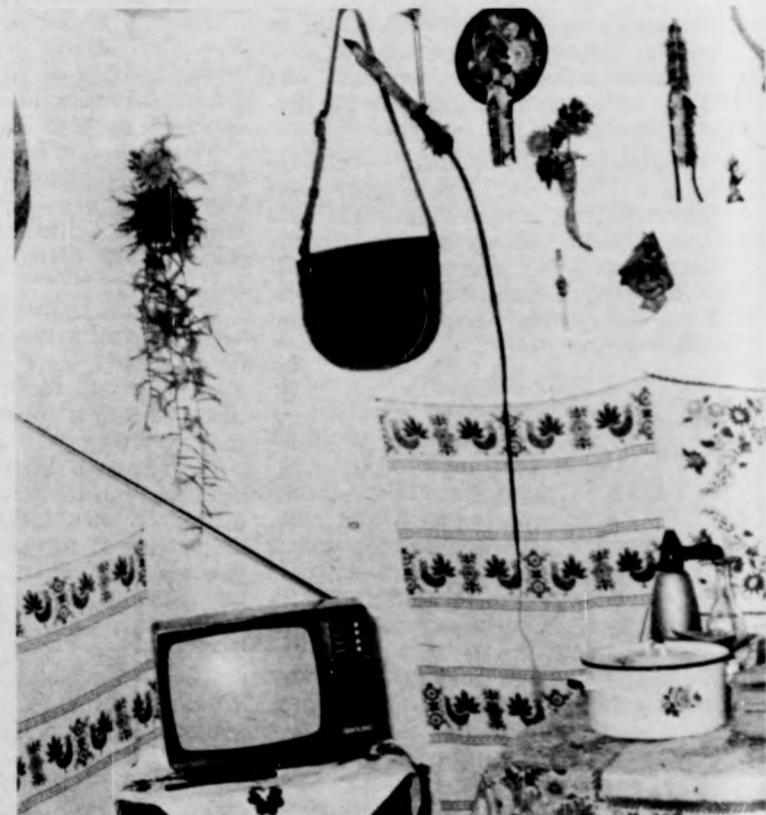
De ha az se?

Három hétig azonban csoda is történhet. Visszatérülhat a világgazdasági válság, rátorhet Európára a fagy, és a drága bundáknak, prémeknek eljön az ideje. Három hétig még kiakaszta szikkadhatnak a bőrök.

K. Elemér elmosolyodik. Valamit azért mégis a vásárra vitt. A saját bőrét. Ha így tart a pangás, oda a megtakarított kis tőke, s jó tanulóként olvashatja éjfélelki a Kistermelők Lapját. Mihez kezdjen a luxusállal, a vízvezetékessel, a pancsolómedencével?

És milyen szapora a nutria. Lassan megeszi a feje felől a tetőt.

Szalai Csaba

Telepes tévé a pentezugi juhásztanyán

hanem az isten áldja meg. Az pedig a számár, és nem rög olyan nagyot, vagy a kutyával művelti az embert, ami mégsem olyan súlyos. A vallásos nem kérkedik, nem olyan kivagy, nem olyan, mint egy kusmir vagy kupec. A pásztor számára a természet a meghatározó. A természettel való mindennapos találkozás életrendet szab, éppen ezért közelről látva más és más a saját véleményét alkot a természetátalakításról is.

Élénk reagál a tájváltoztató munkára, a környezet változására. Itt vannak például a hortobágyi erdőszélek. A pásztorok jó része haragszik ezekre. Amellett, hogy nagy része csenevész, nem tölti be eredetileg elgondolt funkcióját, hogy felfogja a területet kiszárító szelet. Kevesebb a haszna,

egészségromlása? Bármilyen magas ma a juhtenyésztés technológiája, és teljesen direkt módon nem avatkoznak be a pásztor munkájába, az élet diktálta változásokat feltartóztatni, megállítani nem.

Napjainkban formálódik, új tartalommal töltődik a pásztor-ság fogalma s nevében ugyan tovább él foglalkozásuk régi emléke, de egyre inkább jószággon-dozó, jószágőrző mezőgazdasági szakmunkások lesznek, mint a traktorosok vagy kombájnosok, gépkézeldők. S ezt a múlt iránti legnagyobb nosztalgiával vágyakozóknak is jó lesz önmeggyőzéssel tudomásul venni, erre felkészülni, míg nem késő.

(Vége) Béres András

Hallo

Alapos vizsgát jutott, hogy p... ennek a szőréb... tor azt tanács... Másnap a b... ról.

— No és mi... dezte az. — Ta... — Szó sem... sik orvoshoz... Manapság köm... kutyát!

— Pincér, ké... — Milyen kö... — Egyszerű... asztal lába alá nyira!

— Miért lop... — Mert el k... — És villam... ra? — Dehogyne

— Mi törté... gához téro bet... — Autószeré... — Tehát én... — Igen — na

Két favágó b... — Heló, Jim... — Heló — d... — Eddie-vel... dőben. és azt g... — Hogy néz... — Hát körül... — Piros flam... — Nem, bar... — Akkor ne

— Drágám... hogy még leg... det... — De miért... — Mert kosz

A skót vend... — Mivel kin... — Borral... — Jó volt?... — Hogy is... akkor egyáltal... valamivel jobb

Budapestén a

Éve abs

Hallottuk valahol

Alapos vizsgálat után az orvos arra a következtetésre jutott, hogy páciensének allergiáját a kutyája okozza, ennek az szőrében van ugyanis az allergén anyag. A doktor azt tanácsolta, hogy szabaduljon meg az állattól.

Másnap a beteg beszámolt barátjának a diagnózisról.

— No és mit szándékozol tenni a kutyával? — kérdezte az. — Talán eladod?

— Szó sem lehet róla! Egyszerűen elmegyek egy másik orvoshoz, és az majd más diagnózist állapít meg. Manapság könnyebb új doktort találni, mint jó vadász-kutyát!

— Pincér, kérek egy bécsi szeletet.
— Milyen körettel parancsolja?
— Egyszerűen sima bécsi szelet legyen. Ugyanis az asztal lába alá akarom tenni, hogy ne dülöngéljen annyira!

— Miért lopta el az autót?
— Mert el kellett érnem a vonatot.
— És villamossaj nem mehetett volna a pályaudvarra?
— Dehogynem. De ki lopott valaha is villamost?!

— Mi történt velem? — dűnyögi a műtét után magához térő beteg.
— Autószerencsétlenség érte, és megoperáltuk.
— Tehát én most kórházban vagyok?
— Igen — nagyobbbrészt!

Két favágó bekopogtat egy kis ház ajtaján.
— Hélo, Jim!
— Hélo — dörmögi a ház gazdája.
— Eddie-vel imént egy holttestre bukkantunk az erdőben. És azt gondoltuk, te vagy az.
— Hélo néz ki az illető?
— Hát körülbelül ugyanolyan termetű...
— Piros flaneling van rajta?
— Nem, barna.
— Akkor nem én vagyok!

— Drágám, csodálatos álmom volt: azt álmodtam, hogy még legényember vagyok, és megkértem a kezdet...
— De miért örülsz annyira?
— Mert kosarat adtl.

A skót vendégségben volt a barátjánál.
— Mivel kínált? — kérdi a felesége.
— Borral.
— Jó volt?
— Hogy is mondjam... Ha kissé rosszabb lett volna, akkor egyáltalán meg sem lehetett volna inni. Ha pedig valamivel jobb, akkor ő maga itta volna meg.

NOTESZLAPOK

Vakremény

A Lány feladta.
Lement a lépcsőn.
Várt.
Tudta, az aluljáróban gyakran van razzia.
Nem félt.
Rácsok mögött nőtt fel.
Szabadjára engedte gondolatait.
Várt.
(A telet lépcsőházakban vésette át.)
(Kakaón és kiflin élt — két forintot koldult.)

A szülei, testvérei gondolt: ők talán meleg ebédet esznek...
A rendőrök még mindig nem jöttek.
Várt.
Fiatalok tűntek fel, s meglátta közöttük a Fiút.
Nézték egymást.
A Fiú elindult felé.
— Van egy kettesed? — kérdezte, amikor a közelébe ért.

— Nincs — mondta a Lány fanyar mosollyal. — Töled akartam kérni!
Nevettek.
— Nincs egy cigid? — kérdezte a Lány.
A Fiú végigtapogatta a zsebeit, majd elszaladt, s társaitól hozott.
A Lány rágyújtott, a Fiú búcsút intett.
Indult a horda.
Ment a Lány is.
Tétován, bizonytalanul.
Nem zavarták el.

Hogy honnan tudom mindezt?! A Lány mesélte el nekünk egy vasárnap este, A hét című műsorban...
S. F.

WOLFGANG EBERT:

Hogyan bontotta meg Bernd bácsi a családi békét?

Rettenetesen kínos ez az egész. És nemcsak a szomszédaink miatt, akik már ördög tudja, mit gondolnak, hanem a különféle szervek miatt — ezek most le nem veszik rólunk a szemüket. El kellett volna kennünk a dolgot, de most már késő. Kipattant az igazság. Az igazság pedig szörnyű: rokonaink között pacifista akadt. Még jó, hogy nem a vöröskörműnk, csak szegő-vegről való atyafiság.

Családunk becsületére legyen mondva: ilyesmi először fordult elő nálunk. A család-fánkunk soha nem volt egyetlen korhadat ág sem. A következetes antipacifizmus nálunk családi hagyomány. Nálunk egyedül csak Beata unokahúgom húzott már-már csöbe bennünket, amikor egy tudóshoz ment férjhez, aki a béke kérdéseivel foglalkozott, de szerencsére csakhamar elváltak jellemük összeférhetlensége miatt.

Sajnos, ezúttal nem ússzuk meg ilyen szárazon. Egészen más, amikor valami olyan szerencsétlenségről hall az ember, ami idegeneket ért, de ha a tulajdon családban csap le a mennykő... A mi szerencsétlenségünknek Lose a neve, Bernd Lose Kielből. Tökéletesen ráillik a mondas, hogy „lassú víz partot mos”. Látszólag olyan ártalmatlan kis emberke... Álcázás persze, ismerős az ilyesmi.

Gertrud néni a maga igazolására (mert hisz ő hozta a családba Berndet!) azt mondta, hogy amikor összeházasodtak, a bácsi nem volt ilyen. A legutóbbi háború tette pacifistává, amelyben elvesztette a fél lábát. A néninek eszébe jutott, hogy egyszer Bernd bácsi ezt motyogta álmában: „A háborúnak soha nem szabad megismétlődnie.”

A rettenetes gyanú, hogy Bernd bácsi pacifista lett, azon a napon fogant meg bennünk, amikor a szobájában megláttuk egy tábornok arcát. Ráadásul még autogram is volt hozzá. Képzelték el, a hírhedt Bastian oszdtály parancsnoka, akit büntetésből nyugalomámba helyeztek a NATO rakéta-döntése elleni kritikájáért; (a békemozgalom aktív harcosa — A ford.) Gyanúnk csak erősödött, amikor olyan hírek kezdtek szüszingözni, hogy Bernd bácsi pacifista, pontosabban szólva defetista pozícióból kritizálja a NATO fegyverzetkiegészítési terveit, amelyek amerikai közep-hatótávolságú rakéták telepítését irányozzák elő a szövetségi köztársaságban.

Igaz, kezdetben még azt a reményünket dédelgettük, hogy Bernd bácsi a Heissler-féle igazi pacifisták közé tartozik (Heissler: a CDU főtitkára, a fegyverkezési hajszára egyik dühödő híve. — A

ford.), vagyis az olyan pacifisták közé, akikkel lehet a békéről párbeszédet folytatni, minthogy ők azért akarnak felfegyverkezni, hogy aztán lefegyverkezzenek — feltéve persze, hogy ez az „asztán” elkövetkezik. Szerencsétlenségünkre azonban a bácsi nem bizonyult igazi pacifistának. Ő, tudják, azok közül való, akiket csak az igazgató, hogy életben maradjanak.

Am végérvényesen akkor értettük meg kicsoda, kicsoda a mi Bernd bácsink, amikor felfedeztük a nevét a fegyverkezéssel szembeni krefeldi felhívás másfél millió aláírója között. Pedig azt mondják, hogy azt a legizgalommal a hamis útról — legálisan a családi békénk érdekében.

— Bernd bácsi — mondtuk neki abszolút bekeszertően — képzeld csak el, mi lenne, ha a földön minden ember úgy kezdene gondolkodni, mint te.

— Akkor — felelte szemtelen mosollyal — végre eljönne a földre a béke.

Mát igen, Bernd bácsi mindenkit kihoz a sodrából a pacifizmusával!

Zahemszky László fordítása

EDUARD UGULAVA:

— Sokáig gondolkodtam, hogy mit csináljunk a lakótelep szélén levő lepusztult játszótérrel. Nagyszerű ötletet támadt... Bikaviadalt kell rendezni!

— Bikaviada-ált?

— Bikaviadalt. Tegnap láttam a televízióban egy bikaviadalt. Spanyolországból közvetítették. Stadionban tartották; Bika, torreador, vörös kendő... A torreador azzal vadította a bikát.

— Maguknak színes televíziójuk van?

— Nem, de a riporter megesküdött, hogy vörös. Mi van a parkunkban? Egy-két hinta, néhány csenevész bokor. Ha ültetünk is növényeket, és ki sem taposás, akkor is évtizedekbe kerül, mire kinéz valahogy. A játékokat meg egyből tönkreteszik. Egyetlen kivezető út nyílik — a bikaviadal. Az egész város rólunk fog beszélni. Az első kertészeti vállalat, amelyik nyereséggel zár...

— Nem rossz, és konkrétan hogy képzeli?

— Nos, veszünk egy bikát. Vadat, félelmeteset, feketét. Torreadornak meg felvesszünk valakit a filharmoniatól, új osztályt szervezünk... — Allj, és a balesetvédel-

mi szempontok! Mi lesz, ha a bika fellöki a torreadort. Kit fognak lecsukni? ... Ez így nem megy!

— Akkor válasszuk el egy mástól dróthálóval a bikát meg a torreadort, vagy a bikát zárjuk ketreche, és ki-vülről bökdösse a torreador.

— És ha leszúrja a bikát? Hogy biztosítsuk a bikaellátást, hogy tudjuk előre kiszámítani, mennyi fog, hogy csináljuk meg vakvilágba a költségvetést. Nem, a bikát nem lehet leszúrni, csiklandozni kell, attól is megvadul. És nem karddal, mert az kárt tehet benne, hanem... dávkóval. A bitárdasztalt le-visszük a pincébe.

— Azt nem nézi senki, hogy a torreador dávkóval csiklandozza a ketreche zárt bikát, a látogatottság zéró lesz, a nyereség is.

— Nyereséges lesz. Olcsóbb jegyeket adunk ki. Kiseb befektetéssel dolgozunk, úgy menni fog. Nem kell a drága bika, szervezünk egy vadkant. De honnét! Így is tiszta ráfizetés!

— Szezzünk egy bakkecskét, annak is van szarva, és az is döf! Így már kifizető lesz.

— Miért bakkecskét, inkább egy nőstényt, azt meg is lehet fejni, és élél a füvön, még etetni sem kell. Torreadort sem a filharmoniatól szerződöttünk, hanem majd maga ingerli a kecskét!

— Öszintén szólva kicsit furcsán néz ki a dolog. Al-latkinz ez, meg neveléses is.

— Neveléses, neveléses, ugyan... Mi, neveléses!... Ez az, öltözön bohócnak, és egyből a helyére kerül minden! Cirkusz lesz a játszótéren.

— Én már kinöttem abból a korból. De tudja mit, adjuk ki a kecskét sétalovaglásra. Reggeltől estig dolgoztatjuk. Nem kell bohócruha, drótháló, dáko: ott ülök öltönyben és szedem a pénzt.

— Ebbe beledöglük a kecske!

— Bele bizony, és akkor nem lesz bikaviadal. De hagyjuk ezt az ostobaságot, nyissunk kerthelyiséget, tartunk beatkoncerteket. Felvesszünk húsz rendezőt...

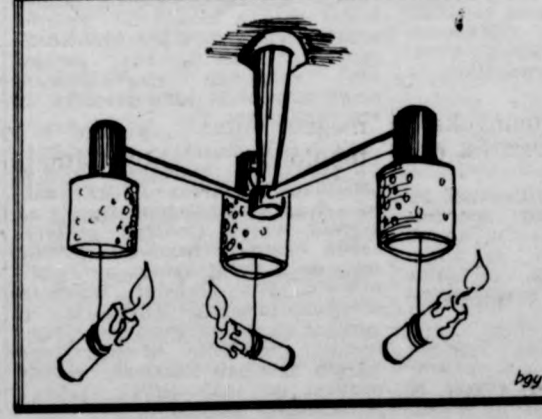
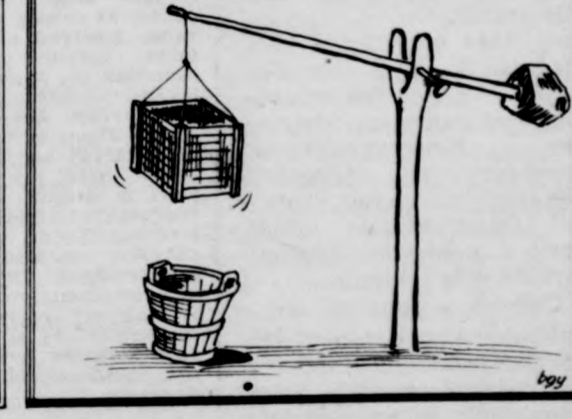
Bratka László fordítása

Budapesten a Fillér utcai óvodában óvó bácsi az „óvó néni” (MTI-fotó: Horvát Éva)

Év eleji abszurdok

BODNÁR GYULA KARIKATÚRÁI

A család védelmében

Beszélgetés dr. Buda Béla pszichiáter főorvossal

Renezánszukat élük a társkereső szolgálatok, szolgáltatások. Az apróhirdetés már ösdi módszernek számít. Egymás után alakulnak a partnerkapcsolatok segítő társaságok, ahol a magányosok adatait csinos kis kártyák rendszerben, esetleg lyuk-kártyákon rögzítik, igényeiket tetszősen rubrikázott papírlapra írhatják. Sok minden változott, csak egyetlen kívánság nem. Ez pedig a társkeresők kilencven százalékánál szerepel: „Legyen családteremtő.”

Renezánszukat élük (sajnos már régóta) a válóperes bíróságok is. Gyakoribb a megromlott házasság, s a közvélemény a szomorú adatok ismeretében levonja a következtetést: válságban a család, elavult korszerűtlen, esetenként gátló együttélési forma.

Furcsa kettősség. Egyik oldalon a család után vágyakozó magányosok, a másik oldalon széthullófélben lévő közösségek. Valóban válságba került a családi élet?

Dr. Buda Béla pszichiáter főorvos egyértelmű nemmel válaszol.

— Sokan a válások gyakoriságát bizonyító statisztikai adatok ismeretében beszélnek a család válságáról — mondja. — Am nem minden válás jelenti egy család felbomlását, hiszen sok esetben gyermektelen házaspárokról van szó. Az is igaz, hogy mostanában már nagyobb a gyermekek családok széthullási aránya, mint régebben. Ez a házasság válsága vetül rá a családra. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a család vált korszerűtlenné.

— Mégis, mintha manapság nehezebbnek tűnne a családi együttélés.

— Ennek egyik fő okát abban látom, hogy az egyéni önmegevalósítási érdekek kerültek előtérbe. Talán túlsá-

gosan is. Szép számmal vannak olyanok, akik csak azt tartják igazi eredménynek, amit munkájukban, pályájukon erkölcsi és anyagi téren elérnek. Úgy gondolják, a családalapítás mindebben gátolja őket.

— Nem így van?

— Kétségtelen, hogy a családalapítás, a gyermekek vállalása a terhek megnövekedésével és sok lemondással jár. De amit cserébe kap mindzett a családban élő: szilárd érzelmi biztonság. Ami viszont nem akadályozza, hanem serkenti a produktivitást. Már maga a házasság is stabilizálja az érzelmi életet, s ami nem elhanyagolható, a szexualitást is. Az igazi családalapítás azonban a gyermek születésével kezdődik.

— Sokan egyáltalán nem akarnak gyermeket.

— Öszintén szólva nem hiszek ebben. Persze különféle magyarázatokkal, érvekkel el lehet fedni azt a gyermek utáni vágyat, amely minden egyéni önmegevalósítási törekvésben nem is véglegesen. Szerencsére, hogy nem. A gyermeknevelésnek óriási személyiségformáló és személyiségfejlesztő szerepe van.

— Ezt el is ismerik azok, akik szeretnének gyermeket. Csak éppen családot nem.

— Ha rajtam múlna, mindenkit lebeszélnek a családon kívüli gyermekvállalásról. A házasság utáni családalapítással létrejön egy intim kis közösség, s két ember megkapja közös élete egyik legszebb feladatát. Gyermekeként ép személyiséggé, önálló lényvé kell formálniuk. Közben pedig az ő szívettségük is kiteljesedhet, megedződhet, ha úgy tet-

szik, megnevesedhet. Jórészt éppen a terhek megnövekedésétől, az áldozatvállalástól. Ugyanakkor együtt ismerik meg azt a rendkívüli élményt, amit csak a gyermek nyújthat.

— Mégis szép számmal vannak, főként a fiatalok körében olyanok, akik nem akarnak családot. Talán szülei rossz példáján okolva. Talán mert családi életre társadalmi szinten kellene nevelni.

— A családi életre nevelést oktatási szinten megoldhatnánk tartom. Ezt tanítani nem lehet. A legideálisabb persze az lenne, ha ezek a fiatalok szülei példáját látva jutnának el a megfontolt családalapítási szándékhoz, de hát ez sem valósítható meg mindig. Amit tehetne a társadalom és a pszichológia, az a család gondozás, családterápia fejlesztése. Ez nálunk még gyerekcipőben jár. Talán különböző tanácsadók rendszerét kellene létrehozni, ahol — akár gyermekkortól fogva — fokozatosan készítik fel az embereket a családi életre s az ezzel járó gondok elviselésére. Az ilyen intézmények szakszerű segítségét nyújthatnának a családi problémák megoldásához s a legfontosabb társadalompolitikai feladatunk, a család védelmének a megoldásához.

— Beszélgetésünkben kiderült, hogy ön egyértelműen családpárti. A magánéletben is?

— Szerencsésnek tartom magam. Kiegészítő volt, boldog családban élek feleségemmel és két kislányommal. S ha a kicsit szűkös lakáskörülményeink javulnak, örömmel várjuk újabb családtagjainkat!

Németh Szilvia

Mit készíthetünk almából?

SÜLT ALMA TEJSZÍNNEL

Hozzávalók személyenként: 8 dkg alma, 1 tojás sárgája, fél kávéskanál cukor, fél evőkanál tejszín, 1 kávéskanál mazsola vagy 1 kávéskanál eperlekvár. Az almát meghámozzuk, négyfelé vágjuk és kimagozzuk. Lapos tálaló tábla tesszük, megszórujuk cukorral és sütőben sütjük, míg szép aranybarna lesz. Majd a tojás sárgáját habosra keverjük cukorral, hozzákeverjük a mazsoltat, illetve az eperlekvárt és a tejszínt. Az almára öntjük, és ismét visszatesztjük a sütőbe, rövid ideig átsütjük.

SÜLT ALMA MOGYORÓVAL

Hozzávalók fejenként: 14 dkg alma, 2 kávéskanál cukor, fél kávéskanál őrölt mogyoró, 3 kávéskanál lekvár, 2 evőkanál méz. Az alma meghámozás és kesszel kivágjuk. A magház helyére cukorral összekevert mogyorót vagy fahéjas cukrot, esetleg sűrű lekvárt töltünk, kevés vizet teszünk alá, és a sütőben megsütjük. Ne legyen túl puha. Mézzel vagy folyékony lekvárral leöntve tálaljuk. Leönthetjük mogyoróval elkevert mézzel is, amit előzőleg felvertünk.

ALMA ÉS SÜTŐTÖK

Hozzávalók személyenként: 10 dkg sütni való tök, 5 dkg alma, 4 kávéskanál cukor, 1 kávéskanál víz, 1 evőkanál mogyoró, kevés vaj. A sütni való tököt és az almát egész apró kockákra vágjuk. Kevés vízzel vajjal és cukorral lábasban puhára főzzük. Mogyoróval megszórva tálaljuk.

TÖLTÖTT ALMA

Hozzávalók: 10 db alma, 3 evőkanál cukor, meggylekvár, meggykompót, rum. Kéremhez: 2 tojás sárgája, 8 dkg cukor, 2 evőkanál liszt, 5 dl tej. Az almákat meghámozzuk és félbevágjuk, magházát eltávolítjuk. Kiszírozott formába tesszük. Megszórjuk cukorral, és 15 percig sütőben sütjük. Miután lehűlt, az almák magházá helyére meggylekvárt töltünk, és egy nagy tálra tálaljuk. Elkészítjük a krémet: A tejet felforraljuk, belekeverjük a tojás sárgáját, cukrot és lisztet keverünk hozzá. Addig forraljuk, amíg sűrűsödni kezd. Majd a tálra rakott töltött almákat leöntjük a krémmel, a meggykompóthoz hozzáöntjük a rumot, és szintén az almákra öntjük.

A sárkányhercegnő

(KÍNAI MESE)

Egyszer egy szegény legény rőzsét gyűjtött az erdőn, és egy gyönyörű szép tóhoz ért. Olyan zöld volt ez a tó, mint egy drágakő, és olyan mély, mint az égbolt. A fáradt legényke leült a tó partján egy borókabokor alá pihenni. Egyszer csak látja, hogy egy nagy teknősbéka merül föl a tóból. Feljött a tó színére, körülpillantott, és aztán ismét visszamerült. Kis idő múlva ismét megjelent a víz, és egy zöld sárkány emelkedett ki a mélyből. Ő is körülnézett alaposan, majd eltűnt megint. Hosszabb idő telt el, míg újból, harmadszor is zúgni kezdett a víz, és felszínén megjelent a sárkánypalota hercegnője. Csodálatosan szép volt, ahogy ott ült a víz tükre, és fésülte a haját.

szer azt fogadta, hogy ahhoz a férjhez megy feleségül, aki az arcát először megpillantja. Mégsem lett volna illendő, hogy ezt ő maga mondja meg a rőzsessedő fiúnak. Egyik bátyja beszélt helyette, egy ösdi sárkány, aki már ezer évet is megélt, és emberalakot öltött, és beszélte az emberek nyelvét.

Mikor meghallotta a legény, hogy leghőbb vágya teljesül, gondolkodás nélkül beleegyezett. Így lett a sárkányhercegnő a szegény rőzsessedő felesége.

Hosszú ideje éltek boldogan és elégedetten, mikor egy szép napon hirtelen észbe jutott a rőzsessedőnek az édesanyja. Eppen azon a napon, amikor édesanyja a nyolcvanadik születésnapját ünnepelte. A szegény rőzsessedő elmondta hercegnő feleségének, hogy szívesen felkötöznének a születésnapján az édesanyját. A hercegnő megértette férje kívánságát, és mikor az útnak indult, egy kis korszót adott neki és azt mondta:

— Ha valamire szükséged lesz, csak mondd meg ennek a kis korszónak, és kérésed teljesül.

A rőzsessedő legény édesanyja már régóta azt hitte, hogy fiát mindig falta fel valahol az erdőben. Most, hogy annyi idő múltán viszontlátta, öröme nem ismert határt. Alighogy köszöntötte édesanyját a rőzsessedő, előhúzta a zsebéből a hercegnő korszóját, és azt mondta neki:

— Kérlek, hozz jó bort és huszonnyeg fogasos jó ebédet, azoknál pedig egy csapat jó színeszt, és adjanak elő nekünk harminchat szindarabot.

Alighogy kimondta, minden ott termett, valóban, minden, amit csak kívánt. A fiú meghívta a szomszédokat, és együtt nagy vidámságban ünnepelték meg az édesanyja születésnapját. Amikor az ünnep véget ért, a legény a tóhoz vezetve édesanyját, karjára vette, és a vízbe ugrott vele. És ott éltek aztán a tó fenekén boldogan és elégedetten.

(Mezey Katalin fordítása)

BODNÁR ISTVÁN:

Csalivers

Tükrös jegű folyó hátán futottam, futottam; kilenc farkas toporzékolt nyomomban, nyomomban.

Hajnalfél fogcsattogva beértek, beértek... édesanyám költögetett ne féljek, ne féljek.

MIKES

Ha a jobb felső sarok E betűjéből kiindulva a sakkjáték lóugrásának szabályai szerint helyes irányban olvassátok össze a betűket, Lévay József Mikos című verséből kaptok idézetet. Hogy szól ez a versidézett?

Megfejtés:
TENGER HABA FELETT FELT SZEL ZUGÁSA,
EYEDŰL MALLATOM TENGER MORMOLÁSÁT.

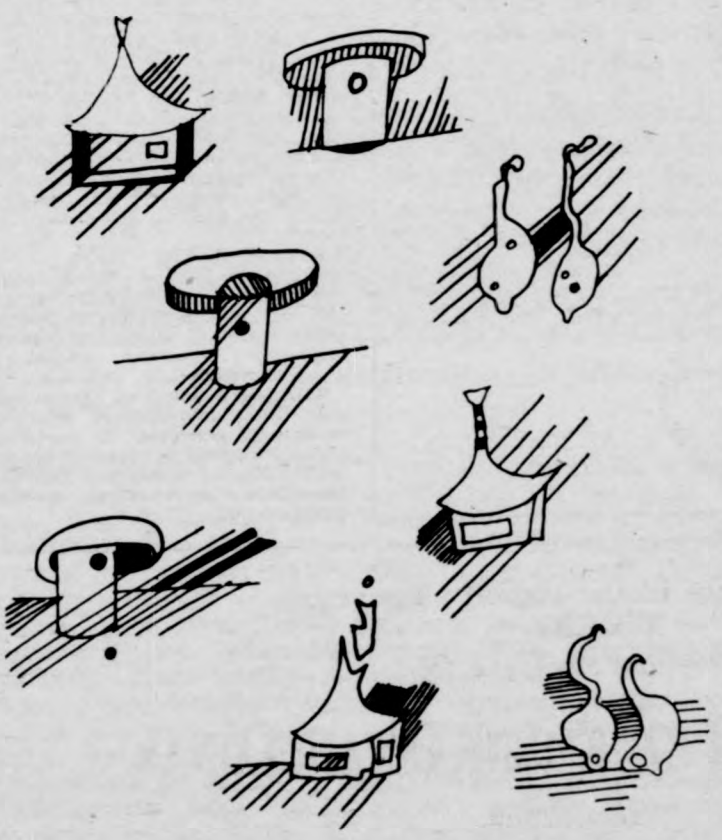
S	D	L	O	J	T	M	E
A	S	Ó	E	O	G	B	E
Ü	Z	T	Á	M	A	T	R
Á	G	L	T	Y	O	N	A
H	U	É	N	G	H	F	Á
L	T	L	T	Á	L	M	R
F	A	E	Ú	G	E	S	E
T	Z	T	L	E	G	E	R

Gondoljunk az éhező madarakra!

Vonuló madaraink csapatokba verődve Dél-Európába és Afrikába vándorolnak. Nagyon sok madárfaj azonban költőhelyén vészeli át a zord téli napokat. A lakott településekre, a kiskertekbe fokozatosan behúzódnak, összeszedgetik a kinnfelejtett magvakat és hulladékokat. Mégis sokat kell szenvedniük a zord időjárás és a táplálékhiány miatt. Ilyenkor az emberek által felállított etetők életmentők számukra.

A kiskertekben felállított etetőnél fő szempont legyen, hogy ha már egyszer elhatároztuk a madarakról való gondoskodást, a tél végéig ne hagyjuk abba. A kis madárcák ugyanis könnyen odaszoktatottok egy-egy etetőhöz, de aztán ha a megszokott élelmet nem találják ott, az végzetes lehet számukra.

Az etetők leggyakoribb látogatói a cinégek, pinytyek, zöldikék, csuszkák, rigófélek (feketerigó, fenýörigó, vörösbegy). Ritkábban előfordul a messze északra érkező csontollú madár, meggyvágó, süvöltő, sőt néha még a karvaly is. És természetesen a verebek.

Az etetők házilag készíthetők el. Fából, furnélemezéből, kátrányos papírból, esetleg üvegdallal — könnyen összebarkácsolhatjuk. Nagyobb kertben szép és mutatós az úgynevezett „galambdúc” etető. Ez oszlopra erősített, gúla alakú tetővel ellátott etető.

Amennyiben oldalait üveggel borítjuk, még a legnagyobb hófúvások idején is biztosan számíthatnak rá a madarak. Egy kicsivel több munkát igényel az ablakra szerelhető etető. Fából vagy furnélemezéből készíthetjük az oldalait, előlő fele üveg, a hátsó fala pedig maga az ablak (alsó bejáratuk). Legegyszerűbb megoldás a tölcser. Készülhet keménypapírból, melyet gertyafaggyú segítségével impregnálhatunk — vagy nylonanyaggal bevonunk. A tölcser alá üres konzervekbe tegyük a magvakat. Diót, szalonnát, faggyút köthetünk még a tölcser alá. A háztartásokban számtalan műanyag flakon van, melyre semmi szükség nincsen. Ezekből is könnyen készíthetünk etetőket. A flakonok aljától számítva körülbelül 6–8 centiméter magasságban vágjunk ki félkör alakú kis nyílást — ez lesz a madarak számára a bejárat. A fenti részen két nyílást vágjunk — ezen keresztül damilt, drótszálat vagy zsinórt húzzunk át, s aztán ezzel a szállal tudjuk az egész felfüggeszteni. Falusi kertekben igen egyszerű megoldás, ha karróra felfűzünk néhány tányér napraforgót. Főléje tetőt szalmából készíthetünk. Ábráink ötletet adhatnak az etetők elkészítéséhez.

K. K.

Kisbőből bentmaradó és (majdnem) fordítva

Fordult a kocka

Január a számvetések, a mérlegkésítés hónapja. Ezt bizonyítja, hogy éppen ma délután tartja a megyei kézilabda szövetség is 1982. évi munkáját értékelő közgyűlést. Mi ebben az írásunkban a két NB I B-s szakosztályról, a D. Közút női és a Hajdúszoboszlói Gázláng férfiigytűséről készítettük mérleget. A D. Közút értékelésében Téth József edző, míg a hajdúszoboszlóiak számvetésében Martin András sportkörtörnök volt segítségünkre.

A két csapat közül a D. Közút szerepelt jobban, hisz a kilencedik helyen végzett, míg a szoboszlóiak a tizenkettedik helyen fejezték be a küzdelmeket, így kiestek volna az NB I B-ből. Hogy mindez mégsem következett be, azt a kézilabda NB I létszámmel-sének és a vele járó országos átszervezésnek köszönhetjük.

— Milyen tervekkel vágtak az 1982-es bajnokságnak?

T. J.: Nagyon fiatal, szinte gyerekcsapattal kezdtük első NB I B-s idényünket, így célul is a 8-10. hely megszerzését tűztük ki. M. A.: A mi terveink még szerényebbek voltak, mi csak a gondtalan bentmaradást akartuk elérni.

— Milyen volt az indulás, a raft? Volt-e remény a tervek teljesítésére?

T. J.: A felkészülésünk jól sikerült. Úgy tűnt, hogy jó közösség fog kialakulni. Fizikailag megalapozott érőállapotban, technikailag közel megfelelő szintre került a csapat, s mindezek ellenére saját stílust nem sikerült kialakítani. A rutintalanság gyakran kiütökött a lányokon, így a 13. (kieső) helyen nem is lehetett csodálkozni a tavaszi szezon végén.

M. A.: Az edzőmunka a felkészülés időszakában kiemelkedően jó volt. A játékosok és a vezetőség véleménye szerint is a bajnok kiévd kezdete a csapat még sohasem készült fel olyan jól, mint 1982 elején. Ráadásul kemény edzőmunkával, lelkesedéssel, jó csapatszellemmel sikerült pótolni az eltávozt játékosokat.

— Mi változott ősszel?

T. J.: A kulcsemberek jobban hozták magukat. Vassné és Kecskés mellé még négyen-ötven felöltöttek. Jól sikerült a formaidőzítés is és sokat jelentett, hogy szeptember első hetében három meccsen hat pontot szereztünk.

M. A.: Milyen tudásunk alatt szereplünk ősszel, hazai pályán szereztünk öt pontot, idegenben egyet sem. Megbomlott a csapat-egység, az elvégzett edzőmunka sok esetben még egy megyei csapatnak sem lett volna elegendő!

— A két felemásra sikerült idény után kikkel elégedettek?

T. J.: Öt játékos van, akikkel teljes mértékben: Kecskés, Király, Kiss Zs., Harmati és Vassné ennek az ötösnek a tagja. Az előzetes várakozástól egyedül Varga Éva maradt el. A többiekkel részben vagyok elégedett, de ők is közelebb álltak a jó teljesítményhez, mint a gyengébbekhez.

M. A.: Egy olyan csapattól, amely papíron, mutatók játéka alapján kiesett volna, nehéz lenne bárkit is kiemelni vagy elmarasztalni, mert tavasszal is, ősszel is az egész kollektí-

va hozzáállása határozta meg a felemás szereplést.

— Elégedettek a helyezéssel, az egész évi teljesítménnyel?

T. J.: A mutatók alapján elégedett vagyok a lányok játékaival, de mint edző, sajnálom, hogy a csapaton belül nem alakult ki jó közösség.

M. A.: A pályán elért eredményekkel, a tizenkettedik helyezéssel nem lehetünk elégedettek. Örülhetünk, hogy ezek után — szerencsénkre — nem estünk ki az NB I B-ből.

— Mikor kezdődött a felkészülés az új 1983-as bajnoki évre?

T. J.: Január 3-tól heti három edzéssel indultunk, majd a következő hónapban növeltük az edzésszámot. A februári tervek között a néhány edzőmérkőzésen kívül nyolcnapos edzőtáborozás is szerepel. Ehhez kapcsolódik még az is, hogy benevezünk a január végén induló Napló Kupára.

M. A.: Január 10-től kezdtek meg az alapozást. A felkészülési időszakban hosszabb túrát nem tervezünk, viszont a Napló Kupára nevezünk együttesünket.

— Milyen feladatokat kapott a két szakosztály az 1983-as évre?

T. J.: A csapat még tovább fiatalodott, így egyetlen célunk lehet, a kiesés elkerülése.

M. A.: A mi tervünk se több: gond nélküli bentmaradás!

Ennél többet jelenleg egyik együttestől sem lehet várni. Bár a két bázisvállalat, a Debreceni Közútépítő Vállalat és a Tiszántúli Gázszolgáltató Vállalat mindent megtesz legeredményesebben szereplő szakosztály-ért, azonban ez még nem elegendő a jó szerepléshez.

Bajok, gondok bőven vannak mindkét együttes háza táján. A D. Közúttól elküldték a legelőrebb játékos Vassné (93 gólt dobott, rajta kívül elegendék a második legeredményesebb kézilabdást, a 82 gólos Györket. Egyébként a házi ranglistán utának Király 74 góllal, majd Kecskés 65 góllal következtek). Az átigazolások után megüresedett néhány poszt, amelyre egyelőre nem sikerült megfelelő játékos igazolni.

Hasonló játékoshiány jellemzi az értékelte férfiigytűst is, amelynek elmúlt évi kezdő csapatából mindössze ketten-hárman maradtak hírdmondónak. Pedig a hajdúszoboszlóiak már tavaly is arra panaszkodtak, hogy néhány posztra nem kettő, de egy megfelelő játékos sincs. Most, hogy tovább nőjenek a megoldásra váró problémák, nem vállalta a további munkát Dorogi Sándor technikai vezető, s Dürög György helyett Csutak Csaba személyében új edzője van a Gázlángnak. (Csutak Csaba neve ismeretlen a Hajdú-Bihar megyei kézilabdás berkekben, hisz még csak nemrég költözött át Romániából, ahol egy második vonalban szereplő marosvásárhelyi katonacsapat felkészülését irányította.) Nem akarunk vészharangokat kongatni, de attól tartunk, mindkét gárda nagyon nehéz bajnokság elé néz!

Mészáros István

TERÜLETI BAJNOKSÁG

Munkában a hajdú-bihariak

A területi labdarúgó-bajnokság Tisza-csoportjában február 27-től folytatják a küzdelmeket, ekkor kezdődik a második félidő, a tavaszi idény. Most következik a hajrá. Vannak, akik a bajnoki címre pályáznak, mások a bentmaradásért küzdenek, az „alsóház” tagjai a kiesés elkerüléséért vívnak majd ádáz harcot. A komoly célkitűzések elérése nehéz feladatot jelent, éppen ezért a csapatok — a lehetőségekhez képest — nagy erőfeszítéseket tesznek, már a felkészülés során. Bizonyítja ezt az is, hogy a területi együttesek az NB I és NB II-es csapatokkal egy időben hozzákezdtek a munkához. A következőkben a hat hajdú-bihari, Tisza-csoportbeli együttes felkészüléséről számolunk be.

Balmazújváros

A jelenlegi éllovas előkészületeiről Nagy Mihály vezetőedző tájékoztatott.

A téli pihenő után, január 4-én találkoztunk újra. Ezen a napon értékeltük az őszi szereplésünket, az eredményeket és a hibákat is, az elvesztett pontok okait, megbeszéltük a tennivalókat az azt is, hogy az idény végére mit szeretnénk elérni. Az természetes, hogy szeretnénk megtartani jelenlegi helyezésünket. Ennek érdekében komolyan készülünk, kihasználjuk a rendelkezésünkre álló időt, amely az eddigiekben kedvező volt.

A felkészülés első hetében naponta két-két órát edzettünk, teremben, tüzdelve labdás játékokkal. Január 11-től heti négy edzés szerepel a programban, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken újból a csarnokban voltunk, a salakpályánkat is „megkóstoltuk”. A továbbiakban mezeizünk is az edzéseken, egy-egy alkalommal hat-hétezer méter futás az adag.

— Február 7-től 17-ig — a tervek szerint — Tatán le-

Radóc, Szarvas, Urbán, Szabó II., Jónás, Tar, Pajkos, Kegyes, Solyom, Vaszilko, Balogh, Zavaczki, Bak és az ifjúságiak közül Szegedi és Györfi. Tavasszal otthon hét, idegenben nyolc mérkőzést játszik a Balmazújváros, többek közt a Bem József SE, a Rakamaz és a Mátyásfalva csapatával. A két utóbinnál van törlesztendője a 0-3 és a 0-7-ért az újjáirosiaknak.

D. Universitas

A tavaszi idényre való felkészülés előtt változás történt a szakvezetésben, újabb Balogh Lajos helyett Bakó Tibor látja el a vezetőedzői tisztséget a DUSE területi bajnokságban szereplő csapatnál, az ifjúságiaknál Szána Sándor, a járási bajnokságban szereplő és jórészt egyetemistákból álló tartalékegyüttesnél Venczel Miklós az edző.

A D. Universitas vezetője, felkészüléséről dr. Bódor Lajos elnökségi tag, a labdarúgó-szakosztály patronája és Bakó Tibor edző tájékoztatott.

A DUSE január 3-án mezeizzel kezdte az alapozást, majd 6-án sportorvosi vizsgálaton vett részt a gárda. A januári edzéseket hazai környezetben tartják, hetenként hat alkalommal vannak foglalkozások, ezek közül egy-szer, pénteken tornateremben. Naponta délután 2 órával tartják az edzéseket a nagyerdei sporttelepükön vagy a Nagyerdő útján és az erdei tornapályán — futások, gimnasztika közbeiktatásával. A felkészülési program részét alkotja egyhetes táborozás Siófokon, ahol fokozott erősségű edzéseket tartanak.

Két vezetőtől megtudhattuk azt is, hogy Király visszavonult, Buglyó pedig sérülése miatt nem vesz részt a foglalkozásokon. Ugyancsak hiányoztak az első edzésekről Bereczki, Balla, Gócsa és Fidler, akik vizsgák miatt később kapcsolódnak be a munkába, s arról is szó van, hogy dr.

zést elérni, hanem a Magyar Népköztársasági Kupában is, melyben a Bp. Honvéd lesz a DUSE ellenfele, mégpedig egy héttel a bajnoki rajt előtt, február 20-án Debrecenben.

Püspökladány

A Püspökladányi MÁV Egyetértés SE elnökhelyettese, dr. Molnár László a labdarúgó-szakosztály vezetőségéről adott előbb tájékoztatást. Szakosztályvezető; Sári Béla, technikai vezető; Makai Sándor. Edzők: fel-nőtteknél; Szolga Géza, pályaedző; Bene Gyula. — Ifjúságiaknál: Bene Zoltán, serdülőknél Laskaj József és Gál Albert, előkészítő csoportnál: Varga István. Ezután a felkészülésről az alábbiakat hallhattuk.

— Úgy gondolom, hogy idejében, már január 4-én elkezdte a felkészülést a területi bajnokságban szereplő csapat. Bevezettük az a gyakorlatot, hogy a játékosok előtt egy hétre előre ismertetjük a programot, a soron következő feladatokat.

Az elmúlt majd két héten öt-öt edzést tartottunk (hetenként), ezekből háromszor az új csarnokban, kétszer a szabadban volt foglalkozás. A továbbiakban az időjárástól is függ az edzések helyének a megválasztása. Egyébként az előkészületeket hazai környezetben folytatjuk, s január utolsó hetétől nyolctiz előkészületi mérkőzésen is részt vesz a csapat, hajdú-bihari és Szolnok megyei együttesekkel.

S hogy mi újság a játékosok körül? Az nem gond, hogy Kelemen Debrecenben a D. Kinizsinél készül, hiszen itt van a munkahelye. Nem vesz részt a felkészülésben Máté J., akit porccal mütöttek, Szőke pedig a visszavonulás gondolatával foglalkozik. Nagy gondot jelent az is, hogy több játékosunk bevonulás előtt áll, s még nem tudjuk, kikre kerül sor. Új játékosunk, Király, a D. Kinizsiből és az ifjúságiak közül Máté I., Szilágyi II. és Daróczi a fel-

Hajdúsági rangadó még október 31-én: Hajdúbüszörmény-Balmazújváros 1-1. Sőtlet mezben az újjáirosiak (Fotó: Nagy Gábor)

A legerősebb hajdú

8 súlycsoportban 30 induló vett részt a legerősebb hajdú 1982 címért kiírt versenyen. A megyénket képviselő hajdúnánási, berettyóújfalui és debreceni versenyzőkön kívül indultak mezőtúri, gyulai, miskolci és budapesti csapatok képviselői is.

Nagy volt a küzdelem az egyes súlycsoportokban, de az igazán látványos összecsapás a felsőbb súlycsoportok között alakult ki.

Fekve nyomásban a legjobb eredményt az Újpalotai SE versenyzője, Nick Árpád érte el: 210 kilogrammos teljesítménnyel. (Ez új csúcs a „legerősebb hajdú” versenyen). 2. Szabó Sándor (Mezötúr, 200 kg), 3. testsúlylyal Lovász György (Gyula, Atlasz 190 kg).

Guggolásban a gyulai Lovász György lett az első 265 kilogrammal, megelőzve a mezőtúri Bíró Istvánt (260 kg-mal) és az ugyancsak mezőtúri Szabó Sándort (220 kg).

Összeített eredmények (a testsúlylevonások után): I. Lovász György (277,6 kg), II. Szabó Sándor (237,0 kg), III. Nick Árpád (212,6 kg).

Így ismét Lovász György kapta meg a legerősebb hajdú címet, valamint a vele járó díszkardot. Őt és a fogásnemenkénti győzteseket egyedi oklevéllel is jutalmazta a KISZ Hajdú-Bihar megyei bizottsága. Az MTSH tiszteletdíját a testsúlylevonás

DIÁKSPORT

Az országos középiskolások kupájában sikeresen szereplő csapatok részére megtartották az újabb sorsolást. Megyénkből igen sok együttes volt érdekelve. Ez elsősorban annak volt köszönhető, hogy az iskolák közül szinte valamennyi nevezte együttesét a megyei selejtezőkben. A magas létszámmal eredményezte, hogy több sportágban a második helyezett csapatokat is meghívták az országos küzdelmekre.

A következő iskolák érdekeltek a továbbiakban. Lányok. Rőplabda (legjobb nyolc közé jutásért): Tóth Árpád-Kistéreny. Kézilabda (16): Kazinczbarcika-Bethlen; Csokonai-Földes Gimnázium, Miskolc. — Kosárlabda (16): Csokonai-Petősi Gimnázium, Mezőberény. (8): KLTE-Vörösmarty Gimnázium, Budapest. Árpád-Salgótarján; Arany Gimnázium, Berettyóújfalva-Kemény Gimnázium, Budapest. Kézilabda (8): Tóth Árpád-Salgótarján; (16): Mechwart-Vajda Gimnázium, Szarvas. Labdarúgás (8): Csokonai-1. sz. Típarti Szakmunkásképző, Miskolc; (16): Baja-109. sz. Szakmunkásképző.

A mintegy kétszáz főnyi közönség a győzteseken kívül tapsal köszöntötte a legerősebb versenyzőt, a debreceni Mezei Jenőt, aki már betöltötte az 52. életévét.

Szilágyi László

KÖNNYŰBŰVÁRSPO

Kitűnően szerepeltek az MHSZ debreceni klubjának versenyzői Nyíregyházán a Sóstó Kupán. 26 arany-, 11 ezüst- és 14 bronzérem mellett több negyedik, ötödik és hatodik helyezést is szereztek a debreceniek, akik a gyermek-, serdülő-, ifjúsági és felnőttkategóriában kiírt kupát meg is nyerték. Edzőjük: dr. Mohácsi Sándor.

Az aranyérmesek. Lányok: Hudák E. (25 m-es gyermekbúvárúzás), a 4x50 m-es gyermekváltó (Hudák, Diebel A., Diebel N., Szűcs), Egai M. (25 m-es serdülő búvárúzás), Új-

helyi I. (100 m-es serdülő uszonyos úzás), 400 m-es serdülő uszonyos úzás, 200 m-es serdülő uszonyos úzás), Jakab J. (50 m-es, 100 m-es és 400 m-es felnőtt uszonyos úzás). Fiúk: Varga A. (25 m-es és 200 m-es gyermek uszonyos úzás), Kiss S. (100 m-es gyermek uszonyos úzás), a 4x50 m-es gyermek váltó (Kiss, Kósa, Kósa, Salánki), Magyari L. (25 m-es, 100 m-es és 400 m-es serdülő uszonyos úzás), Kosina P. (200 m-es serdülő uszonyos úzás), a 4x100 m-es serdülő váltó (Magyari, Kosina, Tóth, Kaskó), Óvári V. (400 m-es ifjúsági uszonyos úzás), Bencz J. (50, 100 és 400 m-es felnőtt uszonyos úzás), valamint a 4x100 m-es felnőtt váltó (Moravec, Óvári, Oláh és Böhm).

Kosárlabda tehetségkutató

A Magyar Rádió és a Magyar Kosárlabda Szövetség az 1966-70. között született fiúk és lányok részére kosárlabda tehetségkutató akciót indított. Kétféle tesztelvénytáborokat, küldték el azoknak a tehetségesnek ítélt fiúknak és lányoknak a névsorát — lakcímkö, születési évük és testmagasságuk feltüntetésével —, akik kedvet éreznek ahhoz, hogy ebben az akcióban részt vegyenek. Elfogadnak egyéni és csapatjelöltéseket is. Cím: Magyar Rádió, 1800 Budapest, Bródy Sándor utca 7-7. A be-küldés határideje: január 20., a borítékra írják rá: Kosárlabda tehetségkutató akció.

Hét végi sportműsor

Január 15., SZOMBAT
Jégkorong
DMVSC nagyerdő mjdéppályája, 15:30: Bányai J.—Általános Művelődési Központ. Általános iskolai bajnoki mérkőzés.
Tollaslabda
Arany János Általános Iskola (Hajó u.) tornaterme, 9: Általános iskolás lányok és fiúk egyéni és csapatversenye.
JANUÁR 16., VASARNAP
Asztalitenis
Eltérítésszer-ípari szakközépiskola tornaterme, 8: Hajdú-Bihar az

évi felnőtt női térfi egyéni és páros bajnoksága.
Jégkorong
DMVSC nagyerdő mjdéppályája, 10:30: Kardos u.—Kossuth Általános iskolai bajnoki mérkőzés.
Ökölvívás
Balmazújváros, Veres Péter Művelődési Otthon, 16: Balmazújváros-Nagyszalonta. Barátságos nemzetközi viadal.
Tollaslabda
Arany János Általános Iskola (Hajó u.) tornaterme, 9: Általános iskolás lányok és fiúk egyéni és csapatversenye.

A NAPLÓ TÁRLATA

Vencsellei István fotóművész alkotásából nyílik kiállítás január 17-én, hétfőn délután 5 órakor a Hajdú-bihari Napló szerkesztőségének klubjában (Debrecen, Tóthfalusi tér 10.). Vencsellei István 1966 óta tagja a Magyar Fotóművész Szövetségnek. Művészi pályája a 60-as évek elején kezdődött. Jelenlegi tevékenységének fő

iránya a környezetvédelem szolgálata, a béke óhajta. Örök témája a Hortobágy. A Napló tárlata kiállításán bemutatásra kerülő anyaga a művész minden egyes alkotói szakaszát reprezentálja. A művésszel hétfőn délután 5 óráig Bakó Endre, a Napló főszerkesztője beszélget a szerkesztőség klubjában.

Tükörbarsony blézer

A Kaposvári Ruhagyárban megkezdődött egy új termék, a tükröbarsonyból készült női blézerek gyártása. Az ötféle — piros, bordó, fekete, sötétkék és barna — anyagból varrt blézerekből öt-ezer darab már elkészült, s ezeket rövidesen a ruhagyár kaposvári mintaboltjában és a pécsi Centrum Áruházban megvásárolhatják az érdeklődők. A ruhagyár ezt követően — az igényeknek megfelelően — az ország más üzleteibe is szállít a termékekből.

CSEREBERE. A hajdúnánási művelődési központ szabadidő-klubjában vasárnap délelőtt 10 órától bélyegszalvát, naptárgyújtó gyerekeknek adnak tanácsot gyűjteményük gondozásához és gyarapításához.

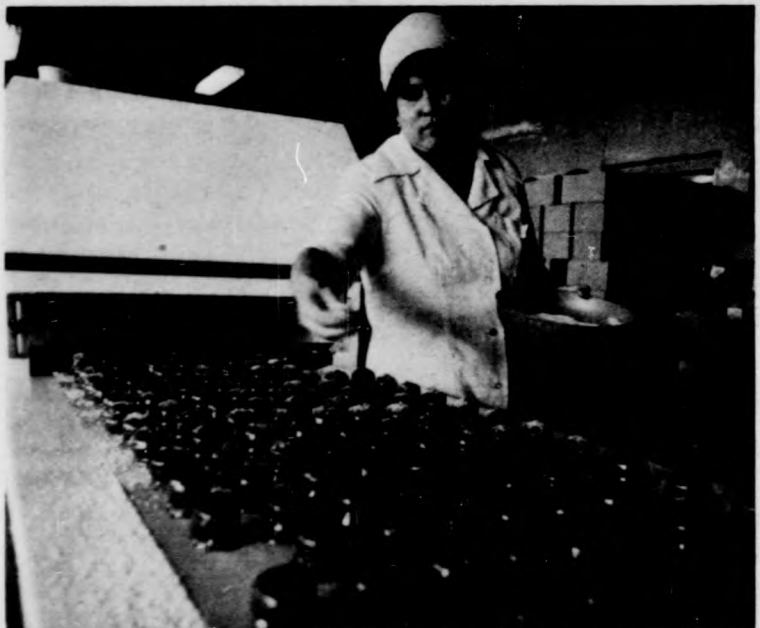
VILÁGJÁRÓK. Isztambullal és Ankaráról hallhatnak előadást vasárnap délután 5 órától a Kőlcsey Művelődési Központ konferenciatermében a földrajz és a világ tüzét érdeklődők. Előadó dr. Szabó János.

RAJZVERSENY. Berettyóújfaluban az 1. számú Általános Iskolában ma, szombaton délelőtt 9 órakor a berettyóújfalui és a püspökföldi járás üttörői részvételével rajzversenyt rendeznek.

„NÉGERCSÓK” ABONYBÓL

Az abonyi Új Világ Termelőszövetkezetben immár több mint két éve gyártják a Négercsók néven közkezeletű édesseget. Nagy a kereslet, napi tizenöt-tizenházezer kartonnal készítenek, amelyet folyamatosan szállítanak a megrendelőknek.

(Fotó: MT — Király Krisztina felvétele — KS)

Telt ház a balatoni madárszállókban

Európa „madár-idegenforgalmának” nagy tranzit állomásán, a Balatonon évtizedek óta nem láttak annyi szárnyas vendéget, mint ezekben a napokban.

A nádasokkal övezett, szélvédett helyein és a hegyforrások környékén a különféle fajtajú madarak tízeirei tanyáznak. A vadkacsa fajta még nem érzi a telet, a tóban bőven jutnak eledelhez. A vetési ludak csak szállónak használják a Balatont: reggelente innen indulnak népes csapatokban a Kisalföldre és a somogyi domtövidékre.

A Kis-Balaton környékén a hévíz csatorna befolyójánál ütöttek tanyát a jégmadarak. Itt telel néhány öreg kacsagólya, nem vállalva a hosszú és bizonytalan vándorutat. A Zala-torkolat közelében már hetek óta élvezi a télbe nyúló ősz ajándék időjárását egy hatyapúr.

A partvidék déli lejtőjű hegyoldalain, ahol pattanásig feszültek a mandularügyek, tavaszi hangon mond „nyitnikék”-et a cinke, miközben a fákon társberletet vállalt az északi vidékekről érkezett csonttollú madarakkal.

Beérett a citrom

Tóth László debreceni olvasónk tizenöt évvel ezelőtt elvetett egy citrommagocskát. A mag azóta a citromfákra jellemző lassú növekedéssel elérte a három és fél méter magasságot. Termőre az idén fordult először. Ágain huszontöt 6-8 dekás, ízében és zamataiban kiváló citrom éret meg. (Fotó: Lek Gábor)

UZEMI LAPOKBAN olvastuk

A hajrá tükrében

Év végi körkép címmel riportot jelent meg a BIOGAL Híradó januári számában a múlt év decemberének utolsó napjairól. Mint ismeretes, a vállalat nagyon nehéz esztendőzt zárt sikeresen, s a cikkíró az év végi hajrá okainak keresésére indult. Volt-e értelme a fészes tempójú munkának? — tette fel a kérdést a gyár több vezetőjének. Vámosi János értékesítési osztályvezető válaszába kiderül, hogy például a Kémia V. üzem a viszonylag rossz anyagellátás ellenére a legjobb teljesítményt nyújtotta. Különösen a jövőben nagy jelentőségű

HÍREK

HÍRSZERKESZTŐ: IVÁN GIZELLA — TELEFON: 12-144

VÁRMATÓ IDŐJÁRÁS:

Átmenetileg csökken a felhőzet, később nyugat felől felhősödés kezdődik. Elszórtan várható eső, havas eső, majd hózápor. Keleten így egyre több helyen megszűnik az erős pára. Elszórtan várható eső, havas eső, majd hózápor. Később nyugat felől felhősödés kezdődik. Többfelé várható havazás, hózápor. Az északnyugati szél ma és holnap napközben is gyakran erős, helyenként viharos lesz. A legmagasabb nappali hőmérséklet 0 fok körül alakul.

1983. JANUÁR 15., SZOMBAT LORÁNT NAPJA
A Nap két 7.28 — nyugszik 16.30 órakor (Debreceni adatok: 7.17 és 16.09)

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Kétszázötven évvel ezelőtt, 1783. január 15-én született, és 62 éves korában, 1845-ban halt meg Francóls-Joseph Talma, neves francia színész.

Fiatalon hosszabb időt töltött Angliában, s ottani elméleti hatásra módosította a francia klasszikusok deklamáló stílusát. Jelentős reformja. Addig ugyanis a színész izlése szabta meg, hogy miféle divatos ruhában járassa az ókori hőseket; ő történelmi tanulmányokat folytatott, s hajviseletében, jelmezében az adott történelmi kor történeti külsőseit igyekezett feltűntetni. A Comédie Française színpadára Voltaire Mahomet-jének Sélde szerepében lépett először, 1787-ben. Kritikusainak rögtön felűnt, mennyire alkalmas a tragikus hős szerepkörére. 1789-ben megvált a színházról, s tíz évre az akkor alakult Théâtre de la République tagja lett.

MŰSORAJANLAT. Hogyan teljesíthetők az ideai tervek? címmel hangzik el szerkesztőségi beszélgetés a Falurádióban a Tervhivatal, a MÉM, a TOT szakembereivel január 15-én, szombaton a Kossuth adón 13 óra 30 perc-től.

DÍJAZOTT ALKOTÁSOK. A Korunk valósága önművelő tagozat díjazott alkotásából nyílik kiállítás január 16-án, vasárnap délután 3 órakor az MGM-ben, ahol a paraszti konyha cserépedényeit láthatják az érdeklődők.

NYOLCADIKOSOK KÖRE. A tanár-diák viszonyról beszélgetnek a január 15-én délután 3 órától tartandó foglalkozáson a hajdúdorogi művelődési házban a fiatalok.

ÁLLATORVOSI ÜGYELET. Debrecen város területén az állatorvosi ügyeletet január 16-án, vasárnap reggel 8 órától hétfőn reggel 6 óráig dr. Gulyás Ferenc (Debrecen, Landier Jenő u. 16., telefon: 22-592) tartja.

ÚJ KÖNYVEK. Asszonyok, lányok évkönyve 1983., Balázs D.: A sivatagok világa, Berend T. I.: Válságos évtizedek, Bonta J.: Skidmóra, Owens és Merill, Botos J.: Nemzetközi versenyképesség és árforradalom, Conrad W.: A Jákob-pálcától a műholdas navigációig.

Autósorszámkok

Trabant Lim. Hyc. (Bp.)	13 265
Trabant Hyc. Combi (Bp.)	82
Trabant Lim. (Debr.)	8 251
Trabant Combi (Bp.)	4 853
Wartburg Lim. (Bp.)	8 134
Wartburg de Luxe (Bp.)	10 964
Wartburg de L. tolt. (Bp.)	1 350
Wartburg Lim. tolt. (Bp.)	2 100
Wartburg Tourist (Bp.)	4 172
Skoda 105 S (Debr.)	5 061
Skoda 120 L. (Debr.)	7 111
Skoda 120 GLS (Bp.)	3 04
Lada 1200 (Debr.)	12 263
Lada 1300 S (Debr.)	5 458
Lada 1500 (Debr.)	5 785
Lada Combi (Debr.)	2 397
Moszkvic (Bp.)	11 594
Polski Fiat 128 P (Bp.)	14 825
Polski Fiat 1500 (Bp.)	3 532
Dacia (Debr.)	5 349
Zasztava (Bp.)	1 165

A lottó nyerőszámai:
6, 12, 20, 72, 86

POSTAGALAMB-KIÁLLÍTÁS. A Magyar Postagalamb Szövetség január 15-én és 16-án Budapesten a Technika Házban országos kiállítást rendez. Az itt kiválóan szereplő galambok kerülnek majd a január végén Prágában megrendezendő postagalamb-olimpia „kerettagjai” közé.

NÓTAEST. Bárány Pál László, Czako Mária, Lovass Lajos, Lente Lajos, Pallos Gyöngyi és Márkus Ilona debreceni előadóművészek fellépésével rendeznek notaestet január 16-án, vasárnap délután 5 órától a Kőlcsey Művelődési Központ színháztermében. Kísér Benczi Gyula és népi zenekara.

ÚJABB EMLÉKEK. Értékes város történelmi emlékekre bukkantak Sopronban a csatornázási munkák közben. A Petőfi tér mélyéről három-négy méter széles árogrög került elő, mely a szakemberek ismerete szerint már az őskorban ismert útéptézési „technológia” volt.

Iparvágány épült

A Hajdúnánási Állami Gazdaság még 1981 januárjában elhatározta, hogy iparvágányt épít a gazdasági központjába — olvashatjuk Éles András cikkét a Hajdúnánási Fórum január 5-én megjelent számában. Az elhatározást tett követte és az eredmény sem maradt el, mert annak a két éves munkának a gyümölcse a ma már elkészült fővonalai

kitérő, mely zöld utat biztosít a további pályaeépítési munkálatokhoz. Természetesen ez jelképes zöld út — mondja a cikkíró —, mert az eddig eltelt munka sem volt könnyű, és a további kivitelezés sem lesz zökkenőmentes. Végső soron ugyanis 1100 méter főpálya és 250 méter mellékvágány megépítéséről van szó.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV

MOZI
A Központi Filmklub programja: 5 órától magyar filmbemutató a Művészbán, 7 órától ankét a látott filmről a konferenciateremben. Vendégünk a rendező, Gazdag Gyula.
A postás mindig kétszer csenget (amerikai I-II., 16.). Apolló 8, Vig n. 2.
Szereltem Montreaban (kanadai). Apolló 4, 6, Vig n. 10, n. 12.
Vladukt (magyar-NSZK). Apolló n. 10, n. 12, hn. 2, Meteor 3, n. 6, n. 8, Vig hn. 4, 6, n. 9.
Erintés (svéd, 18). Művész f. 8.
Hair (amerikai). Vig kamará f. 5, f. 7.
A hőtűndér (szovjet). Meteor mese 3 n. 6.
Pepló kabát (magyar Latabár-sorozat). Híradó f. 12, hn. 2, hn. 4, hn. 6.
Szívűre (francia, 16). Delta f. 6.
Vadember (francia). Híradó f. 10, hn. 8.
Diszkó + film a Művelődési Központban 19-től 22 óráig.

Csokonai Színház
Január 18., kedd, 19 óra: Viktória — KISZ-bérlét.
Január 19., szerda, 19 óra: Lear király — Lendvay-bérlét.
Január 20., csütörtök, 19 óra: Lear király — Thália-bérlét.
Január 21., péntek, 19 óra: Viktória — Kossuth-bérlét.
Művelődési Központ
Január 19., szerda, 19 óra: Ösbemutató — Szilgiet-bérlét.
Január 20., csütörtök, 19 óra: Ösbemutató — Megyeri-bérlét.
Január 21., péntek, 19 óra: Vén Európa Hotel — Ujházi-bérlét.
Január 22., szombat, 19 óra: Vén Európa Hotel — Thuróczy-bérlét.

TELEVÍZIÓ
BUDAPEST, 1.
7.55 Műsorismertetés. 8.00 Tévétorna. 8.05 Iskolatévé. 8.40 Unser Bildschirm — A mi képernyőnk (ism.). 9.00 A Föld útjai. NSZK filmsorozat. XIII/8. rész: A nagy gleccser barlangja (ism.). 9.25 Mese, mese, mátká... Kisfilm-összeállítás. 9.50 Csillagok küldötte. Csehslóvák film-sorozat. XIII/2. rész: A repülő kislány. 10.15 Magilla Gorilla. Amerikai rajtfilmsorozat. XIX/8. rész. 10.40 A maláji tigris. Olasz kalandfilm-sorozat. VI/2. rész (ism.). 11.40 Autómotor sport. A Telesport technikai magazinja (ism.). 12.09 Az

Onedin család. Angol tévéfilmsorozat. X/2. rész (ism.). 12.30 Képzőművészet. 13.42 Műsorismertetés. 13.45 Az ember zenéje. Kanadai filmsorozat. 14.40 Bélyegvilág. 14.50 Játék-szűret. Kisiskolásoknak és szüleiknek. 15.25 Reklám. 15.30 Pályán maradni. Kis pályás felvételtévé. 16.30 Hírek. 16.35 Sopot! Közéleti felhőt módon! 16.45 Tájékoztató emberek. Magyar énekekkel a baskok földjén. 17.15 Képzőművészet. 17.20 Telerama. 18.05 Energia. VII/1. rész: A növekedés határai. 19.00 Reklám. 19.10 Tévétorna. 19.15 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers — mindenkinék. 20.05 Hotel Royal. NSZK bűnügyi tévéfilm. 21.35 Dzsesszpódióm. A Benkó Dixieland Band fennállásának 25. évfordulójára készült műsor. 22.05 Tv-híradó, 3. rész. 22.15-0.05 Antionioni-sorozat: Zabriszkie Point. Amerikai film (1969). (14 éven felelnek!)

BUDAPEST, 2.
16.47 Műsorismertetés. 16.50-17.45 Iskolatévé. 17.45 Jelek a térbén. 18.10 A megsebzett bolygó. UNEP-MTV Koprodukción filmsorozat. XIII/2. rész: Az értelmen 6-erdő. 18.40 Híres magyar könyvtárak. VII/2. rész: A szirli Reguly Antal könyvtár. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers — mindenkinék. 20.05 Offendebach: Kékszakáll. 21.00 Tv-híradó, 2. rész. 22.45 Képzőművészet.

POZSONY, 1.
8.30 Öttörök magazinja. 11.00 Spanyol tévésorozat (ism.). 12.00 Híradó. 12.15 Keresem a dalomat. Szovjet zenés

film. 13.30 Fiatalságom mozija. 14.15 Aranykapu. 15.15 Zbrolovka Brno-Slavia UK Bratislava téli röplabda-mérkőzés. 16.15 Dokumentumfilm. 17.00 Zenés vetélkedő. 17.40 Utban a győzelem felé. Tévétévé. 18.30 Válasz a nézők leveleire. 18.40-18.10 Hosszú, fehér nyom. T-10. Vészesorozat. 19.30 Tv-híradó. 20.00 A gazember halála. Francia film. 22.00 Sporthíradó. 22.15 Zenés szórakoztató műsor. 22.45 Jaroslava, Franciaország királynője. Szovjet film.

BUKAREST
10.05 Román tájakon. 10.30 Szűndél matiné. 11.00 Zenés óra. 12.10 Gyermekdalok. 12.30 Hét végén. 17.35 A hét politikai esemény. 17.50 A legkisebbeknek. 18.00 Tv-híradó. 18.20 Hét végén. 19.00 Iancu Jianu. Folytatásos tévéfilm, 2. rész. 21.50 Tv-híradó.

UNGVÁR
16.50 Tizenkét szék. Kétrészes film. 19.00 Hírek. 19.35 Dalmásor. 21.00 Hírek. 21.10 A hét esemény. 21.35 A fiatalabb testvér. Tv-film. 1. rész.

Rejtönyfejtők figyelmébe!

A Napló 1982. december 31-i számában megjelent keresztrefejtény helyes megfejtése: „Ritkán látszik meg a sártról, hogy hóhéplely volt azelőtt!” 50-50 forintos könyvváltványt nyertek: Vallay Andrea, Debrecen, Hajdú János u. 16.; Széle Paula, Debrecen. Tanácsköztársaság útja 19.; Földvár Istvánné, Debrecen. Vöröskatoná u. 4.; Kéri Lajosné, Debrecen, Sereg u. 9.; Erdécs Antalné, Debrecen, Battyány u. 9.; Juhász Agnes, Debrecen, Izsó u. 3.; Gyenge Gyula, Csökmő, József Áttila u. 2.; Balogh Gyula, Hajdú-böszörmény, Wessprény u. 15.; Grega László, Vámosopos. Móricz Zsigmond u. 6.; Erdécs János, Józsa, Csátár u. 2.

KÖZLEMÉNYEK

Aramszünet lesz 1983. január 20-án 8-tól 16 óráig a Halász Csorozsya utcákon végig. A Szepesi utcán a 22. számú végig, a Téliárok utcaán a Pásztor utcáig kiféle. (x)
Aramszünet lesz 1983. január 21-én 8-tól 16 óráig a tanácskai tanyákban, az erdőszőlősi tájban és környékén, Bánk, Ember-tanyán és környékén, a Megyeri-kastélyban és környékén, a Vadaskert területén, a Monostorpályi úton, a Ribázi utcától kiféle, a Gulyás-tanyán és környékén. (x)
A Debreceni Konzervgyár átvette 1982. december 22-16-i érvénytelen. (x)

VILÁG PROLETÁRIAI
HAJDÚ-BIHARI
XL. ÉVFOLYAM
13. SZÁM
ÁRA: 1,40 FORINT
1983. I. 16.,
VASÁRNAP
A MAGYAR SZOCIALISTA

Össze
DEBRECENI

A Vörös Csillag renddel tavaly ki-debreceni Tóthfalusi munkásörögység ún-záró-évnívó egység-rendezték meg január szombaton délelőtt cenben, az Aranybika-dában, a Bartók tere Szűcs Imre, a T. Sándor munkásörög-rancsnoka tett elősz-tést Körtvélyesi Gyul Debrecen városi pá-ság titkárnak. A elhangzása után a gyűlt munkásöröket, hívott vendégeket Géza leveletző elnök, receni MÁV Jár pártbizottságának tit-szöntötte. Üdvözölte az elnökség tagjait, Tóth Imrét, a megye zottság titkárt, dr. nánt, a Debrecen Tanács elnökét, Ga dor megyei mun-rancsnokot, a társ f-erők és testületek lóit, Debrecen jel-gazdasági egységei-n hívott vezetőit.
A Tóthfalusi Sánd-kásörögység elműt e-káját Szűcs Imre-nok értékelte ünne-pében. Előszörban fejzete ki amiat, h-egység tevékenységét szerte társadalmi övezi. A munkásör-dalmi munkában az-nál többet vállalna-képzések feladatait

Jó vetőm
tavasza

A szakböltek sz
Hogyan alakult H-har megye vetőmagt-1982-ben, és mily-e 1983 tavaszán az ell-kérdésre válaszolva kezző tájékoztatást k-Országos Vetőmag-t-Vállalat megyei ká-ban.
— Megyekben n-nem termelt annyit mint a múlt esztendő-mondta Petrikovics megyei központ ig-Megyei központunk-lió forint értékű v-álított elő exportra 110 millió forint v-kord. Figyelemre m-hogy az összes men-több mint 100 mill-árut nyugati országó-lítuk: borsót, lucemagot, napraforgót, esleget stb. A r-idejjárás is nagy-mjárult hozzá, hogy é-vényekből kiemelke-termost takarítottak-cernamagból a ter-vagon helyett 52-készletünk. A hajd-ményi Vörös Csillag 48 mázsa körül vol-termászlaga hektár-n — Vállalatunkna-cenben, Hajdúszob-Berettyóújfaluban tisztító, feldolgozó-bánk, Ember-tanyán és környékén, a Megyeri-kastélyban és környékén, a Vadaskert területén, a Monostorpályi úton, a Ribázi utcától kiféle, a Gulyás-tanyán és környékén. (x)
A Debreceni Konzervgyár átvette 1982. december 22-16-i érvénytelen. (x)